

Archeologienota

Leuven – Parksite (Van Ostaijenpark)

Verslag van resultaten

Johan Claeys

2018

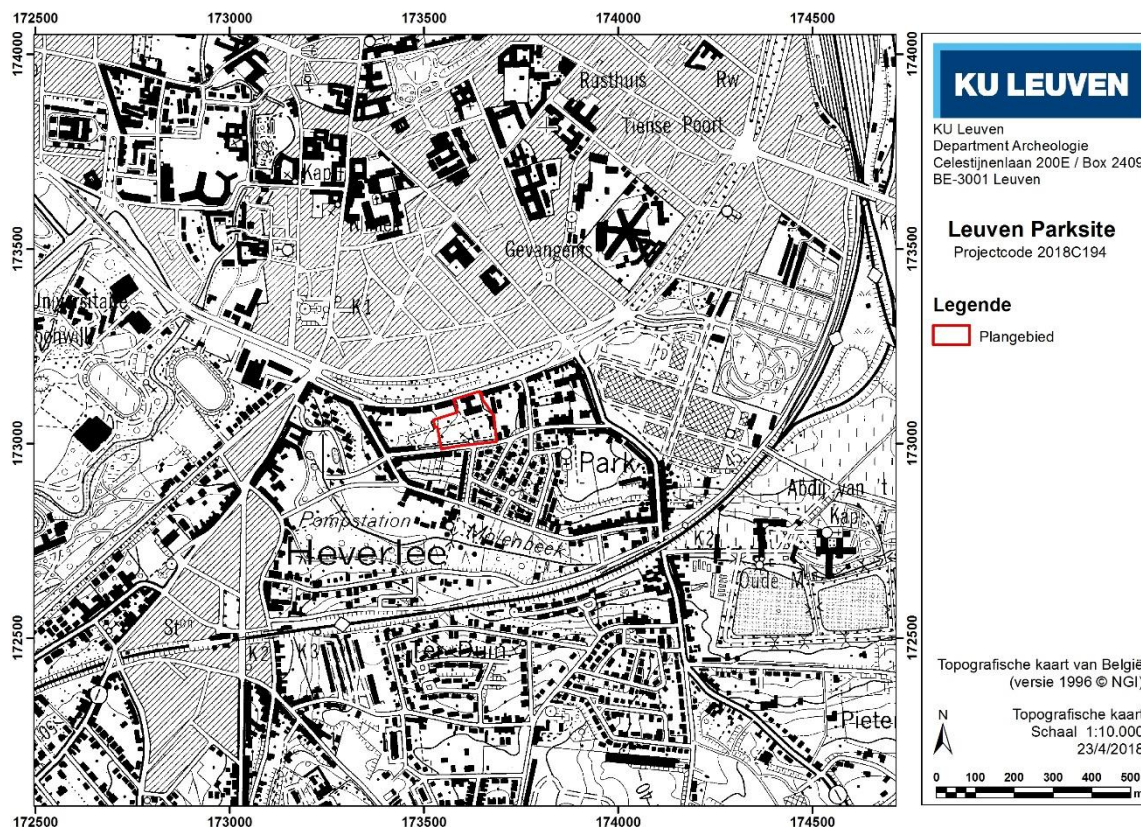
Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte.....	4
1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	4
1.2	<i>Beschrijving van de geplande werken.....</i>	6
2	Bureaustudie.....	9
2.1	<i>Onderzoeksopdracht</i>	9
2.2	<i>Werkwijze en strategie</i>	9
2.3	<i>Landschappelijke ligging</i>	10
2.4	<i>Archeologische context en historische beschrijving.....</i>	17
2.4.1	<i>Interpretatie beschikbare archeologische data</i>	17
2.4.2	<i>Het historische kaartmateriaal.....</i>	23
2.5	<i>Interpretatie en advies op basis van het bureauonderzoek</i>	32
3	Conclusies vooronderzoek.....	37
3.1	<i>Beantwoording onderzoeksvragen.....</i>	37
3.2	<i>Samenvatting.....</i>	38
4	Bibliografie	39
	Bijlage 1: werkplannen	40
	Bijlage 2: Plannenlijst.....	41
	Bijlage 3. Lijst figuren.....	43

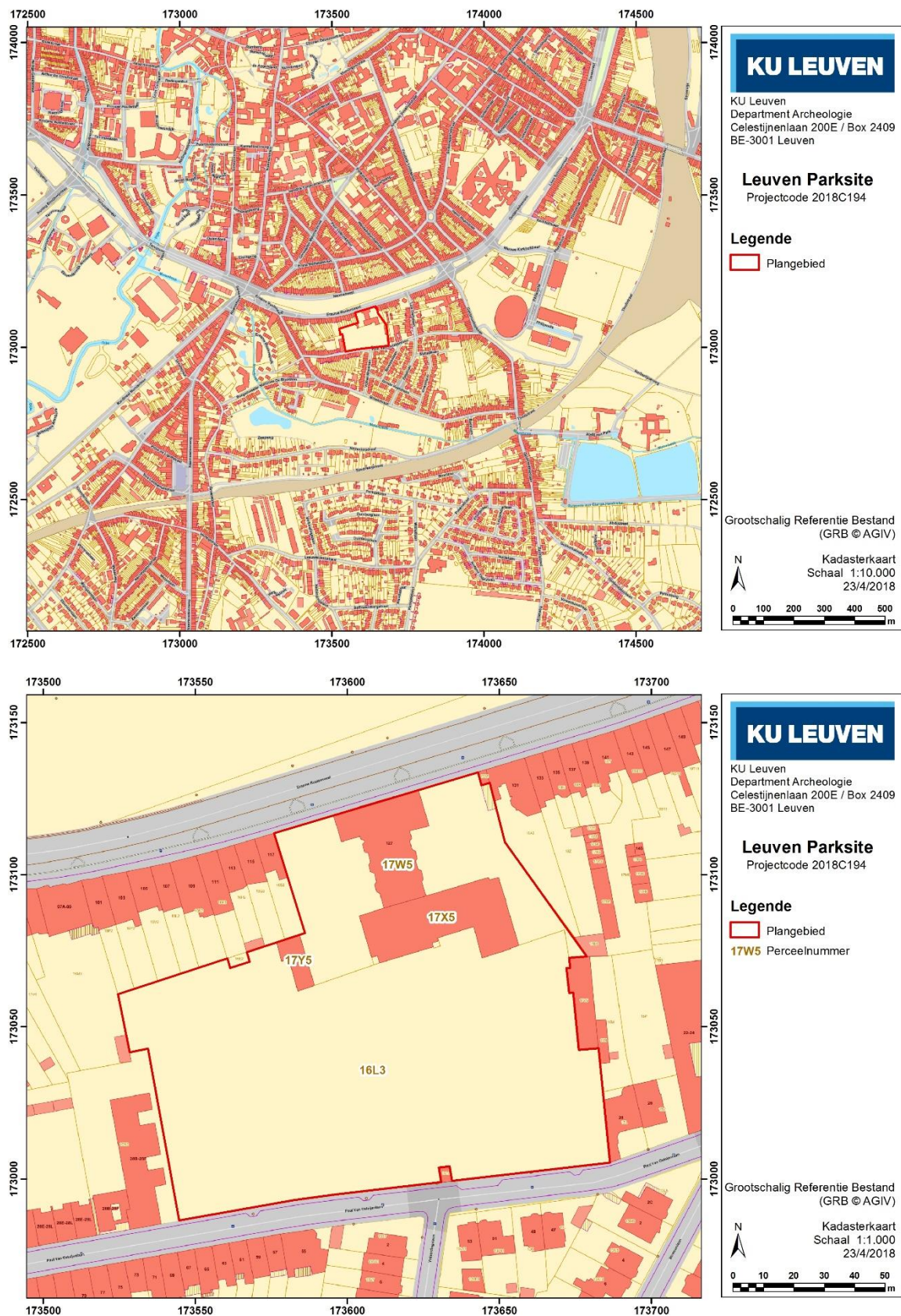
1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Projectcodes:	Bureaustudie: 2018C194
Betrokken actoren:	Johan Claeys (erkend archeoloog 2017/180): projectleider
Locatie:	Ten zuiden van het centrum van Leuven: percelen tussen de Paul van Ostaeijenlaan ten zuiden (ter hoogte van Paul van Ostaeijenpark) en de Erasme Ruelenslaan ten noorden (ter hoogte van huisnr. 127) Zie Figuur 1
Lambert coördinaten	(bounding box coördinaten – Lambert 72) ZW: x = 173 525,24 m / y = 172 986,38 m NO: x = 173 686,38 m / y = 173 133,49 m
Kadastrale gegevens:	Leuven / Leuven 12 AFD / Heverlee 3 AFD/ Sectie E Perceelnrs. 16L3, 17W5, 17X5, 17Y5 Zie Figuur 2
Oppervlakte van het terrein:	ca. 15.150 m ² (ca. 1,5 ha)

Figuur 1. Locatie van het plangebied op de topografische kaart van België (© NGI).

Figuur 2. Locatie van het plangebied op het Grootchalig Referentie Bestand (GRB © AGIV), op schaal 1:10.000 (boven) en 1:1.000 (onder).

1.2 Beschrijving van de geplande werken

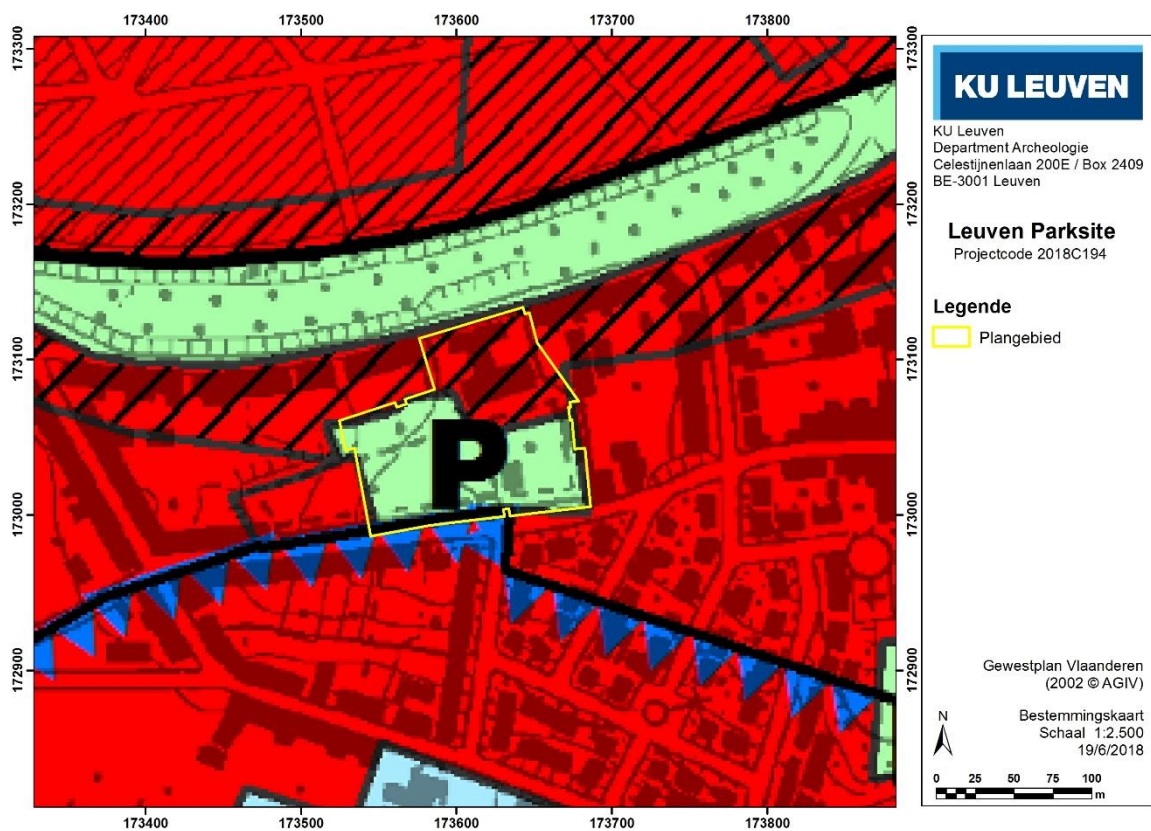
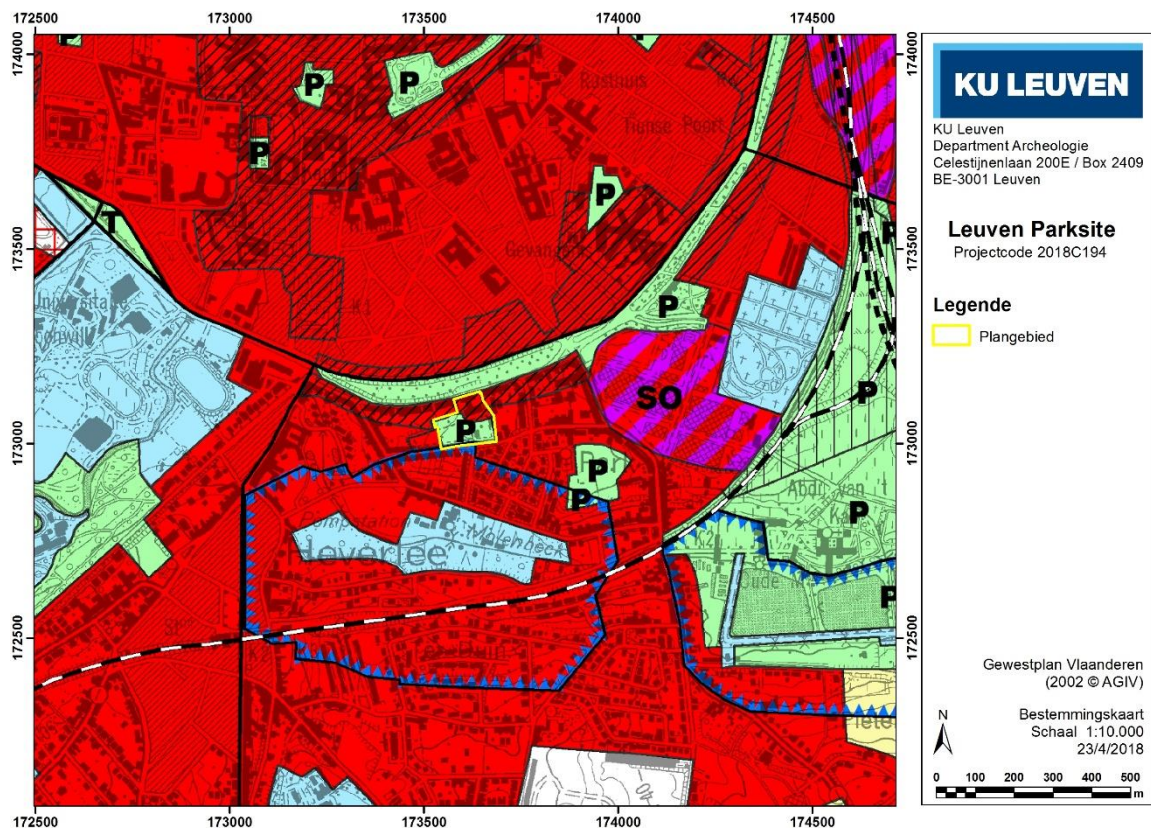
Het plangebied beslaat de aaneengesloten percelen 16L3, 17W5, 17X5 en 17Y5, die zich tussen de Erasme Ruelensvest en Paul van Ostaijenlaan in Leuven bevinden. De Ruelensvest loopt te hoogte van de laatmiddeleeuwse stadsomwalling van Leuven. Het plangebied bevindt zich dus net ten zuiden van de historische kern. In het noordelijke deel van het gebied bevinden er zich twee hoofdgebouwen (het Guido Gezellehuis en Brooshuis) en een garage ten westen ervan. Het Brooshuis, gelegen langs de vest, maakt in de Inventaris Bouwkundig Erfgoed deel uit van de eclectische bebouwing Erasme Ruelensvest en Leo Dartelaan (ID 302614) en is eveneens als stads- en dorpsgezicht beschermd (ID 787). Het plangebied valt niet binnen een archeologische zone; in het noorden grenst het gebied wel aan de historische stadskern van Leuven (ID 11901).

Op het Gewestplan (Figuur 7) is het zuidelijke deel van het plangebied ingekleurd als parkgebied (lichtgroen met 'P', code 0500). Dit deel bestaat uit het Paul van Ostaijenpark aan de westzijde en een speelterrein voor de Scouts Heverlee in het oosten. Parkgebieden moeten in hun staat bewaard worden of bestemd zijn om zodanig ingericht te worden, dat ze, in de al dan niet verstedelijkte gebieden, hun sociale functie kunnen vervullen. Het noordelijke deel van het plangebied is als (woon)gebied met culturele, historische en/of esthetische waarde gekarteerd (rood met zwarte arcering, code 0101). Dit betekent dat eventuele wijzigingen van de bestaande toestand onderworpen zijn aan bijzondere voorwaarden, gegrond op de wenselijkheid van het behoud. De bestemmingsplannen volgen niet de perceelsgrenzen, waardoor de geplande ingrepen volledig binnen het woongebied vallen, maar wel met verschillende percelen overlappen.

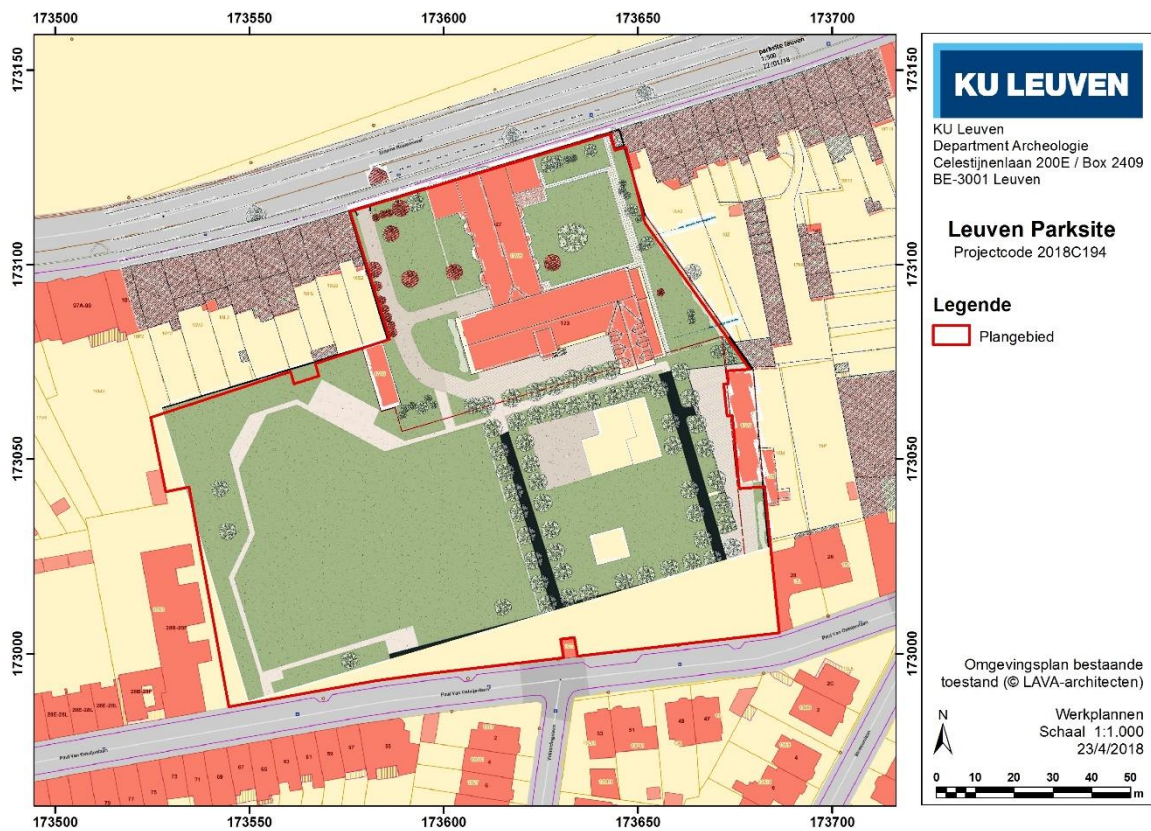
De werken bestaan uit de afbraak van het huidige Guido Gezellehuis (het vroegere Missiehuys), de nieuwbouw van een passiehuys grotendeels overlappend met het Gezellehuis, de afbraak van de garageboxen op perceel 17Y5, de bouw van fietsenstallingen langs de noordwestzijde van het plangebied, het rooien en aanplanten van een aantal bomen en de heraanleg van de verhardingen, parkeerplaatsen en paden rondom de gebouwen. Het passiehuys is centraal onderkelderd over een oppervlakte van 300 m². Ook onder de rest van het ca. 1.250 m² grote passiehuys wordt er een 'kruipkelder' aangelegd voor de geothermische verwarming.

Onder het parkgebied worden immers twee BEO-velden (Boorgat-Energie-Opslag) ingepland om het passiehuys van geothermische verwarming te voorzien gedurende het stookseizoen. Hiervoor wordt het westelijke deel van het plangebied over een maximale oppervlakte van 3.750 m² afgegraven tot op een diepte van 1,80 m onder het maaiveld. In het oostelijke deel van het plangebied, over een maximale oppervlakte van 1.400 m², wordt er afgegraven tot op een diepte van 1,00 m onder het maaiveld. Vanaf die ontgravingsniveaus worden er vervolgens boorgaten gemaakt op ca. 6 m afstand van elkaar, die tientallen meters diep reiken. Deze boringen worden onderling verbonden met elkaar en via een collectorput met het passiehuys. De exacte inplanting van individuele boringen en collectorputten is op het ogenblik van het opstellen van deze archeologienota nog niet bekend. Echter, aangezien er ter voorbereiding van deze werkzaamheden vlakdekkend zal worden afgegraven tot diep onder de bouwvoor, wordt er uitgegaan van een maximale verstoring van het eventuele archeologische bodemarchief.

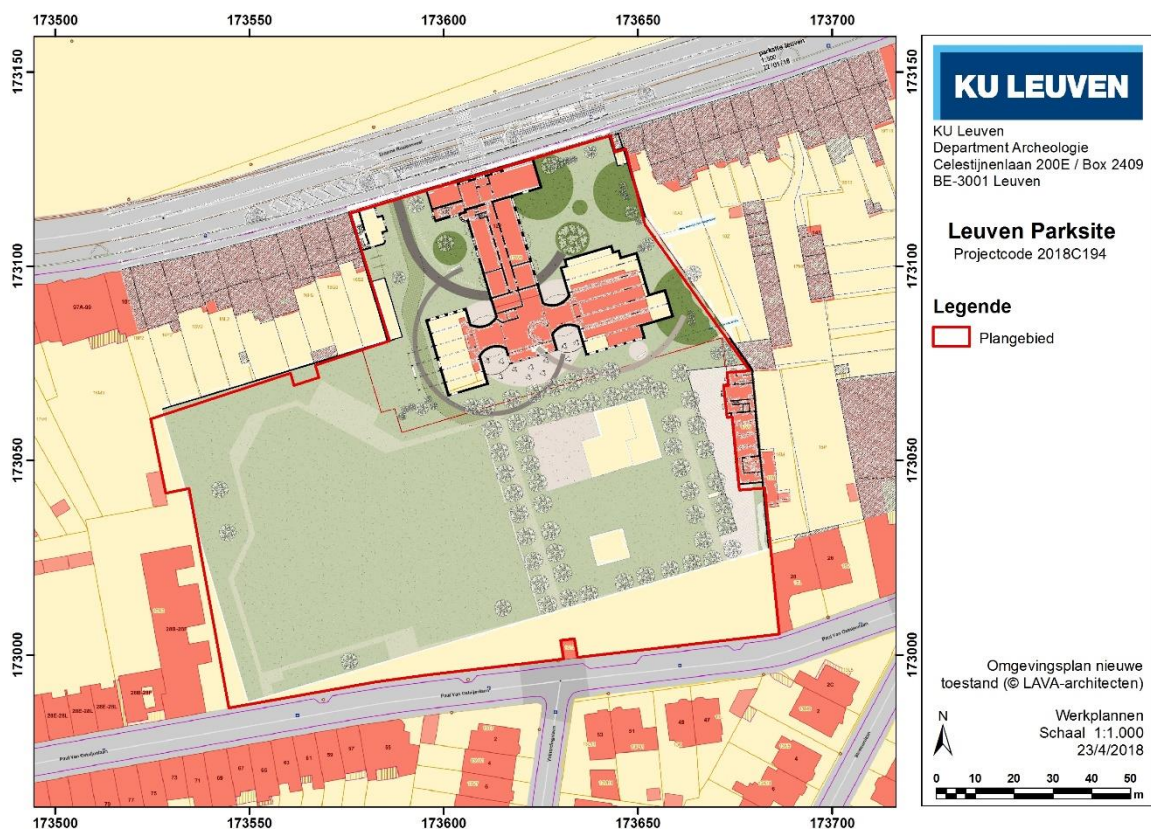
Aangezien het plangebied zich deels binnen een woongebied en deels binnen een parkgebied bevindt, de volledige oppervlakte van het plangebied het criterium van 3.000 m² overschrijdt en de vergunningsplichtige bodemingrepen ruim 1.000 m² bedragen, moet de vergunningsaanvraag gepaard gaan met een bekrachtigde archeologienota.

Figuur 3. Locatie van het plangebied op het Gewestplan (© AGIV), op schaal 1:10.000 (boven) en 1:2.500 (onder).

*Figuur 4. Werkplannen met de huidige toestand van het plangebied, geplot op het GRB.
 Plannen ook in detail te bezichtigen in Bijlage 1.*

*Figuur 5. Werkplannen met de toekomstige situatie, geplot op het GRB.
 Plannen ook in detail te bezichtigen in Bijlage 1.*

2 Bureaustudie

2.1 Onderzoeksopdracht

De archeologienota heeft als doel om de mate van bedreiging voor eventueel aanwezig archeologisch erfgoed door deze ontwikkeling te bepalen. Op basis van deze inschatting wordt bepaald in hoeverre een verder archeologisch traject noodzakelijk is voor het identificeren en documenteren van het eventueel bedreigd archeologisch erfgoed.

Het bureauonderzoek is de eerste onderzoeksstap binnen deze archeologienota en heeft tot doel om de archeologische verwachting binnen het plangebied te bepalen, de aan- of afwezigheid van archeologische sites vast te stellen, de bewaringstoestand en de relatie met het landschap ervan te bepalen, de mate waarin het door de geplande werkzaamheden wordt bedreigd te bepalen en vast te leggen hoe met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. De vraagstelling voor het bureauonderzoek kan als volgt worden geformuleerd:

- *Welke is de archeologische verwachting voor het plangebied?*
- *Wat is de kans op het aantreffen van archeologische sites die niet tijdens het reeds uitgevoerde vooronderzoek zijn geïdentificeerd?*
- *Indien nog waardevol archeologisch erfgoed aanwezig is, wat is de impact van de geplande werken daarop?*
- *Is verder vooronderzoek vereist en welke volgende onderzoeksstappen zijn nodig?*

Het bureauonderzoek kan op zichzelf staan of kan deel uitmaken van een langer traject van mogelijke vooronderzoeken. Alleen wanneer op basis van het bureauonderzoek kan aangetoond worden dat de geplande werkzaamheden geen bedreiging vormen voor het bodempatrimonium of dat onderzoek van het bedreigde erfgoed niet zal resulteren in kenniswinst, kan de archeologienota afgerond en bekrachtigd worden na de bureaustudie. Indien er echter argumenten aangereikt worden voor vervolgonderzoek of indien uit het bureauonderzoek blijkt dat er onvoldoende gegevens konden worden verzameld om de archeologische verwachting binnen het gebied in te schatten en de onderzoeksvragen te beantwoorden, zijn verdere stappen in het onderzoekstraject noodzakelijk.

2.2 Werkwijze en strategie

Alle beschikbare informatie over het terrein en zijn omgeving werd verzameld en onderzocht, waaronder kaartmateriaal, fotografische bronnen en literatuur. Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via de bodemverkenner van de Databank Ondergrond Vlaanderen, via de generieke viewer van het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) en via de ArcGIS applicaties van Geopunt Vlaanderen. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd geraadpleegd om een inschatting te maken van de archeologische waarnemingen in de onmiddellijke omgeving van het plangebied. Van het uitgevoerde historisch en heemkundig onderzoek is een stand van zaken gemaakt met betrekking tot het onderzoeksgebied op basis van alle beschikbare publicaties (zie bibliografie). Het historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd via diverse online toepassingen, indien mogelijk gegeorefeerd/gecorrigeerd in ArcGIS. Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de grondgebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te schetsen.

2.3 Landschappelijke ligging

Leuven is ontstaan in de vallei uitgesneden door de Dijle en de Voer en de zijrivieren de Molenbeek en de Leibeek, meer bepaald aan de kruising van de Dijle met een aftakking van de Romeinse weg Tienen-Ellewijt. De Dijle snijdt zich ruwweg van zuid naar noord door het Brabants leemplateau en de heuvelruggen van het Hageland. De vallei ter hoogte van Leuven varieert in hoogte tussen de c. 18,5 m tot c. 24,5 m TAW, terwijl de toppen van de heuvels in de onmiddellijke nabijheid van Leuven zich tussen de c. 75 m (Chartreuzenberg ten noordoosten) en c. 102,5 m TAW (St.-Martinusberg ten oosten) bevinden. Het landschap ten noorden van Leuven, stroomafwaarts van de Dijle, is grotendeels vlak: de vlakke van laag-België. De rondom Leuven liggende bodems op de heuvels van het Hageland en het Brabants plateau bestaan hoofdzakelijk uit zandleem- en leembodems (Desmet 1980).

Het landschap ten zuiden en oosten van Leuven wordt gedomineerd door de zogenaamde getuigenheuvels, met steile hellingen en plateauachtige toppen. Tussen de getuigenheuvels liggen brede (vochtige) depressies met een vlakke tot concave valleibodem. Zoals de naam aangeeft zijn deze heuvels overblijfselen (getuigen) van een mioceen landschap, dat ca. 23 tot 5,3 miljoen jaar geleden is ontstaan (Stad Leuven 2017). Het plangebied bevindt zich onmiddellijk ten zuiden van de laatmiddeleeuwse stadskern van Leuven, grenzend aan de huidige Ring (de toenmalige wallen/grachten). Het bevindt zich op min of meer gelijke afstand van de Naamsepoort ten westen en de Parkpoort ten oosten. Het gebied is relatief vlak, gelegen op een hoogte tussen 38 en 41 m TAW, waarbij het terrein licht oploopt (ca. 2 % hellingsgraad) in oostelijke richting (Figuur 8). Onmiddellijk ten zuiden en westen van het plangebied loopt het terrein sterker af tot aan de vallei van de Molenbeek ('Parkbeek' op de Atlas der Buurtwegen, zie § 2.4.2), die zich 15 m lager bevindt en die ten westen van het plangebied uitmondt in de Voer-/Dijlevallei. In grote lijnen lijkt de huidige morfologie van het landschap binnen het plangebied de natuurlijke topografie te volgen en dus niet het resultaat te zijn van grootschalige ophogingen of afgravingen. Het plangebied bevindt zich op de meest zuidwestelijke uitloper van de oost-west georiënteerde diestiaanheuvelrug ten oosten van Leuven, waar zich onder meer de Trolieberg, Predikherenberg en Sint-Martinusberg (102,5 m TAW) bevinden (Figuur 7).

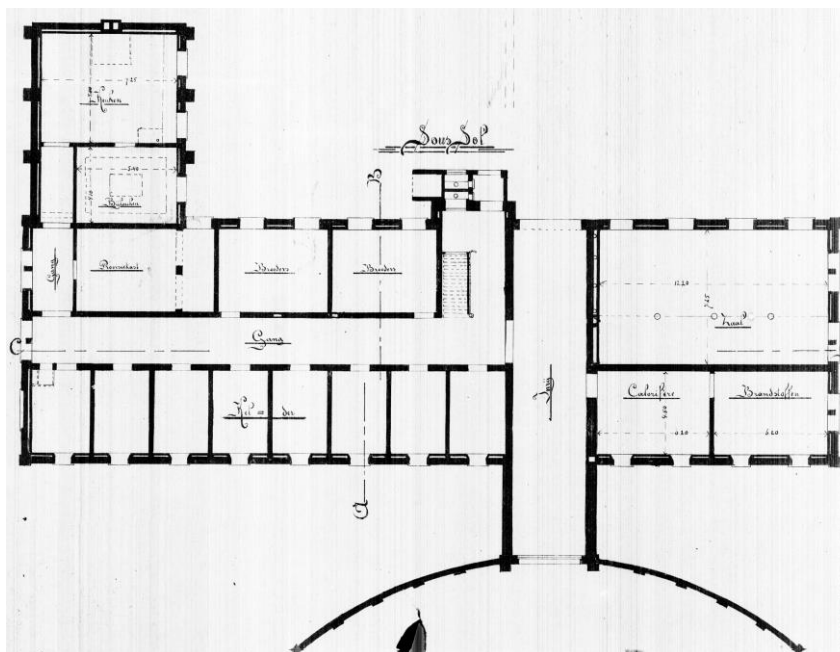
Het tertiaire substraat onder het plangebied behoort tot de Formatie van Brussel (Figuur 11), bestaande uit bleekgrijs tot gelig fijn zand, kalkhoudend, soms fossielhoudend en met kiezel- en kalkzandsteenbanken. De Formaties van Diest, Bilzen en Sint-Huibrechts-Hern 'dagzomen' in de hogere delen van de getuigenheuvel ('diestiaanheuvel') ten oosten van het plangebied, terwijl de Formatie van Kortrijk de ondergrond vormt voor de vallei van de Dijle en Voer ten westen. Op de isohypsenkaart is de top van het tertiair ter hoogte van het plangebied weergegeven tussen de 25-30 m TAW, wat betekent dat de tertiaire afzettingen zich binnen het plangebied op ruim 10 m diepte bevinden. Uit de omgeving zijn verschillende boringen en sonderingen opgenomen in de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV), maar die bevinden zich ofwel in de valleien van de Molenbeek en Dijle/Voer, ofwel ter hoogte van de voormalige wallen en grachten, waardoor ze niet representatief kunnen zijn voor het huidige plangebied zelf. Zo werd er in boring GEO-03/121-B9, langs de Erasme Ruelensvest ten noordoosten van het plangebied, tot op een diepte van 8,5 m baksteenfragmenten en tot op een diepte van 10 m baksteengruis aangesneden.

Uit de quartairgeologische kaart is af te leiden dat er ter hoogte van het plangebied bovenop deze Brusseliaanzanden het voor de regio ten zuiden en oosten van Leuven typerende eolisch pakket zandleem afgezet werd (donkergroen op Figuur 12). De zandleem is gevormd door een combinatie van de dekzanden van de Formatie van Wildert en de Brabant löss (Goossens e.a. 2007, 29, 34 Figuur 11). In deze afzettingen zijn verschillende droogdalen ingesneden die

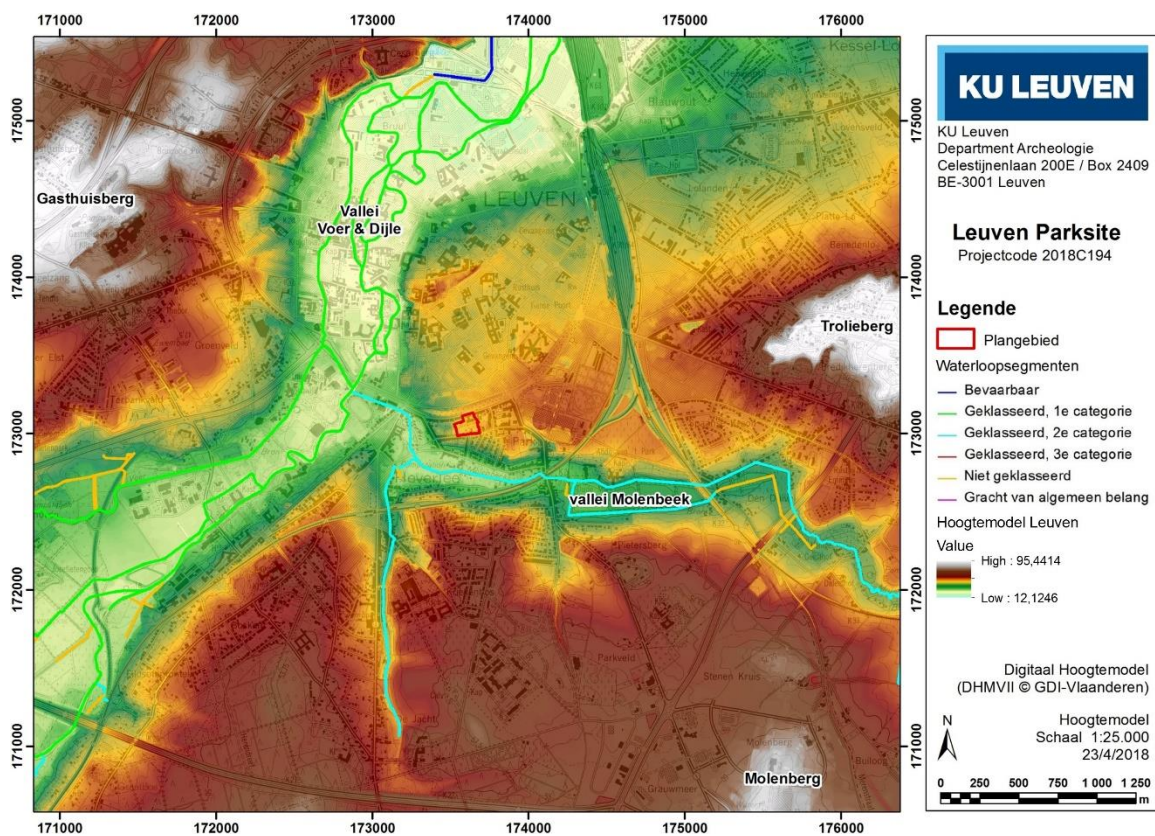
opgevuld zijn met colluvium (lichtgroen op Figuur 12). Eén van deze droogdalen lijkt het noordelijke deel van het plangebied te doorsnijden.

Het volledige onderzoeksgebied is op de bodemkaart ingekleurd als kunstmatige gronden in bebouwde zone (code OB op Figuur 13). Het is niet mogelijk om op basis van de wel gekarteerde zones ten oosten en zuiden van het plangebied het exacte bodemtype binnen het plangebied af te leiden. Deze bevinden zich immers op minimaal 500 m afstand en zijn te verscheiden. Op basis van gelijkaardige westelijke uitlopers van diestiaanheuvelds in het zandleemgebied kan gesuggereerd worden dat het mogelijk gaat om een droge of zwak gleyige leembodem. De bodembedekking (Figuur 15) voor het parkgedeelte van het plangebied bestaat logischerwijze voornamelijk uit gras, struiken en bomen, met lokale verhardingen. Voor het noordelijke deel wordt het grootste deel van het terrein ingenomen door de grote gebouwen en verharding, alsook een aantal groenstroken met bomen. Op de watertoets-hellingenkaart (Figuur 16) is tenslotte duidelijk te zien dat de steilere hellingen zich ten westen en zuiden van het plangebied bevinden.

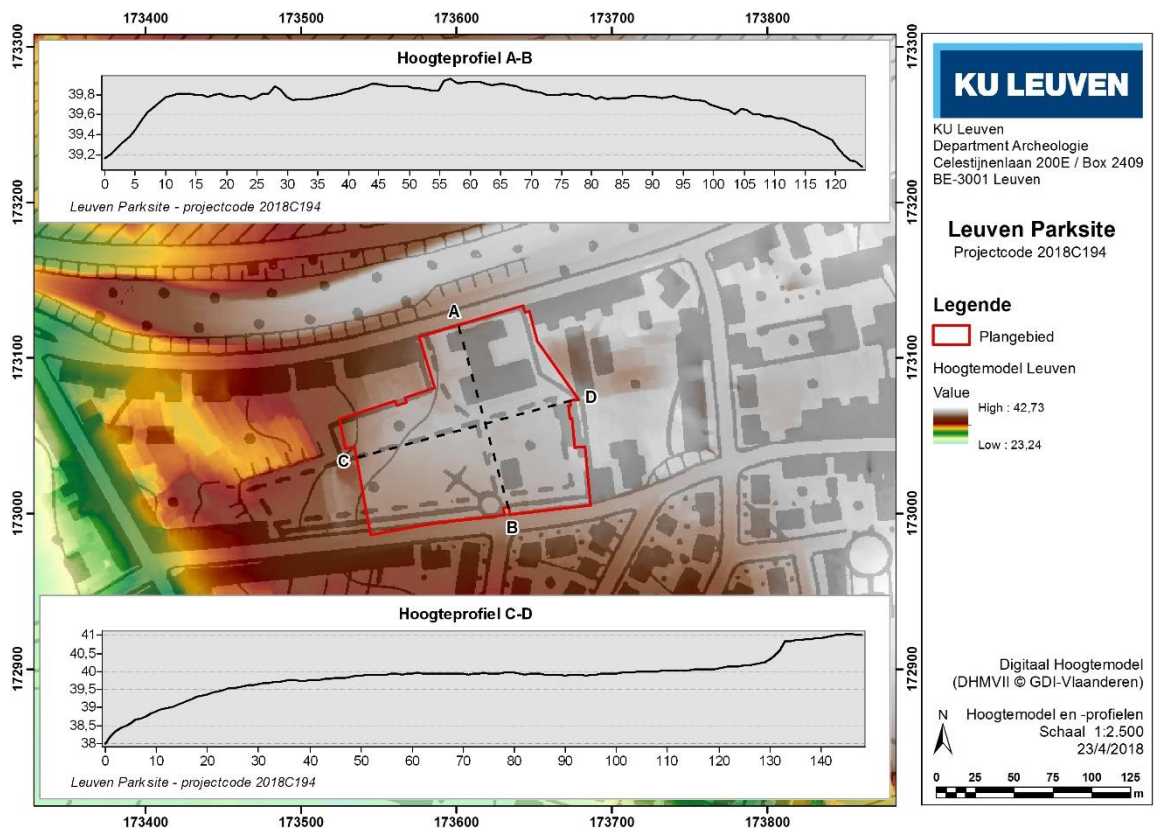
De geschiedenis van de huidige bebouwing ter plaatse is reeds goed gedocumenteerd, dankzij het opzoekingswerk van Ruben Lauwers, architect bij de Studiedienst Gebouwen van de Stad Leuven (zie § 2.4.2.2). De gebouwen dateren uit de eerste helft van de 20^e eeuw en zijn niet geklasseerd als beschermde monumenten. Belangrijk voor de landschappelijke studie van het plangebied is de informatie die we kunnen afleiden uit oude prentkaarten van het oorspronkelijke Missiehuis, tegenwoordig Guido Gezellehuis genaamd. Dit is het gebouw ter hoogte waarvan na afbraak een passiehuys zal opgericht worden. Op oude prentkaarten (Figuur 29) is duidelijk te zien dat er een uitgesproken reliëf bestond rondom het gebouw, waarbij de hoofdingang, op de eerste verdieping, alleen via lange taluds kon bereikt worden. Het looppniveau aan de voorzijde van het gebouw bevond zich daardoor bijna een volledige verdieping hoger dan aan de zijkanten en achterzijde. Mogelijk was de grond voor deze ophoging afkomstig van de toen nog niet volledige geslechte bastions die zich ten oosten en westen van het gebouw bevonden (zie § 2.4.2.1). Deze taluds werden in 1921 afgegraven en vervangen door een dubbele trappenvleugel. Het Missiehuis is niet onderkelderd, maar door het niveauverschil tussen het looppniveau voor en achter het gebouw, werden de onderste ruimtes langs de westelijke façade als 'kelders' beschouwd op het ontwerpplan (Figuur 6).

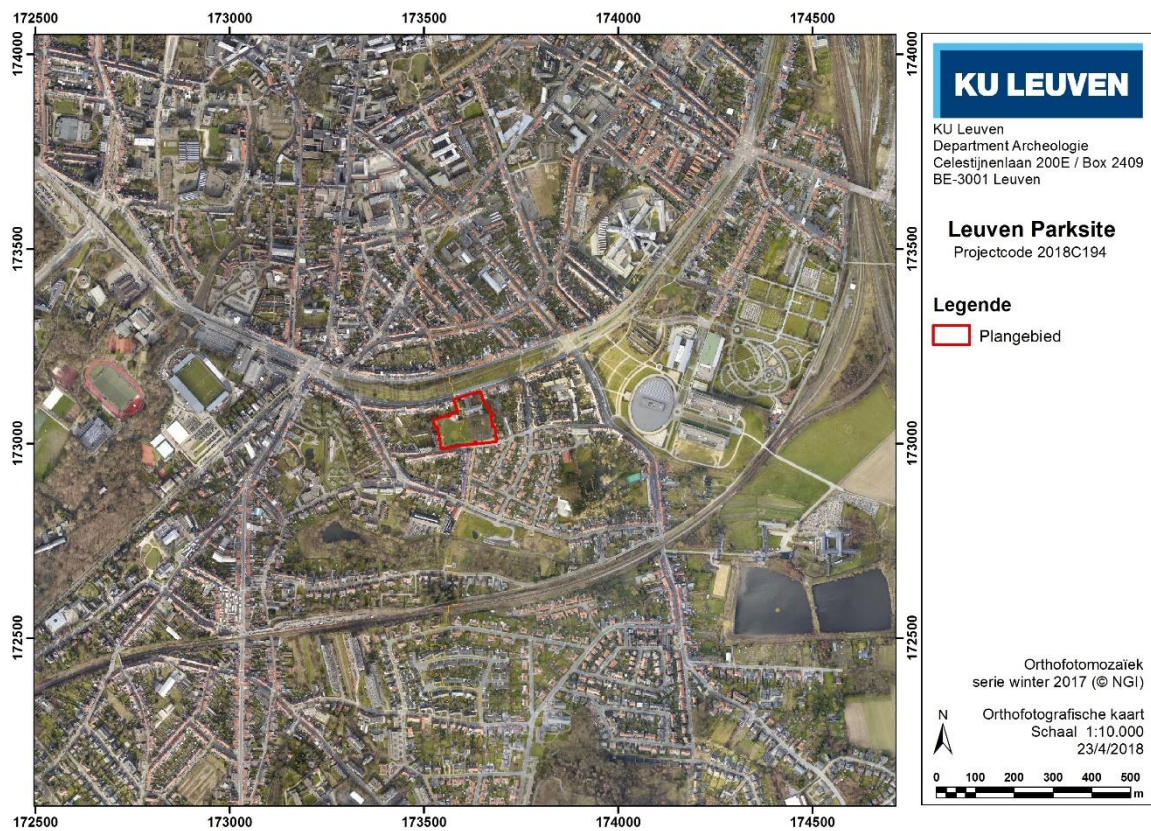
Figuur 6. Grondplan van het Missiehuis, met aan de noordzijde (onderaan de afbeelding) een serie kelders, onder andere voor de opslag van brandstoffen en voor de calorifère.

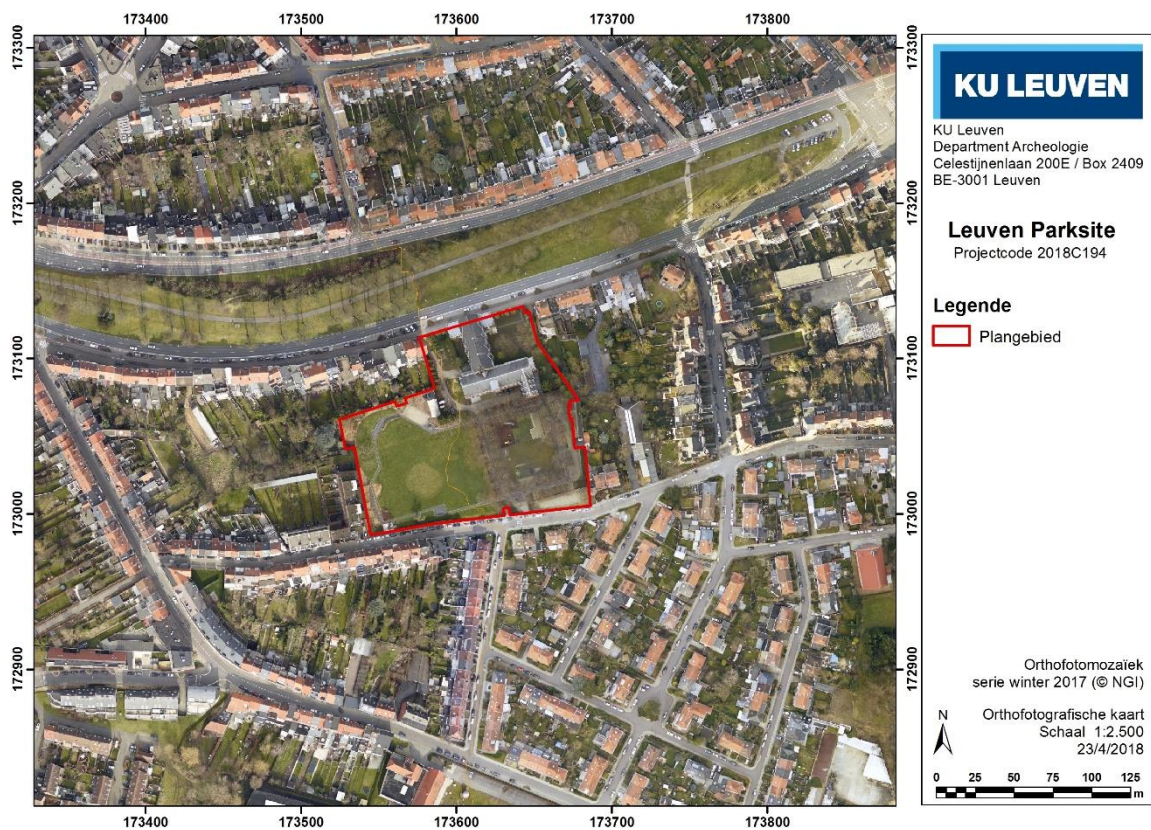
Figuur 7. Het plangebied op het digitaal hoogtemodel Vlaanderen (© GDI-Vlaanderen), met aanvulling van de hydrografische atlas (© ALBON - DOV).

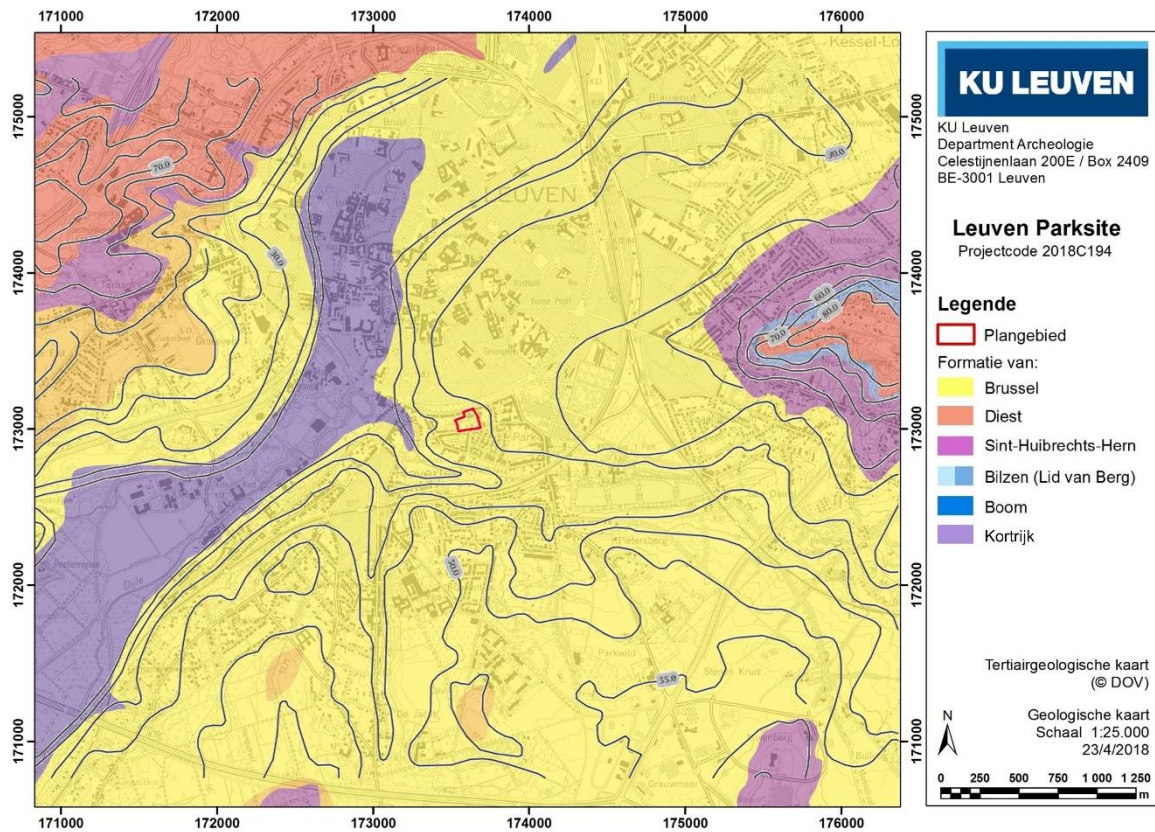
Figuur 8. Detail van het digitaal hoogtemodel Vlaanderen, met aanduiding van het hoogteprofiel.

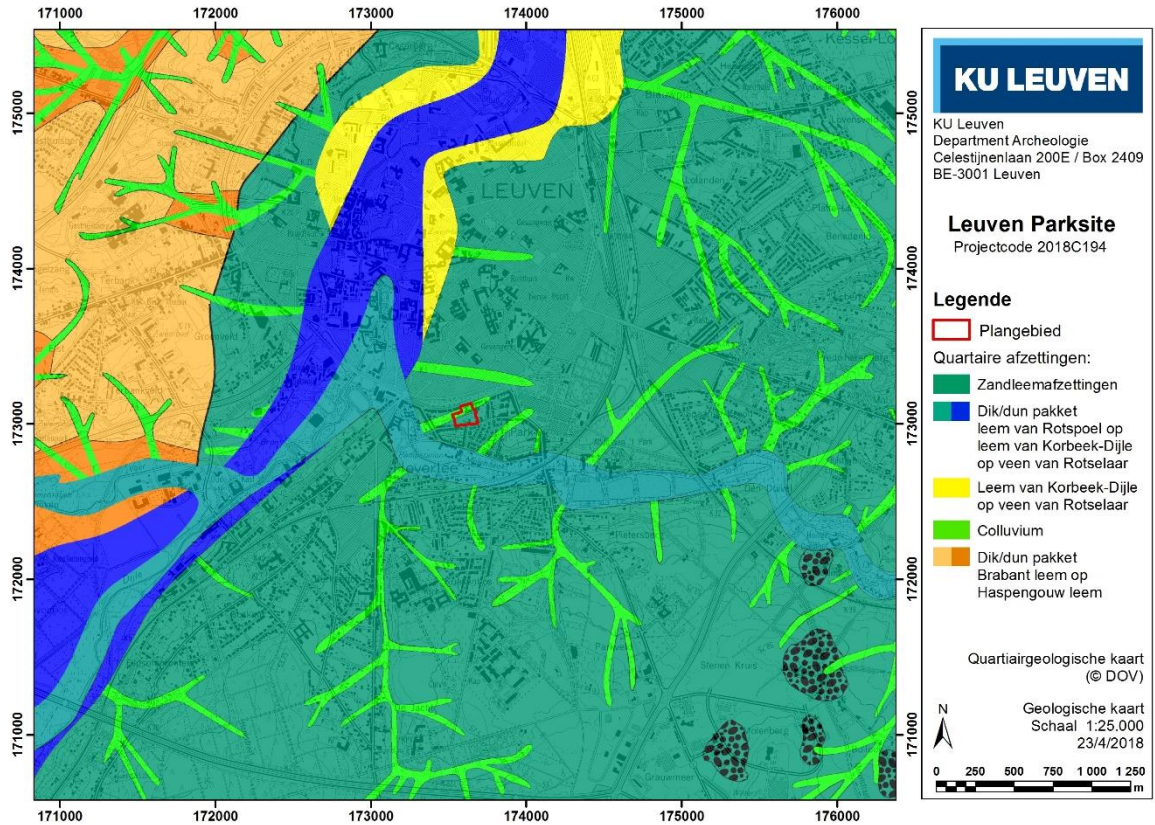
Figuur 9. Locatie van het plangebied op een recente orthografische foto, winter 2017 (© NGI).

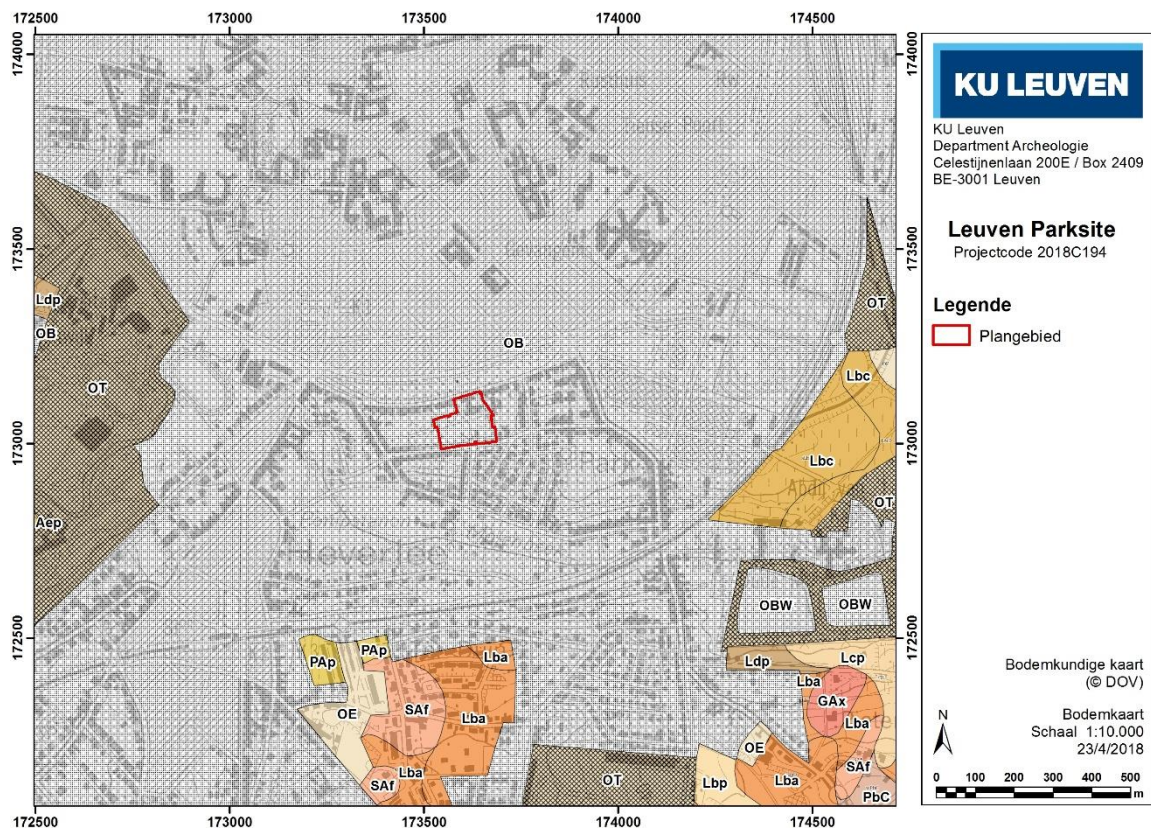
Figuur 10. Detail van de orthografische foto, winter 2017 (© NGI).

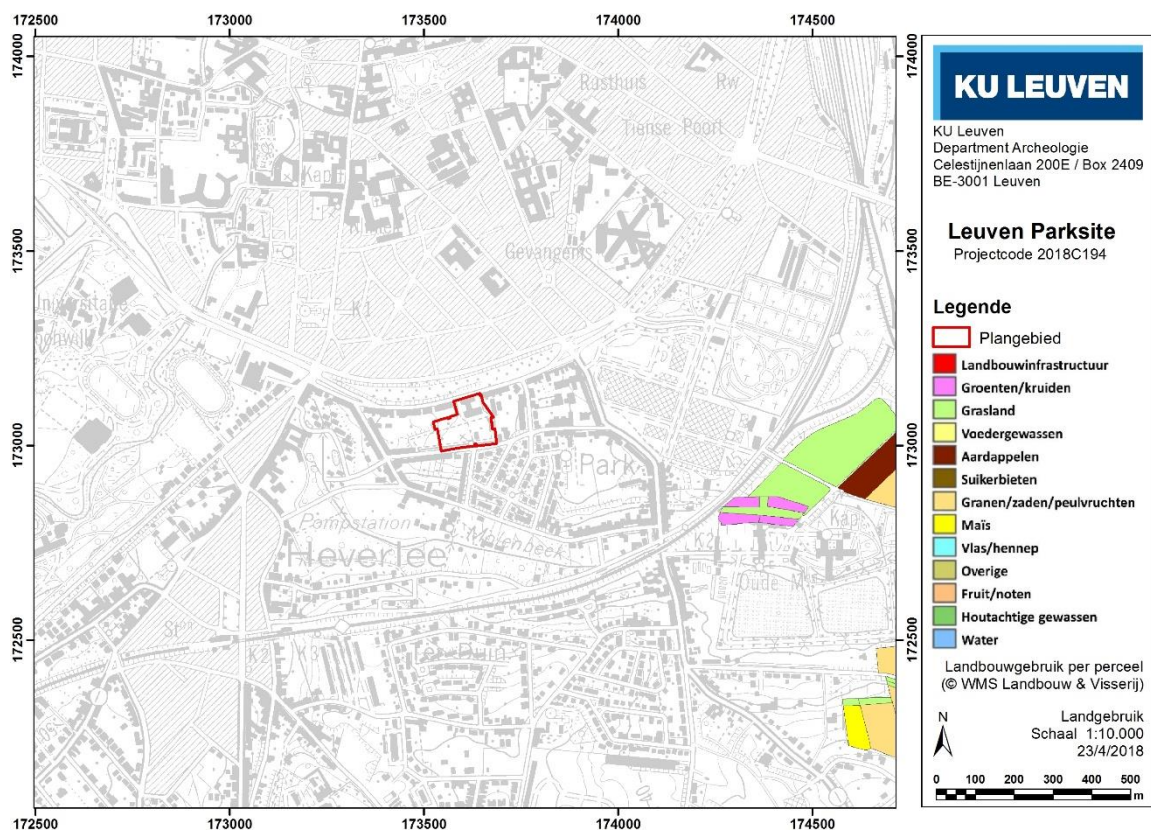
Figuur 11. Locatie van het plangebied op de tertiairgeologische kaart van België (© DOV), met aanduiding van de isohypsen (basis quartaire afzettingen – top tertiaire afzettingen).

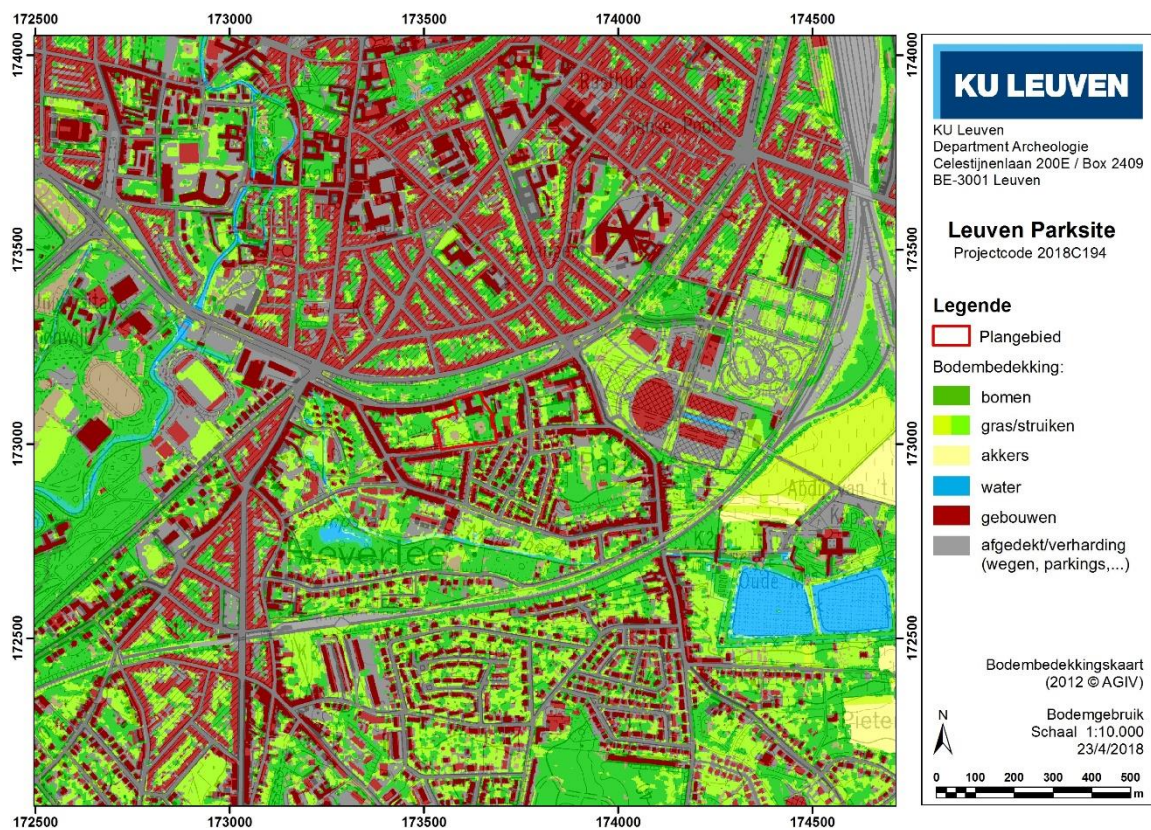
Figuur 12. Locatie van het plangebied op de quartairgeologische kaart van België (© DOV).

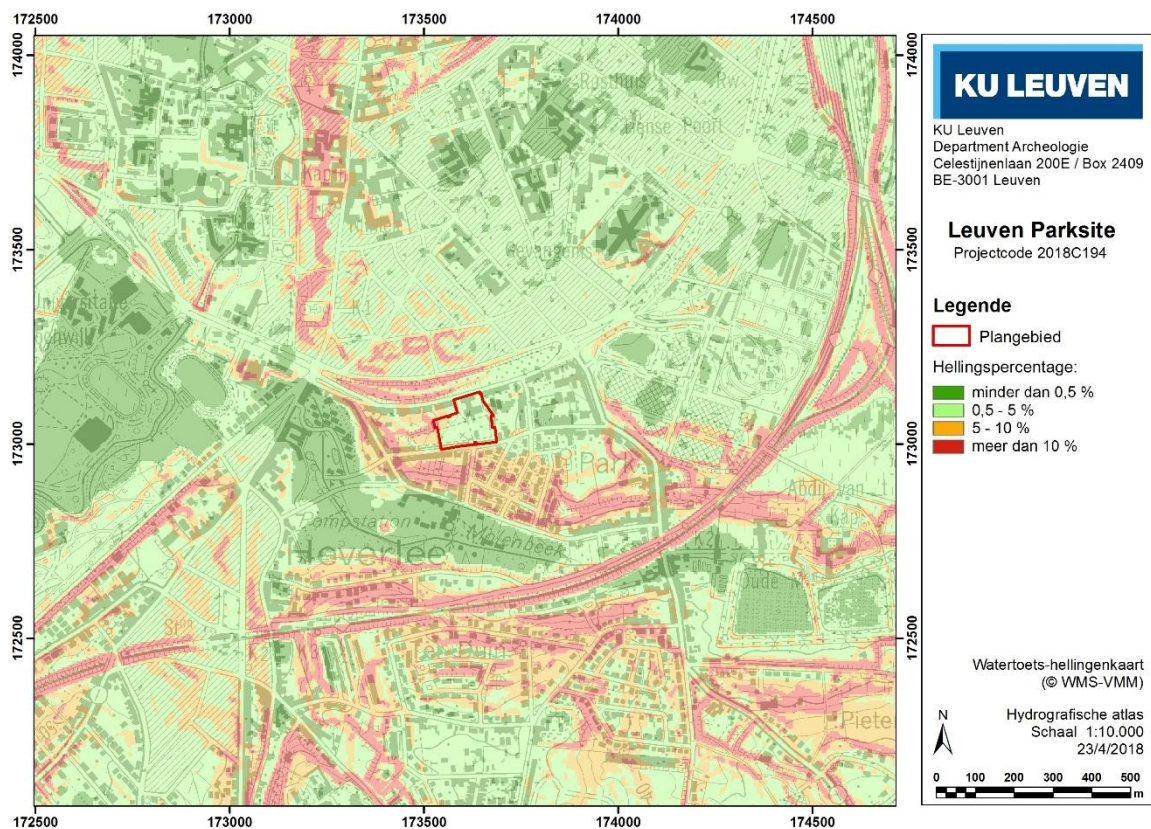
Figuur 13. Locatie van het plangebied op de bodemkundige kaart van België (© DOV).

Figuur 14. Locatie van het plangebied op de kaart met het landbouwgebruik per perceel (© WMS Landbouw & Visserij).

Figuur 15. Locatie van het plangebied op de Bodembedekkingskaart (© AGIV).

Figuur 16. Locatie van het plangebied op de Watertoets-Hellingskaart (© WMS-VMM).

2.4 Archeologische context en historische beschrijving

2.4.1 De beschikbare archeologische data

2.4.1.1 Centrale Archeologische Inventaris

Zelfs indien er binnen het plangebied geen eerder archeologisch onderzoek is uitgevoerd, is het mogelijk om op basis van beschikbare gegevens uit de onmiddellijke nabijheid of uit vergelijkbare landschappelijke-historische contexten argumenten te verzamelen om het plangebied archeologisch te waarderen. Een belangrijke bron van informatie is de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) en aanverwante inventarissen die (deels) gebaseerd zijn op de CAI: vastgestelde archeologische zones, beschermde archeologische sites, wetenschappelijke inventaris archeologisch erfgoed, gebieden waar geen archeologie te verwachten is,... Daarnaast zijn er recent ook archeologienota's en eindrapporten van opgravingen raadpleegbaar, die aanvullende en/of synthetiserende informatie kunnen opleveren voor de onmiddellijke omgeving (Figuur 17). In de onderstaande paragrafen wordt deze informatie verzameld, geïnterpreteerd en worden de implicaties ten opzichte van het plangebied ingeschat.

De historische stadskern van Leuven zelf (vastgestelde archeologische zone ID 11901, gelegen binnen de Tweede Stadsomwalling CAI ID 20749) wordt niet in rekening gebracht bij deze studie, aangezien de stadsontwikkeling voor duidelijk te onderscheiden omstandigheden voor sitevorming zorgt. De stadsomwalling, zoals die als archeologische waarneming ID 20749 is ingetekend in de CAI, overlapt deels met het noordelijke deel van het huidige plangebied. Nochtans is het meer waarschijnlijk dat de stadsgracht ten noorden van het plangebied zich ter hoogte van de huidige Buitenring bevinden, zoals het historische kaartmateriaal doet uitschijnen (zie § 2.4.2). De archeologische zone ID 11901 overlapt bijvoorbeeld niet met het plangebied (grenst aan de noordelijke rand), aangezien hiervoor het meer betrouwbare Atlas der Buurtwegen werd aangehouden.

De stadsontwikkeling van Leuven had wel degelijk een impact op het huidige plangebied. Het was immers gebruikelijk om een brede strook land buiten de stadsomwalling onbebouwd te laten, zodat vijandelijke troepen niet ongezien de stad zouden kunnen benaderen. Dit wordt bevestigd door het historische kaartmateriaal (zie § 2.4.2), waaruit ook blijkt dat het gebruik pas begint pas te verwateren wanneer het militaire nut van stadsmuren begint af te nemen in de 19^e eeuw. De wallen en grachten domineerden immers het uitzicht van de stad tot in de 19^e eeuw en de huidige 'Kastanjeboulevard', gelegen tussen Binnen- en Buitenring ten noorden van het plangebied, is een overblijfsel van de originele aarden wal. De stadsmuur verdween omstreeks 1827, maar pas in 1953 werden delen van de wal afgegraven om de huidige ringlaan aan te leggen (Agentschap Onroerend Erfgoed 2017a).

Opvallend is dat er in dit deel van de omgeving buiten de stad geen vindplaatsen bekend zijn uit de steentijden, metaaltijden of Romeinse periode. Dit heeft ongetwijfeld te maken met de intensieve verstedelijking vanaf de 19^e eeuw van dit in oorsprong buitenstedelijk gebied. Door deze dichte bebouwing zijn mogelijk oudere vindplaatsen ongetwijfeld verstoord of zelfs verdwenen. Anderzijds zijn er in dit gebied buiten het middeleeuwse stadskern relatief weinig archeologische onderzoeken uitgevoerd. Het is wel bekend dat de Romeinse baan Elewijt-Tienen in haar passage via Leuven wellicht het tracé van de huidige Oudebaan volgde, parallel aan de Tiensesteenweg en dus ten noordoosten van het plangebied.

De oudste overblijfselen in de omgeving dateren uit de vroege middeleeuwen, in de vorm van een grafveld ter hoogte van de Sint-Lambertuskapel (CAI ID 785) in het kasteelpark van Arenberg. Ook de oorspronkelijke houten kapel zelf dateert wellicht uit de 8^e eeuw, waarna er een stenen versie werd opgebouwd in de Karolingische periode. De huidige Romaanse restanten dateren uit de volle middeleeuwen. Bij metaaldetectie is er op ruim 1 km ten oosten van het plangebied ook een Merovingische Almandijnschijffibula (rode halfedelsteen) teruggevonden (CAI ID 150594).

Uit de volle middeleeuwen dateren de oorspronkelijke bouwfases aan de Abdij van 't Park (CAI ID 2204), waaronder de kerk en twee molens. Verschillende delen van de abdij dateren uit de late middeleeuwen, onder meer het 15^e-eeuwse Locutorium en de Sint-Janspoort. Ook de oudste fase van het kasteel Arenberg, die oorspronkelijk dienst deed als waterburcht (ID 2208), dateert uit de late middeleeuwen, alsook de voorlopers van de molens langs de rivier in het kasteelpark van Arenberg (ID 2209). De huidige graan- en houtzaagmolens ter plaatse dateren dan weer uit de 17^e/18^e eeuw. Meer relevant voor het plangebied zijn de reeds vermelde Tweede Stadsomwalling rond Leuven, die in aanbouw was vanaf 1356, en de aanpalende stadspoorten Naamsepoort ten westen (ID 207241) en Parkpoort ten oosten (ID 207252). Geen van deze waarnemingen overlappen met het plangebied, maar het is wel waarschijnlijk dat een hoek van één van de 17e-eeuwse bastions binnen het westelijke deel van het plangebied valt (zie § 2.4.2).

Uit de 16e-18e eeuw dateren onder meer een smidse, de Mariapoort en diverse architecturale restanten van verdwenen structuren bij de Abdij van 't Park (CAI ID 2204), de voormalige Celestijnenpriorij in het kasteelpark van Arenberg (ID 5206), de verdwenen hoeves Oude Kantien (ID 3951) en Gasthuishof (ID 165406), alsook restanten van bebouwing (ID 211267) op het kruispunt van de Geldenaaksebaan en Broekstraat ten zuidoosten van het plangebied. Op de kaart van Pauli (zie ook § 2.4.2) staan er een aantal galgen ingetekend op een natuurlijke hoogte langs de latere Tiensesteenweg.¹ De informatie opgenomen in CAI ID 218659 is correct, maar de locatie komt echter overeen met vindplaats 218662.

De vindplaatsen uit de nieuwste tijd opgenomen in de CAI zijn beperkt tot een serie bunkers (CAI ID's 165087-165090) die behoren tot de Koningshooikt-Waver-verdedigingslinie, maar deze goed gekarteerde linie liep niet doorheen het plangebied, maar een stuk ten zuiden en oosten ervan.

Relatief weinig van de in Tabel 1-2 opgenomen vindplaatsen zijn bekend dankzij archeologische veldonderzoek, maar betreffen resultaten uit historisch-cartografisch onderzoek, toevalsvondsten en vondsten verzameld bij metaaldetectie. De meeste van deze vindplaatsen bieden bovendien geen parallellen voor het huidige plangebied. Net zoals de vindplaatsen binnen de middeleeuwse stadskern, zijn ook de vindplaatsen uit de valleien van de Molenbeek en Dijle-Voer door hun verschillende topografische inplanting moeilijk te vergelijken met het hoger gelegen plangebied. Behoudenswaardige vindplaatsen uit de (ruime) omgeving, die zich wel in soortgelijke omstandigheden bevinden, dateren vaak uit de late middeleeuwen of nieuwe tijd. In deze periodes is het minder waarschijnlijk dat er zich binnen het plangebied bewoning kon ontwikkelen of andere activiteiten plaatsvonden die structurele restanten zouden achtergelaten hebben (zie ook § 2.4.2.1).

¹ Deze galgen zijn niet meer ingetekend op later kaartmateriaal, maar op de 18^e-eeuwse kaart van Villaret staat er meer oostelijk langs deze baan een opvallende verhoging weergegeven ter hoogte van een perceel die op de Atlas der Buurtwegen de naam 'Galgeveld' meekreeg.

2.4.1.2 *Bekrachtigde archeologienota's*

Archeologienota's die zijn opgesteld voor projecten in de omgeving van het plangebied, kunnen mogelijk informatie bevatten die ter aanvulling kan dienen van bovenstaande inzichten.

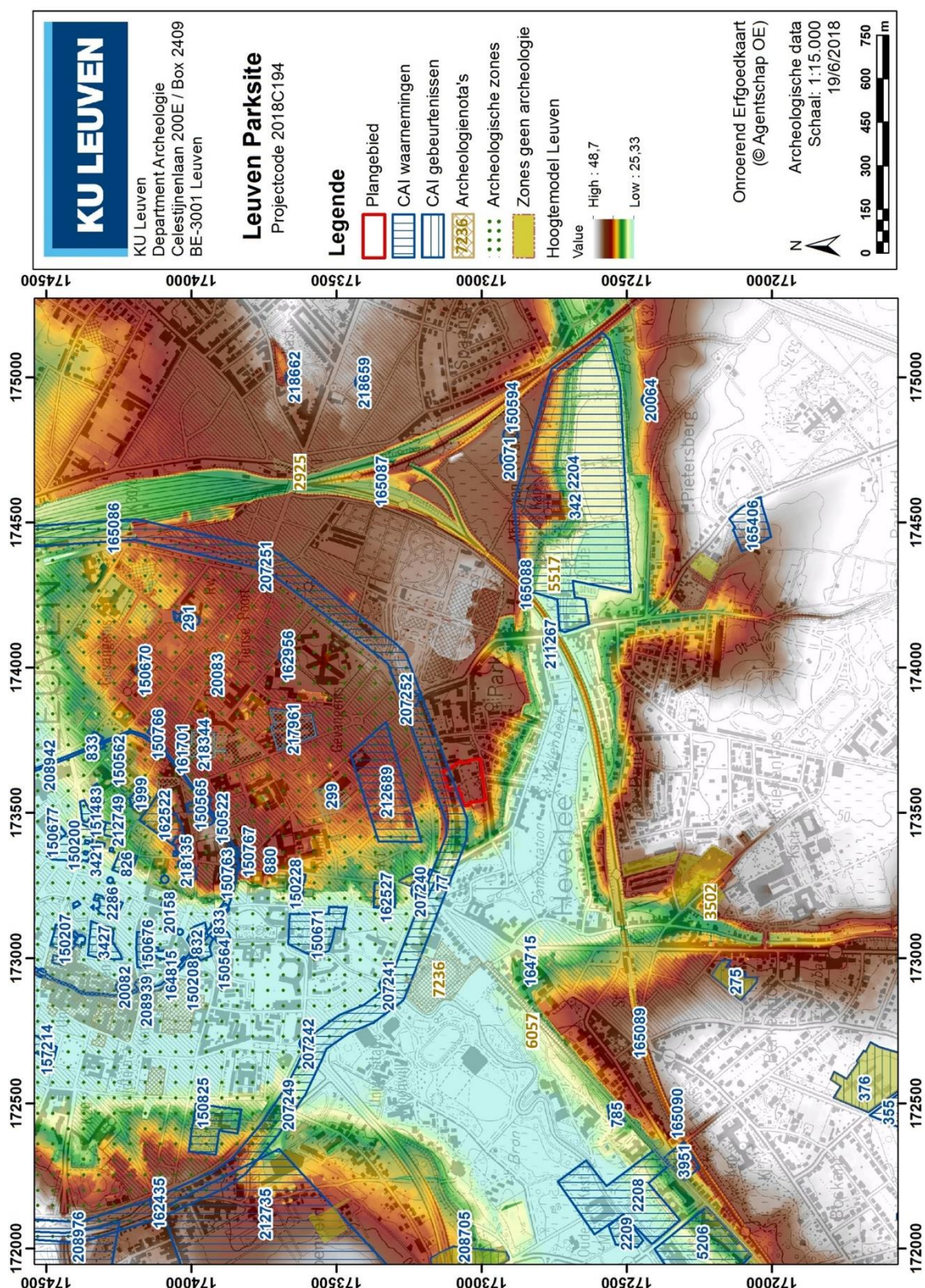
Archeologienota 7236 (Blomme & Vromans 2018) betreft een project ten westen van het huidige plangebied, eveneens net buiten de Tweede Stadsomwalling gelegen, in de vallei van de Dijle-Voer. Ondanks een zekere mogelijkheid tot het aantreffen van (voornamelijk laatmiddeleeuwse) archeologische sporen en vondsten werd geen verder archeologisch vooronderzoek opgelegd. Uit de bureaustudie bleek dat er binnen het projectgebied al veel verstoringen hebben plaatsgevonden in de 20^e eeuw. Daarnaast zijn de geplande ingrepen erg beperkt in oppervlakte en versnipperd over het terrein. Bovendien betreft het voornamelijk ophogingen, waardoor de impact van de werkzaamheden op het eventueel aanwezige bodemarchief zowel als de mogelijk kenniswinst erg beperkt zal zijn.

Net ten zuiden van voorgaande opdracht werd archeologienota 6057 opgesteld voor de rioleringswerken en heraanleg van de Willem de Croylaan en Kardinaal Mercierlaan (Yperman 2017). Aangezien de geplande werken er grotendeels gingen plaatsvinden binnen het reeds verstoorde gabarit van eerder nivelleringswerken en nutsleidingen, was kenniswinst niet te verwachten en verder archeologisch onderzoek dus niet te verantwoorden.

Ten zuidwesten van het plangebied werd archeologienota 3502 opgesteld voor de verkaveling van een perceel, waarbij er één nieuwe bouwloot werd aangemaakt. De mogelijke kenniswinst werd laag ingeschat door de geringe oppervlakte van de bodemingrepen en de ongunstige landschappelijke ligging van het projectgebied: door de ligging op een steilrand is er immers zowel een lagere kans op het aantreffen van archeologisch behoudenswaardige vindplaatsen, alsook een grotere kans op erosie van het eventueel aanwezige bodemarchief. Er werd daarom besloten om geen vervolgonderzoek te adviseren voor dit terrein.

Voor archeologienota 5517, die werd opgesteld voor grootschalige werken aan en rond de Tiendeschuur in de Abdij van 't Park, werden er behalve een bureaustudie ook een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd en twee proefputten gedocumenteerd (Claesen e.a. 2017). Uit die bevindingen werd er geconcludeerd dat de geplande werken voorafgegaan moeten worden door een opgraving en archeologische begeleiding.

Tenslotte werd archeologienota 2925 opgesteld voor de aanleg van een fietspad en fietstunnel langs de Harboortstraat, ten noordoosten van het plangebied (Claeys 2017). Het grootste deel van dit fietspad zou aangelegd worden op het talud langs de spoorwegbedding. Door middel van een landschappelijk booronderzoek kon aangetoond worden dat dit talud artificieel is aangelegd en tot verschillende meters diep een antropogene bodemopbouw kent. Er werd bijgevolg ook geen bijkomend archeologisch onderzoek opgelegd.

Figuur 17. Locatie van het plangebied in relatie tot de waarnemingen en gebeurtenissen opgenomen in de Centrale Archeologische Inventaris, de plangebieden waarvoor bekrachtigde archeologienota's beschikbaar zijn, de vastgestelde archeologische zones en de inventaris met gebieden waar geen archeologie te verwachten is (© Agentschap Onroerend Erfgoed). Geplot op de topografische kaart van België (© NGI) en het Digitaal Hoogtemodel (DHMVII © GDI-Vlaanderen).

Tabel 1. Overzicht van de archeologische waarnemingen in de omgeving van het plangebied zoals opgenomen in de Centrale Archeologische Inventaris. Gerangschikt op volgnummer.

CAI ID	Periode	Type onderzoek	Vondst
(77)	nvt	controle werken	geen archeologische sporen
(275)	nvt	proefsleuven	geen archeologisch relevante sporen
(342)	nvt	arch. begeleiding	geen archeologisch relevante sporen
785	8 ^e eeuw	opgraving	grafveld
	vanaf 8 ^e eeuw	opgraving	Sint-Lambertuskapel: oorspronkelijk houten zaalkerkje; in Karolingische periode zaalkerk in steen met klein vierkant koor; in volle middeleeuwen driebeukige Romaanse kapel; toren en middenbeuk uit deze fase nog bewaard
2204	late middeleeuwen	opgraving	munt: dubbele groot van Phillips II van Bourgogne (1384-1404)
	volle middeleeuwen	divers	klooster Abdij van 't Park; kerk dateert uit 13 ^e eeuw; Locutorium uit 15 ^e eeuw; Mariapoort uit 17 ^e eeuw
	volle middeleeuwen	opgraving	2 molens: opperste molen uit 1129; nederste molen uit 1534
	late middeleeuwen	opgraving	Sint-Janspoort (armenpoort)
	16 ^e eeuw	opgraving	smidse uit 1534
	17 ^e eeuw	opgraving	muurrestanten horende bij oude kweekvijvers?
	17 ^e eeuw	opgraving	kelderruimte en funderingen traptoren naast westgevel westvleugel
	18 ^e eeuw	opgraving	afvalput/beerput tegen traptoren
2208	late middeleeuwen	histo-cartografie	kasteel Arenberg: oorspronkelijk waterburcht; in 15 ^e eeuw voorzien van donjon; vanaf 17 ^e eeuw een luthof
2209	late middeleeuwen	histo-cartografie	huidige graan-en houtzaagmolen uit 17 ^e /18 ^e eeuw; rond 1600 stonden er twee oudere molens aan weerszijden rivier
3951	17 ^e eeuw	histo-cartografie	alleenstaande hoeve Oude Kantien
5206	16 ^e eeuw	histo-cartografie	Celestijnenpriorij
20064	17 ^e eeuw	metaaldetectie	metaalvondsten: munten (oordjes), loden figuurtjes en muntgewichtje
20071	18 ^e eeuw	metaaldetectie	muntvondsten: oord van Karel VI en munt van Zeelandia
150594	Merovingisch	metaaldetectie	metaalvondst: Merovingische Almandijnschijffibula (rode halfedelsteen)
164715	19 ^e eeuw	toevalsvondst	muntschat: beurs met 525 zilveren munten uit periode 1830-1900
165087	20 ^e eeuw	onbepaald	bunker F6 van de Koningshooikt-Waver-verdedigingslinie
165088	20 ^e eeuw	onbepaald	bunker F7 van de Koningshooikt-Waver-verdedigingslinie
165089	20 ^e eeuw	onbepaald	bunker F8 van de Koningshooikt-Waver-verdedigingslinie
165090	20 ^e eeuw	onbepaald	bunker F9 van de Koningshooikt-Waver-verdedigingslinie
165406	18 ^e eeuw	histo-cartografie	alleenstaande hoeve Gasthuishof
207241	late middeleeuwen	histo-cartografie	stadspoort Naamsepoort (verdwenen)
207249	late middeleeuwen	histo-cartografie	Tweede Stadsomwalling van Leuven (grotendeels verdwenen)
207252	late middeleeuwen	histo-cartografie	stadspoort Parkpoort (verdwenen)
211267	16 ^e eeuw	proefsleuven	gebouwplattegronden: resten van bakstenen bebouwing + afvalkuil of beerput met aardewerk uit de 16 ^e en vroege 17 ^e eeuw
	18 ^e eeuw	proefsleuven	gebouwplattegronden: restanten van bebouwing die kan gelinkt worden aan de bestaande bebouwing
218659	17 ^e eeuw	histo-cartografie	galg(en)berg: op foute locatie aangeduid → 218662 is juiste locatie
218662	17 ^e eeuw	histo-cartografie	galg

Tabel 2. Overzicht van de archeologische waarnemingen in de omgeving van het plangebied zoals opgenomen in de Centrale Archeologische Inventaris. Chronologisch geordend.

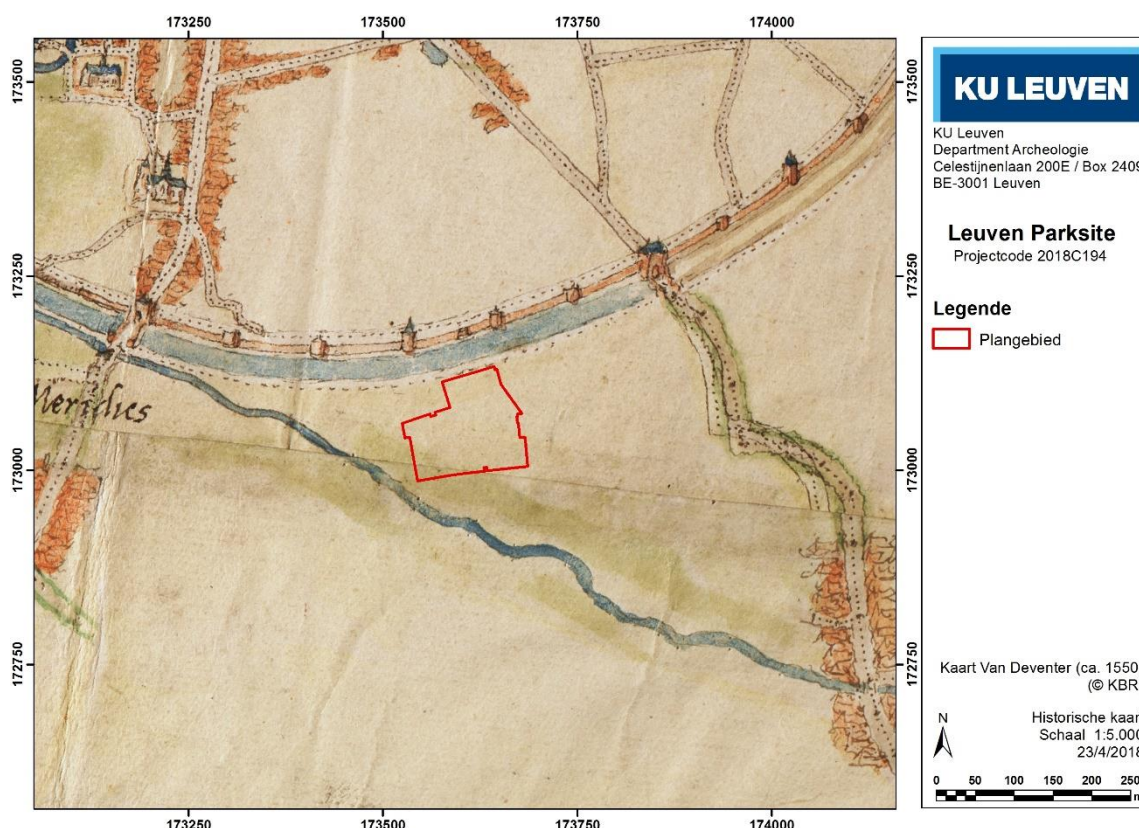
CAI ID	Periode	Type Onderzoek	Vondst/Vindplaats
vroege middeleeuwen			
150594	Merovingisch	metaaldetectie	metaalvondst: Merovingische Almandijnschijffibula (rode halfedelsteen)
785	8e eeuw	opgraving	grafveld
785	vanaf 8e eeuw	opgraving	Sint-Lambertuskapel: oorspronkelijk houten zaalkerkje; in Karolingische periode zaalkerk in steen met klein vierkant koor; in volle middeleeuwen driebeukige Romaanse kapel; toren en middenbeuk uit deze fase nog bewaard
volle middeleeuwen			
2204	volle middeleeuwen	divers	klooster Abdij van 't Park; kerk dateert uit 13e eeuw; Locutorium uit 15e eeuw; Mariapoort uit 17e eeuw
2204	volle middeleeuwen	opgraving	2 molens: opperste molen uit 1129; nederste molen uit 1534
late middeleeuwen			
785	late middeleeuwen	opgraving	munt: dubbele groot van Phillips II van Bourgogne (1384-1404)
2204	late middeleeuwen	opgraving	Sint-Janspoort (armenpoort)
2208	late middeleeuwen	histo-cartografie	kasteel Arenberg: oorspronkelijk waterburcht; in 15e eeuw voorzien van donjon; vanaf 17e eeuw een lusthof
2209	late middeleeuwen	histo-cartografie	huidige graan-en houtzaagmolen uit 17e/18e eeuw; rond 1600 stonden er twee oudere molens aan weerszijden rivier
207241	late middeleeuwen	histo-cartografie	stadspoort Naamsepoort (verdwenen)
207249	late middeleeuwen	histo-cartografie	Tweede Stadsomwalling van Leuven (grotendeels verdwenen)
207252	late middeleeuwen	histo-cartografie	stadspoort Parkpoort (verdwenen)
nieuwe tijd			
2204	16e eeuw	opgraving	smidse uit 1534
5206	16e eeuw	histo-cartografie	Celestijnenpriorij
211267	16e eeuw	proefsleuven	gebouwplattegronden: resten van bakstenen bebouwing + afvalkuil of beerput met aardewerk uit de 16e en vroege 17e eeuw
2204	17e eeuw	opgraving	muurrestanten horende bij oude kweekvijvers?
2204	17e eeuw	opgraving	kelderruimte en funderingen traptoren naast westgevel westvleugel
3951	17e eeuw	histo-cartografie	alleenstaande hoeve Oude Kantien
20064	17e eeuw	metaaldetectie	metaalvondsten: munten (oordjes), loden figuurtjes en muntgewichtje
218659	17e eeuw	histo-cartografie	galg(en)berg: op foute locatie aangeduid → 218662 is juiste locatie
218662	17e eeuw	histo-cartografie	galg
150670	vóór 18e eeuw	histo-cartografie	voormalige klooster van de Clarissen
2204	18e eeuw	opgraving	afvalput/beerput tegen traptoren
20071	18e eeuw	metaaldetectie	muntvondsten: oord van Karel VI en munt van Zeelandia
165406	18e eeuw	histo-cartografie	alleenstaande hoeve Gasthuishof
211267	18e eeuw	proefsleuven	gebouwplattegronden: restanten van bebouwing die kan gelinkt worden aan de bestaande bebouwing
nieuwste tijd			
164715	19e eeuw	toevalsvondst	muntschat: beurs met 525 zilveren munten uit periode 1830-1900
165087	20e eeuw	onbepaald	bunker F6 van de Koningshooikt-Waver-verdedigingslinie
165088	20e eeuw	onbepaald	bunker F7 van de Koningshooikt-Waver-verdedigingslinie
165089	20e eeuw	onbepaald	bunker F8 van de Koningshooikt-Waver-verdedigingslinie
165090	20e eeuw	onbepaald	bunker F9 van de Koningshooikt-Waver-verdedigingslinie

2.4.2 Het historische kaart- en beeldmateriaal

2.4.2.1 Historische kaarten

Op basis van oude kaarten kan de evolutie van het plangebied en zijn omgeving gedurende de voorbije eeuwen tot in zeker detail gereconstrueerd worden. Een aantal 18^e- en 19^e-eeuwse kaarten (Fricx, Villaret, Ferraris, Atlas der Buurtwegen, Vandermaelen en Popp, zie verder) zijn raadpleegbaar in een georeferentieerde versie via de ArcGIS-plugin van Geopunt Vlaanderen. Het overige kaartmateriaal hieronder weergegeven werd op basis van deze kaarten en latere topografische kaarten en kadasterkaarten georeferentieerd. De betrouwbaarheid van deze kaarten is sterk uiteenlopend en wordt voor elke individuele kaart geëvalueerd.

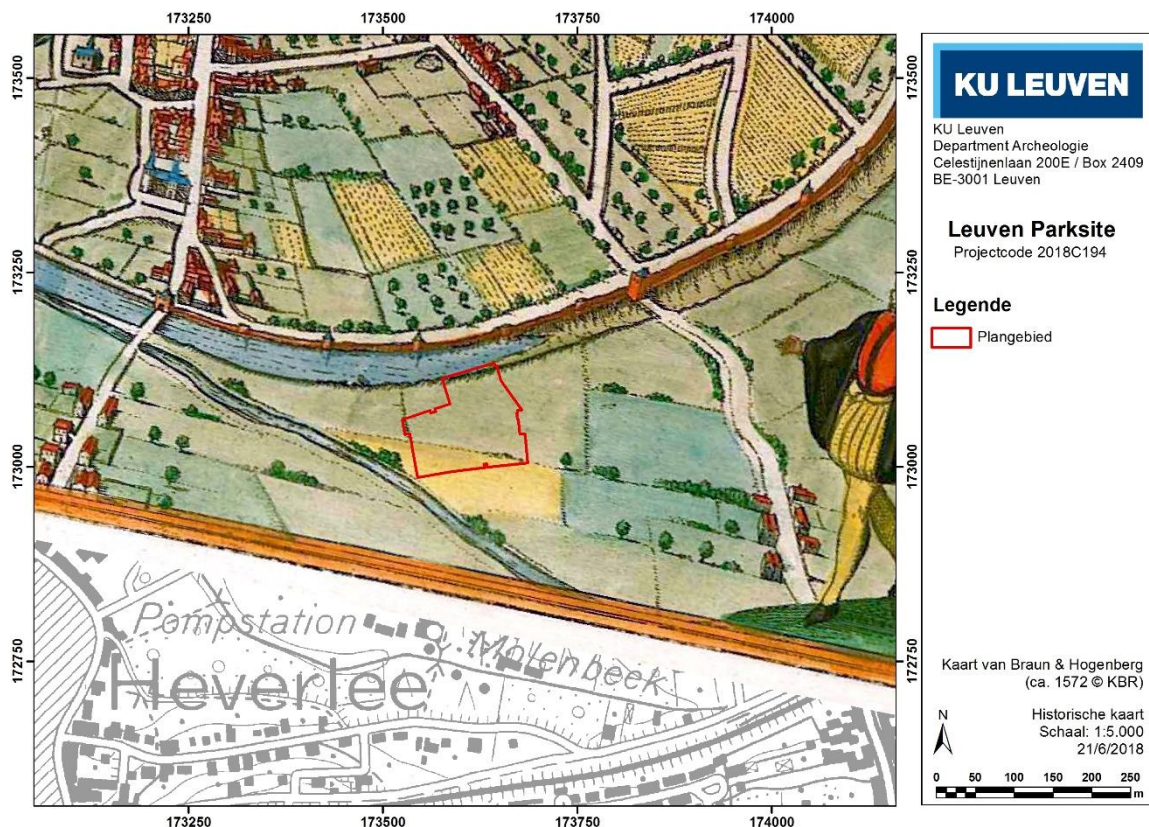
Door de ligging van het huidige plangebied net buiten de oude stadskern van Leuven, is het beschikbare kaartmateriaal uit de 16^e en 17^e eeuw dus erg relevant. De oudste kaart die goed georeferentieerbaar is en essentiële details bevat, is de 16^e-eeuwse kaart van Jacob van Deventer (Figuur 18). Het plangebied grenst aan de zuidelijke rand van de Tweede Stadsomwalling rond Leuven, die werd aangelegd vanaf 1356 (Agentschap Onroerend Erfgoed 2017b). Net buiten de omwalling werd ongetwijfeld een brede strook land vrijgehouden van intensieve bebouwing, zodat de stad niet ongezien benaderd kon worden door vijandelijke troepenmachten. Zelfs langs de toegangswegen zien we dat de lintbebouwing pas op ruime afstand van de stadspoorten aanvangt. Ten zuiden van het plangebied loopt de groene vallei van de Molenbeek. De voorlopers van de huidige Naamsesteenweg (vertrekkend vanaf de Naamsepoort) en Geldenaaksebaan (vanaf de Parkpoort), aan weerszijden van het plangebied, zijn reeds duidelijk weergegeven.

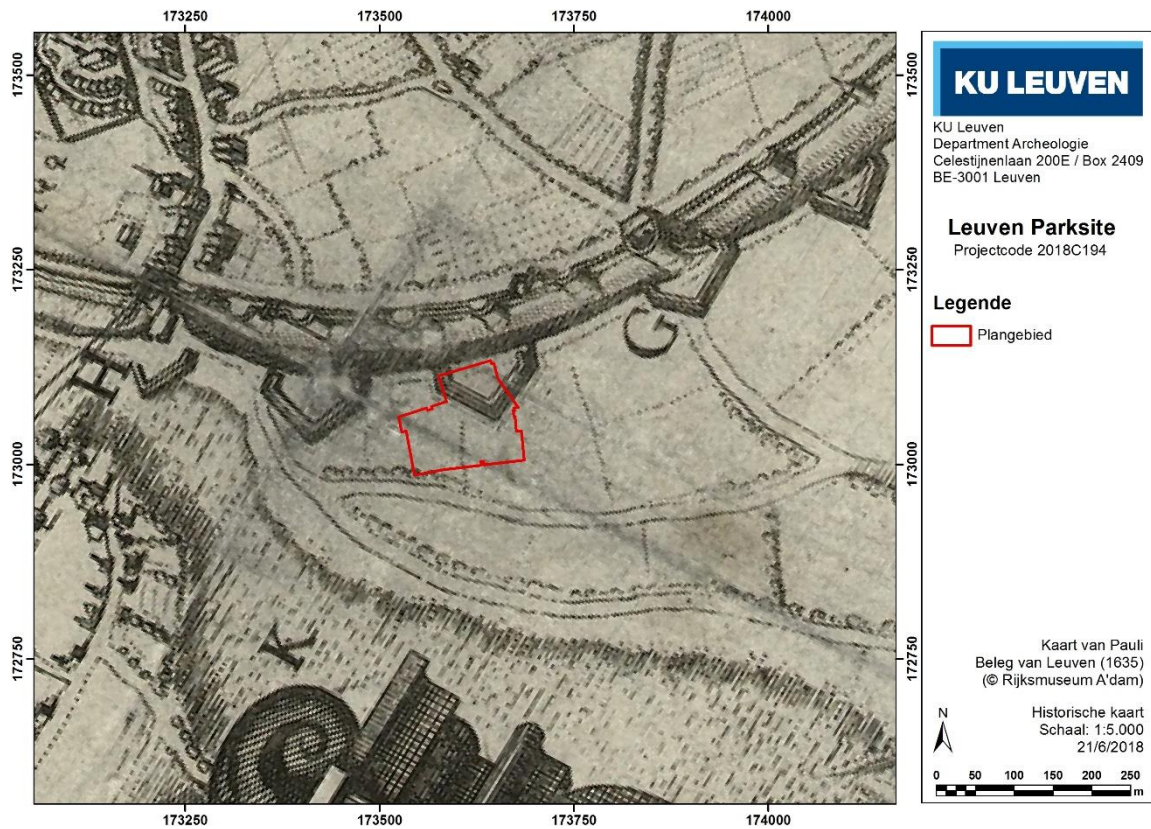
Figuur 18. Locatie van het plangebied op de kaart van Jacob van Deventer, ca. 1550 (© KBR).

Eenzelfde beeld komt naar voren op de kaart van topografen Georg Braun en Franz Hogenberg, te dateren rond 1572 (Figuur 19). Het plangebied lijkt in gebruik te zijn voor landbouw. Verschillende latere kaarten (Atlas van Loon, Bodenehr, Le Rouge e.a.) zijn minstens ten dele gebaseerd op dit 16^e-eeuwse voorbeeld en bieden geen relevante bijkomende informatie. Deze kaarten zijn daarom niet weergegeven.

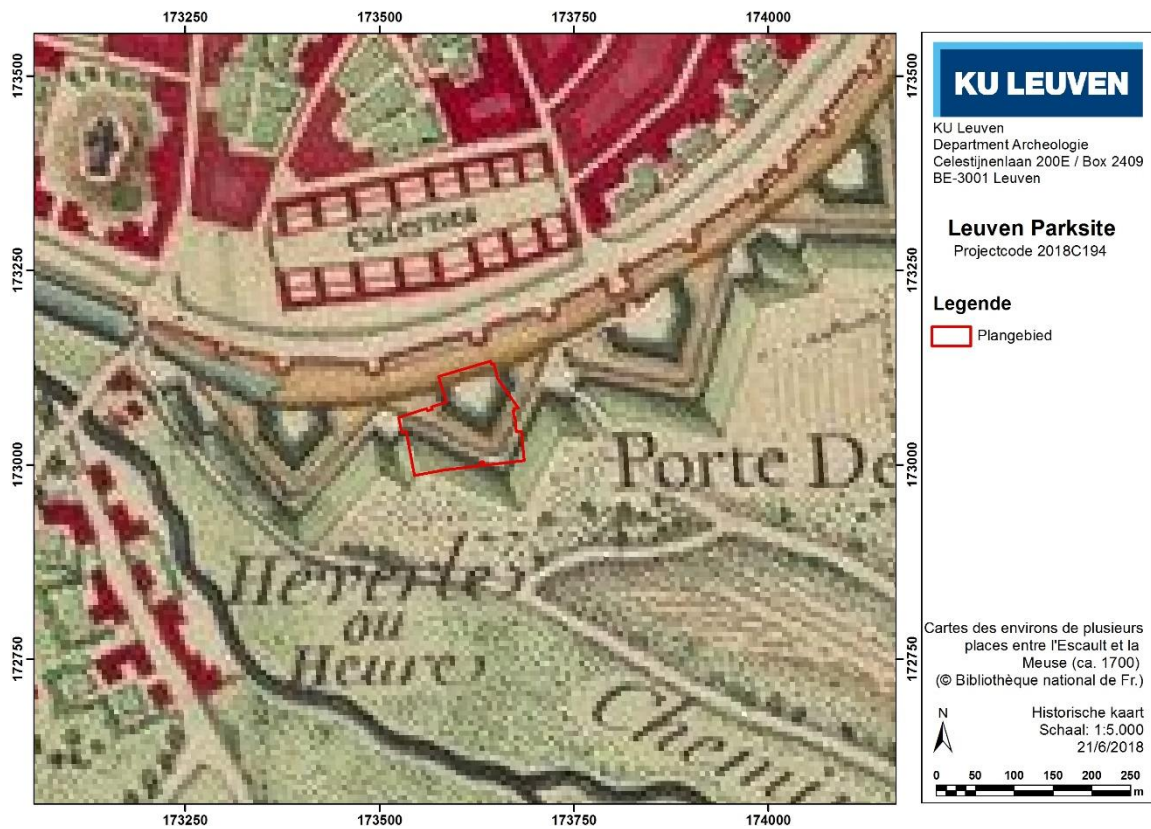
Op de kaart van Andries Pauli (Figuur 20), die werd opgemaakt naar aanleiding van het Beleg van Leuven in 1635, staan de kampementen en aanvalslinies van de belegeraars in detail weergegeven. Ook voor de stad zelf levert deze kaart echter belangrijke informatie op. Op deze kaart staan immers ook de bastions weergegeven die in allerlei waren aangelegd om de stadsomwalling beter aan te passen aan nieuwe belegeringstechnieken. Deze bastions bevinden zich net buiten de laatmiddeleeuwse kern van de stad en overlappen dus mogelijk met het plangebied. Behalve zogenaamde 'halve manen' ter hoogte van de stadspoorten zelf, werden er ook tussenliggende verdedigingselementen aangelegd. Ter hoogte van de courtine tussen Naamsepoort en Parkpoort werden er twee extra bastions aangelegd. Op basis van de moeilijk te georefereren kaart van Pauli lijkt het noordelijke deel van het plangebied te overlappen met het westelijke bastion. Hetzelfde geldt voor een anonieme kaart die dateert van rond 1700 uit de collectie *Cartes des environs de plusieurs places [fortes] entre l'Escault et la Meuse* (Figuur 21), waar de bastions echter duidelijk overdreven groot zijn weergegeven.

Figuur 19. Locatie van het plangebied op de kaart van Braun & Hogenberg, ca. 1572 (© KBR).

Figuur 20. Locatie van het plangebied op de kaart van Andries Pauli, waarop het Beleg van Leuven uit 1635 is afgebeeld (© Rijksmuseum Amsterdam).

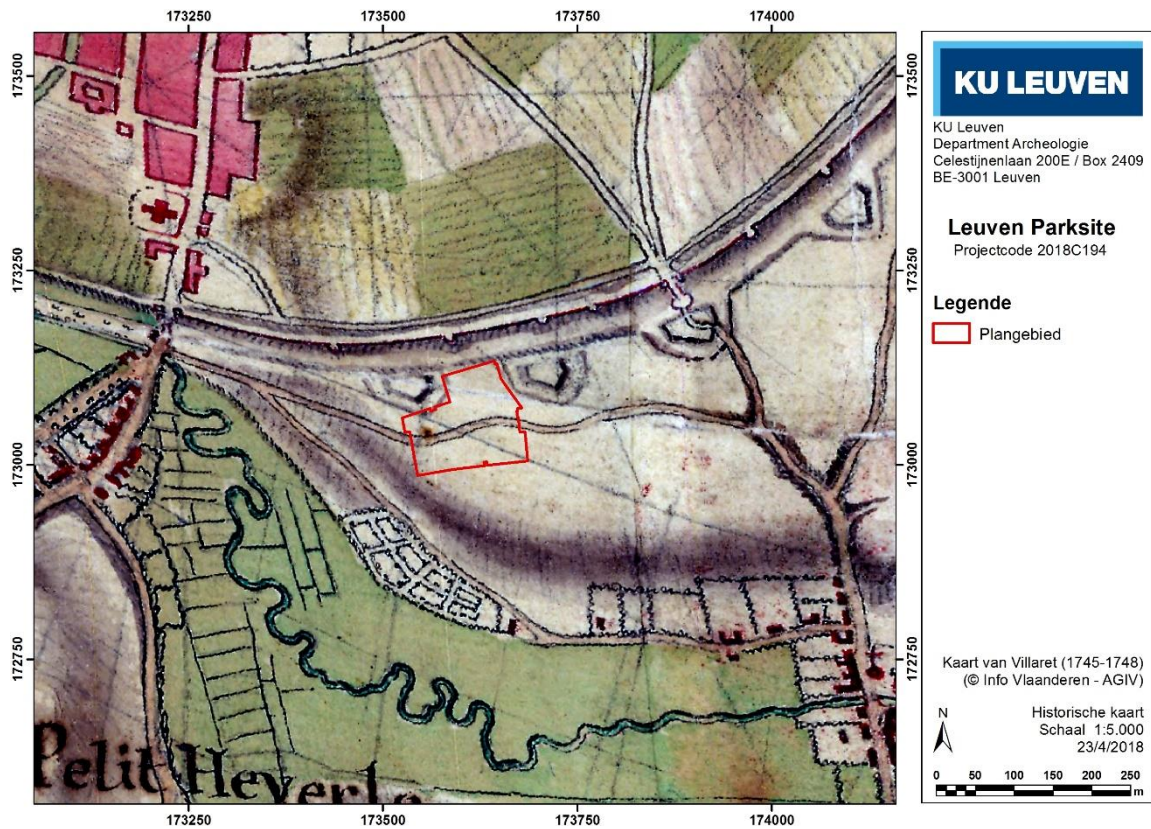

Figuur 21. Locatie van het plangebied op de Cartes des environs de plusieurs places [fortes] entre l'Escault et la Meuse. Plan de Louvain (ca. 1700) (© Bibliothèque nationale de France: Collection de Louis XIV).

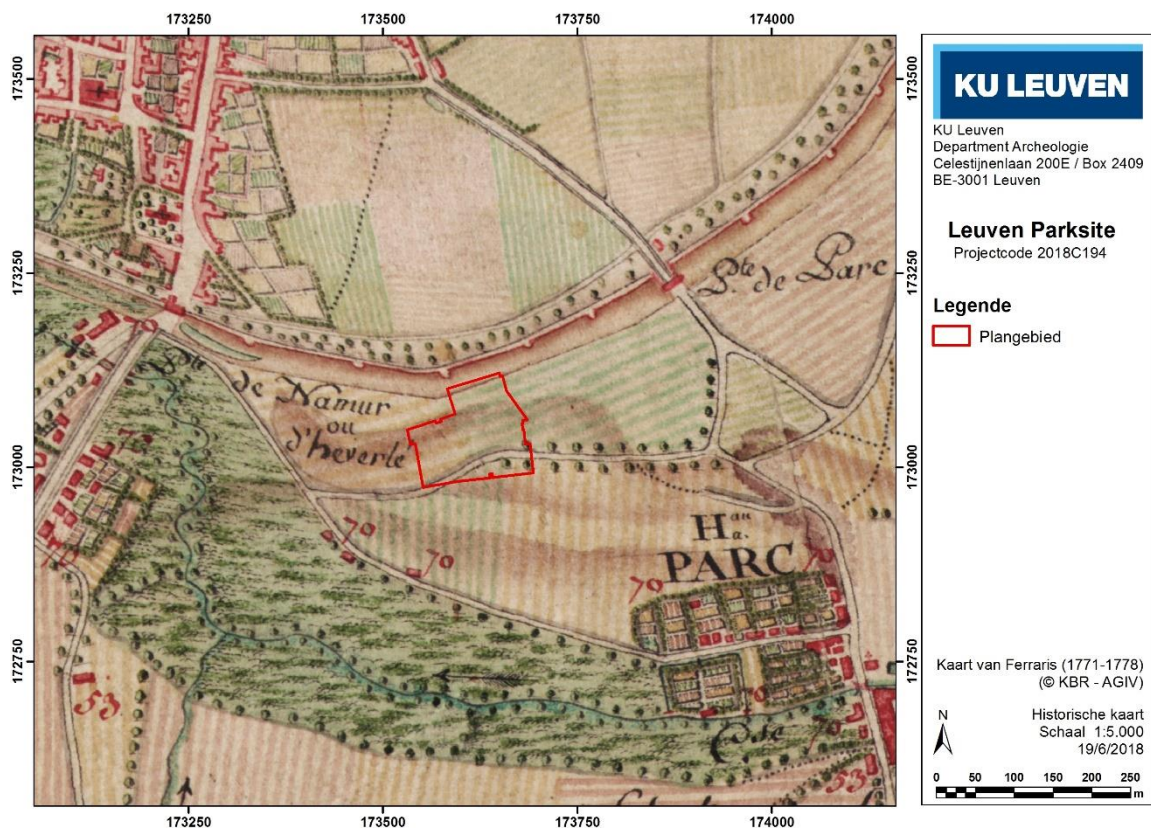
De meer betrouwbare 18e eeuwse kaart van koninklijk ingenieur Jean Villaret (Figuur 22) suggereert echter dat het plangebied zich eerder tussen beide bastions in bevond. Door de ligging van het plangebied ongeveer halverwege beide stadspoorten, lijkt dit inderdaad een stuk meer aannemelijk. De latere Paul van Ostaijenstraat staat op deze kaarten reeds weergegeven, evenals de latere Broekstraat, die parallel loopt aan de vallei van de Molenbeek. Op de kaart van Villaret lijkt de voorloper van de van Ostaijenstraat doorheen het plangebied te lopen, maar dit is wellicht een onnauwkeurigheid, zoals ook blijkt uit het overige kaartmateriaal.

Op de kaart van generaal Joseph-Jean-François graaf de Ferraris (opgemaakt tussen 1771 en 1778, zie Figuur 23), zijn de bastions niet meer te zien. Mogelijk hebben deze extra verdedigingswerken, die in grote haast waren opgetrokken, dus niet lang dienst gedaan en zijn ze de volgende eeuw reeds geslecht (zie ook verder). Het plangebied grenst onmiddellijk aan de stadsgracht en lijkt te bestaan uit landbouwpercelen. De van Ostaijenstraat kronkelt ten zuiden van het plangebied en lijkt deels te zijn beplant met bomen aan weerszijden.

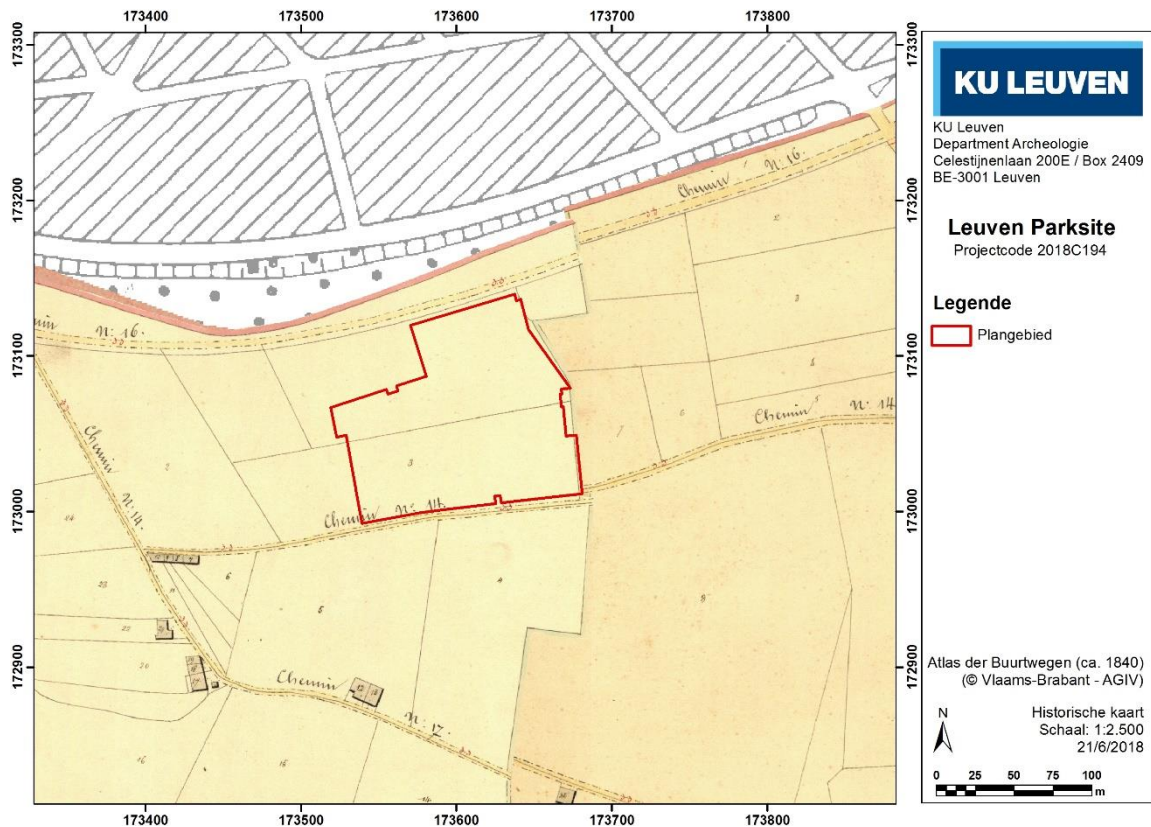
Op de kadasterkaarten uit de 19e eeuw, met name de Atlas der Buurtwegen van rond 1840 (Figuur 24) en de kaart van uitgever Philippe-Christian Popp uit de periode 1842-1879 (Figuur 25) zijn meer details te herkennen met betrekking tot de percellering ter hoogte van het plangebied. De van Ostaijenstraat staat op deze kaart weergegeven met respectievelijk de benamingen *Chemin n° 14b* en *Laeke weg*. Op de kaart van Popp krijgt de zone ten zuiden van het plangebied de naam *Parc veld* mee, heet de Molenbeek *Parc beek (ruisseau)* en zijn er ten westen van het plangebied, langs de Ring, de eerste permanente constructies waar te nemen.

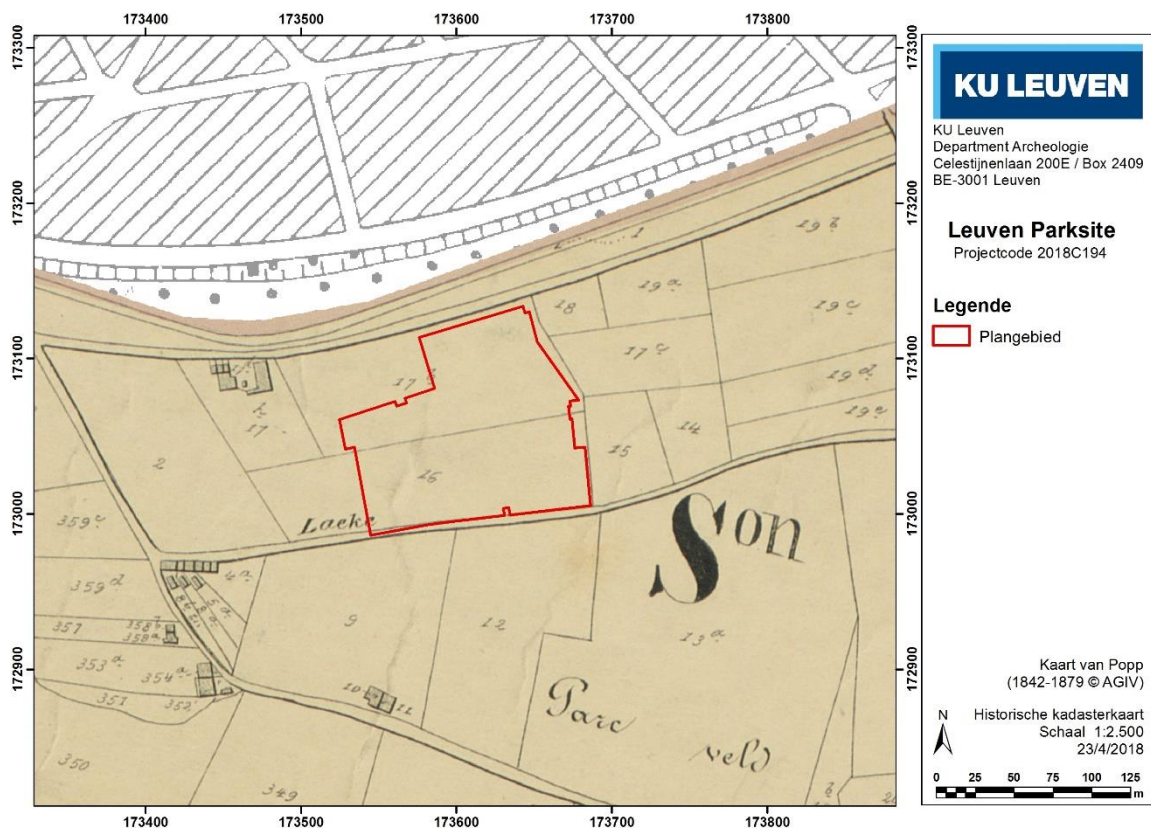
Figuur 22. Locatie van het plangebied op de kaart van Villaret (1745-1748) (© Informatie Vlaanderen – AGIV).

Figuur 23. Locatie van het plangebied op de kaart van de graaf de Ferraris (1771-1778) (© KBR - AGIV).

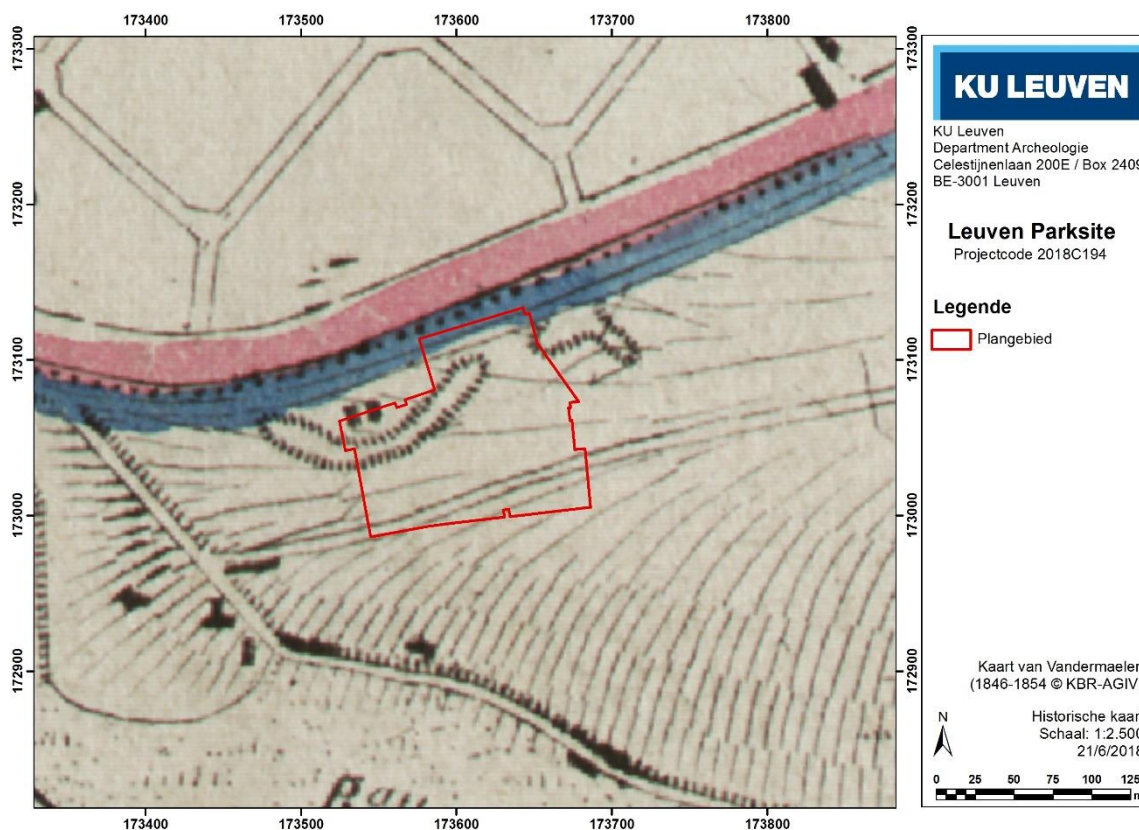
Figuur 24. Locatie van het plangebied op de Atlas der Buurtwegen (1843-1845) (© Vlaams Brabant – AGIV).

Figuur 25. Locatie van het plangebied op de kadastrale kaart van Popp (1842-1879) (© AGIV).

Zeker van belang is de topografische kaart opgemaakt door cartograaf Philippe Vandermaelen in de periode 1846-1854 (Figuur 26). Hierop staan immers een aantal aarden ophogingen in het landschap aangeduid, die deels overlappen met het noordelijke deel van het plangebied. Het is duidelijk dat het hier geen natuurlijke verhevenheden betreft. Qua vorm en locatie lijken dit inderdaad overblijfselen te betreffen van de twee bastions die in de 17^e eeuw werden aangelegd tussen de Naamsepoort en Parkpoort. De kaart mist echter duidelijk precisie en is moeilijk correct te georefereren, aangezien het plangebied zowel overlapt met de Ring als met de van Ostaeijenstraat. Aangezien het gebouw ten westen wellicht ook hetzelfde gebouw betreft dat reeds stond weergegeven op de meer betrouwbare kaart van Popp, is het duidelijk dat deze aarden ophogingen niet noodzakelijk vallen binnen het huidige plangebied. Dit betekent echter wel dat overblijfselen van de 17^e-eeuwse bastions nog tot diep in de 19^e eeuw zichtbaar waren in het landschap rond Leuven en dat ze dus op dat ogenblik nog niet volledig geslecht waren. Op basis van de Vandermaelenkaart lijkt dit ook op andere plaatsen langs de Ring nog het geval te zijn geweest. Deze kunstmatige ophogingen komen echter niet meer overeen met anomalieën in het Digitaal Hoogtemodel.

Op de latere topografische kaarten en orthofoto's uit de 19e-20e eeuw zijn de ontwikkelingen binnen het plangebied zelf te volgen. De lokale verhogingen in het landschap zijn niet meer weergegeven op de topografische kaart van 1860-1873 (Figuur 27A). Op de kaart van 1883-1939 staat één van de huidige hoofdgebouwen binnen het plangebied reeds weergegeven (Figuur 27B) en op de orthofoto van 1946-1954 staat het volledige complex (Figuur 27C). Op deze foto en de latere kaart van het Ministerie van Wederopbouw (Figuur 27D) neemt het Paul van Ostaijenpark alleen nog maar het oostelijke deel van het plangebied in; het westelijke deel lijkt nog te bestaan uit individuele tuinloten. De huidige situatie van het plangebied is te herkennen op de orthofoto uit 1995 (Figuur 27E) en de meest recente topografische kaart (Figuur 27F).

Figuur 26. Locatie van het plangebied op de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854) (© KBR - AGIV).

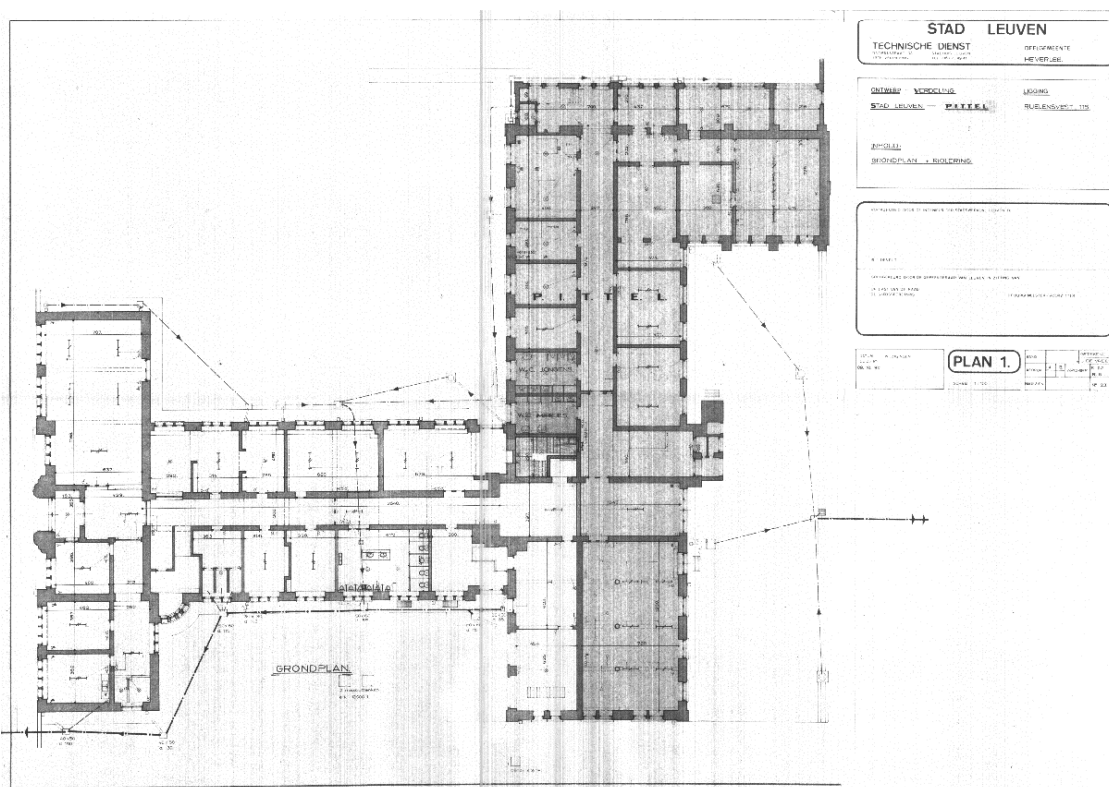

Figuur 27. Locatie van het plangebied op opeenvolgende historische topokaarten/orthofoto's: topografische kaartseries 1860-1873 (A), 1883-1939 (B), 1950-1970 (D) en 2018 (F) en orthografische fotoseries 1947-1954 (C) en 1995 (E) (© NGI).

2.4.2.2 Congregatie van het Heilig Hart²

De ontwikkeling van de bebouwing binnen het plangebied is goed gedocumenteerd. In 1902 werd er aangevangen met de bouw van het Missiehuis (tegenwoordig Guido Gezellehuis genoemd) in opdracht van de Missionarissen van het Heilig Hart van Jezus uit Tilburg. Dit gebouw was aanvankelijk gepland als losstaand geheel, ruim 30 m verwijderd van de Erasme Ruelensvest. De architect, F.C. de Beer, was in 1904 wellicht ook verantwoordelijk voor het ontwerp en de bouw van een 'boerderijtje' ten oosten van het plangebied. In 1921 werden de oorspronkelijke toegangshellingen aan de voorzijde van het Missiehuis geslecht en vervangen door een trappenvleugel. Vervolgens werd er in 1922-1924 langs de rooilijn met de vest een tuinmuur opgetrokken met inkompoort, werd er in 1923 een trappenhuis toegevoegd aan de linker zijgevel van het Missiehuis en werd er in 1924 een tuinmuur gebouwd langs de toenmalige Guido Gezellelaan (huidige Paul van Ostaijenlaan).

Het Broosgebouw werd in 1937 langs de rooilijn van de Ruelensvest gebouwd en werd verbonden met het Missiehuis, waarbij de trappenvleugel langs de voorzijde van het Missiehuis vervangen werd door een interne verbinding. Latere interventies betreffen kleinere ingrepen, waaronder een muuropening aan de tuinmuur langs de voorzijde (1943), autobergplaatsen, autoboxen en garage (resp. 1961, 1968 en 1973) en een bijgebouw van één bouwlaag aan de linker zijgevel van het Missiehuis (1967). Tegenwoordig is Cirkus in Beweging in het Broosgebouw ondergebracht en logeren er studenten in het Guido Gezellehuis (Missiehuis). De huidige bouwplannen voorzien in de vervanging van het Gezellehuis door een passiefbouw waar het Stad Leuven Academie en Conservatorium (SLAC) onderdak zal vinden.

Figuur 28. Grondplan van beide hoofdgebouwen, met het Broosgebouw uit 1937 links en het oorspronkelijke Missiehuis uit 1902 rechts.

² Informatie aangeleverd door Ruben Lauwers, architect bij de Studiedienst Gebouwen van de Stad Leuven.

*Figuur 29. Het oorspronkelijke Missiehuis als losstaand gebouw. De taluds die leidden naar de hoofdingang werden in 1921 vervangen door een trappenvleugel, die op zijn beurt verdween met de aanbouw van het Brooshuis. De tuinmuur langs de Ruelensvest werd pas opgetrokken in 1922.
Zicht vanuit het noordoosten vanop de Ruelensvest.*

*Figuur 30. Het Missiehuis is tegenwoordig verborgen achter het Broosgebouw uit 1937, dat deel uitmaakt van beschermd bouwkundig erfgoed en van een beschermd stadszicht (zie § 1.2).
Zicht vanuit dezelfde hoek, vanaf de Ruelensvest.*

2.4.3 Interpretatie en advies op basis van het bureauonderzoek

2.4.3.1 Archeologische trefkans

Op basis van het voorliggende bureauonderzoek kunnen een aantal uitspraken gedaan worden met betrekking tot de archeologische verwachtingen binnen het plangebied. Voor de steentijden tot en met de volle middeleeuwen zijn er alleen indirecte gegevens beschikbaar. Uit de CAI zijn er geen vindplaatsen bekend uit de steentijden, metaaltijden en Romeinse tijd voor dit deel van het landschap buiten de laatmiddeleeuwse stadsmuren. Specifiek voor de Romeinse periode biedt de zone rond de Tiensesteenweg, Oudebaan en Hoegaardesestraat (dus langs de verkeersas Elewijt-Tienen), ten oosten van Leuven, een grotere trefkans op het aantreffen van Romeinse sporen. De afwezigheid van de overige periodes is minstens ten dele te verklaren doordat er relatief weinig gravend onderzoek heeft plaatsgevonden in deze 'buitenwijken' en doordat de dichte bebouwing vanaf de nieuwste tijd wellicht veel oudere sporen verstoord heeft. In principe biedt het plangebied geschikte omstandigheden voor menselijke aanwezigheid: dichtbij stromend water en hoog genoeg boven de stroomvlakte. Daarnaast is het gedeelte 'parkgebied' binnen het plangebied niet of slechts in geringe mate verstoord, in tegenstelling tot de aanpalende verkavelde woonzones.

Voor de late middeleeuwen en nieuwe tijd is de kans op het aantreffen van behoudenswaardige vindplaatsen eerder laag. Door haar ligging net buiten de laatmiddeleeuwse stadsmuren, is het erg waarschijnlijk dat er in deze zone geen activiteiten konden plaatsvinden die te linken zijn aan een permanente aanwezigheid. Een brede strook land rondom de stadsmuren werd vrijgehouden van bebouwing en hoge beplanting, zodat vijandelijke troepen geen kansen kregen om de stadsomwalling ongezien te benaderen. Deze gronden konden uiteraard dienst doen voor landbouw en andere activiteiten die geen grootschalige constructies vereisten. In de 17^e eeuw, wellicht in aanloop naar het Beleg van Leuven in 1635, werd de laatmiddeleeuwse stadsomwalling uitgebreid met bastions. Twee ervan bevonden zich tussen de Naamsepoort en Parkpoort, hoogstwaarschijnlijk aan beide zijden van het plangebied. Zelfs indien delen van deze bastions overlappen met het plangebied, dan zijn deze in de daaropvolgende eeuwen volledig geslecht. Het digitaal hoogtemodel geeft inderdaad geen anomalieën meer weer die overeenkomen met deze aarden verdedigingswerken.

De bouwgeschiedenis binnen het plangebied sinds 1900 is goed gedocumenteerd (zie § 2.4.2.2). Belangrijk daarbij is dat de aanleg van het oorspronkelijke Missiehuis gepaard ging met grootschalig grondverzet. De hoofdingang langs de noordzijde van het gebouw bevond zich op de eerste verdieping en kon alleen bereikt worden via lange, aarden taluds; de volledige gelijkvloerse verdieping zat dus verborgen achter kunstmatige ophogingen. De taluds werden in 1923 afgegraven en vervangen door trappenvleugels, die op hun beurt in 1937 moesten plaatsmaken voor de bouw van het Broosgebouw.

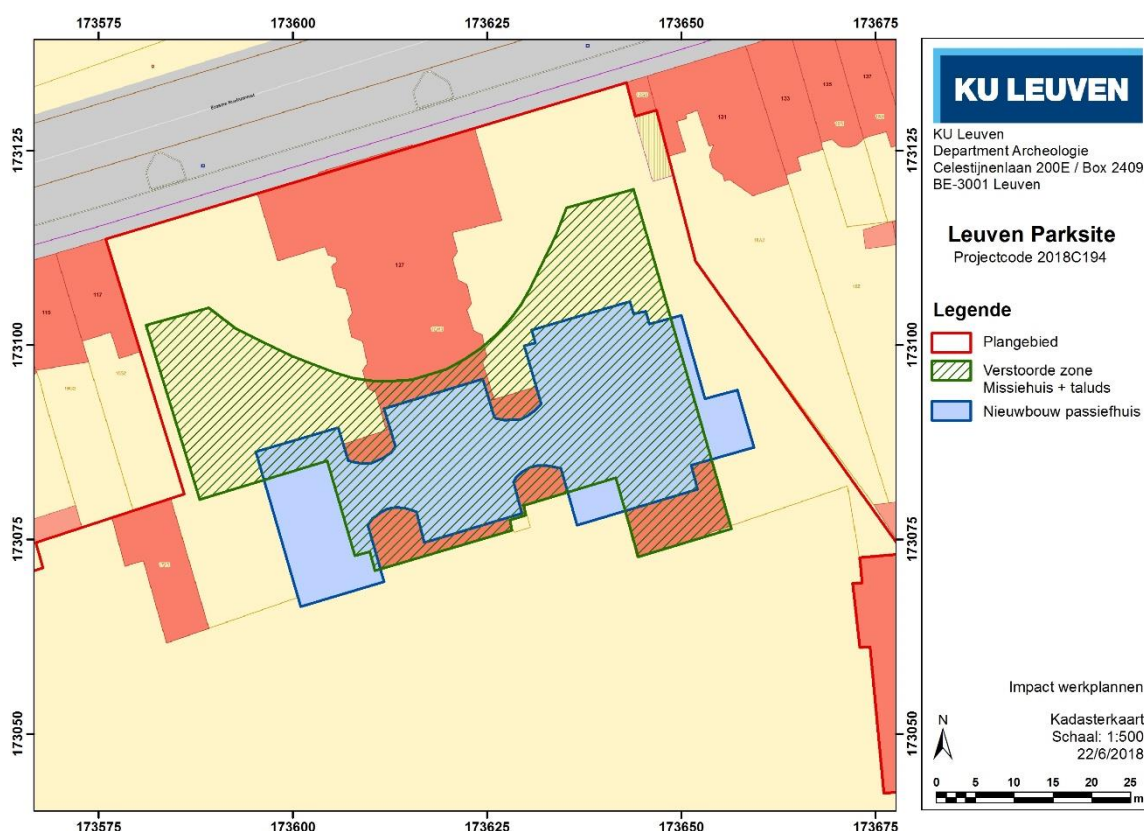
Concluderend kan gesteld worden dat er onvoldoende gegevens zijn om de trefkans op het aantreffen van behoudenswaardige vindplaatsen tot en met de volle middeleeuwen in te schatten, terwijl er voor de periode vanaf de late middeleeuwen een lage trefkans geldt.

2.4.3.2 Impact van de werkzaamheden

Het leidt weinig twijfel dat de bouw van het Missiehuis en Brooshuis een zeer grote impact hadden op het noordelijke deel van het plangebied, m.a.w. op de zone waar de huidige werkplannen zich concentreren. De hoofdgebouwen nemen bijna de helft in van de percelen 17W5 en 17X5. Tenslotte was ook de aanleg en het afgraven van de taluds een belangrijke

bodemingreep. De impact daarvan op de ondergrond en de eventueel aanwezige archeologische niveau(s) is echter moeilijk vast te stellen, aangezien deze werkzaamheden mogelijk niet tot onder het maaiveld reikten (Figuur 31). De grond voor de aanleg van de taluds kwam wellicht van de in het begin van de 20^e eeuw nog niet volledig geslechte bastions aan weerszijden van het plangebied, en werd dus niet noodzakelijk ter plaatse ontgraven.

Bij de toekomstige bouwplannen zal de constructie van het passiefhuis een grote impact hebben op de bodem. Het nieuwe bouwvolume overlapt in grote mate met het Missiehuis/Gezellehuis. Delen van de nieuwbouw die buiten de contouren van het bestaande gebouw vallen, vallen deels binnen de geschatte zone waar de taluds met de toegangswegen zich van oorsprong bevonden. Indien de oorspronkelijke bouwplannen van het Missiehuis betrouwbaar zijn, dan kan daaruit niet alleen geconcludeerd worden dat het gebouw niet onderkelderd was (de 'kelders' een de noordzijde bevonden zich op het niveau van het oorspronkelijke maaiveld), maar ook dat de funderingen niet erg diep reikten. Mogelijk kunnen archeologische sporen dus ook binnen de contouren van het Missiehuis bewaard zijn.

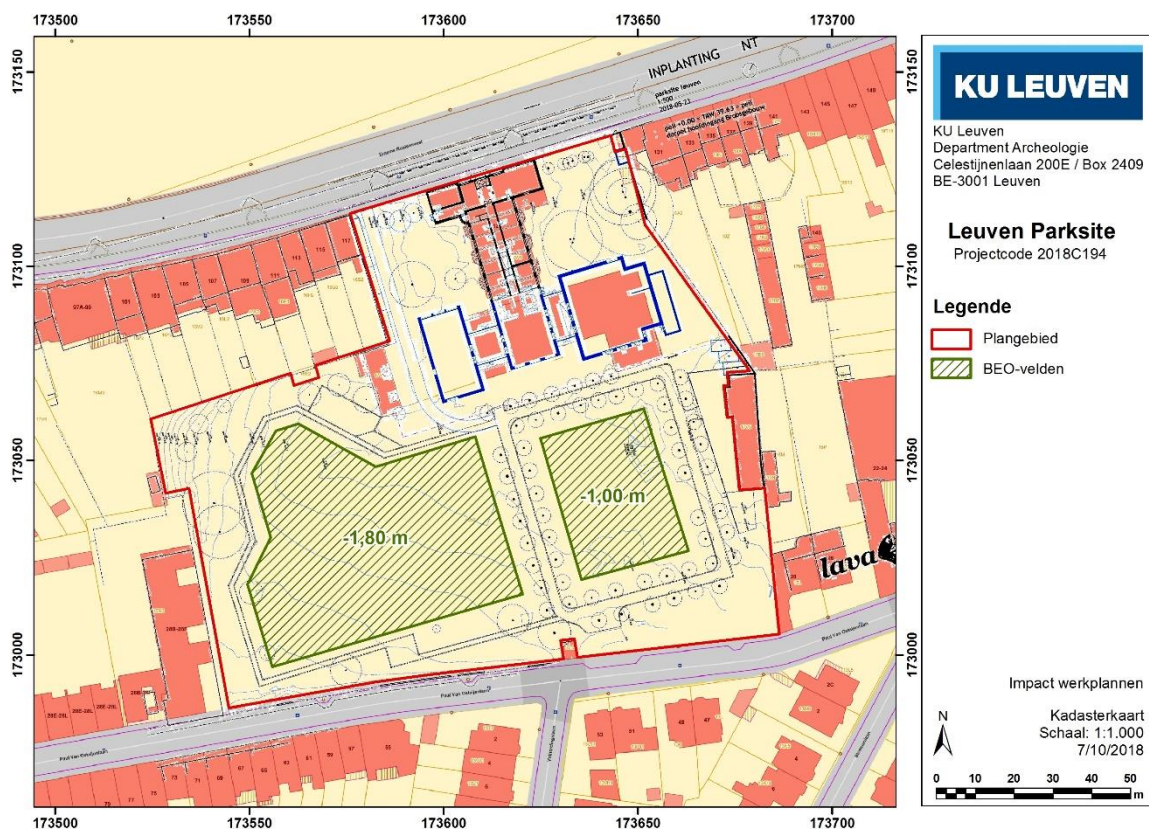

Figuur 31. Kaart met de locatie van de nieuwbouw, in verhouding tot de naar verwachting verstoorte delen van het plangebied.

De aanleg van de BEO-velden (Figuur 32-Figuur 33) zal een significante impact hebben op het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief onder het parkgedeelte van het plangebied. De impact van de boorgaten zelf wordt als beperkt ingeschat, maar voorafgaand aan de boringen worden de BEO-velden vlakdekkend afgegraven: het westelijke deel tot op een diepte van ca. 1,80 m en het oostelijke deel tot op een diepte van ca. 1,00 m onder het maaiveld. De eventueel aanwezige archeologische sporenvlakken worden verwacht bovenin de C-horizont en dus ruim binnen de geplande ontgravingen. Eventueel aanwezige archeologische sporen zullen bij dergelijke graafwerken volledig of voor een groot deel vernield worden. Er mag dus geconcludeerd worden dat deze werkzaamheden als erg verstorend ingeschaald moeten worden.

Figuur 32. Voorbeeld van de intensieve bodemingrepen die gepaard gaan met de aanleg van een BEO-veld (© AKZO NOBEL). In het geval van de Parksit zal er niet met sleuven gewerkt worden, maar wordt het volledige terrein vlakdekkend afgegraven tot op een aanzienlijke diepte.

Figuur 33. Inplanting van de BEO-velden. De exacte inplanting van individuele boringen en collectorputten is op dit ogenblik nog niet bekend. De groen gearceerde zones geven de verwachte omvang van de verstoringen weer.

2.4.3.3 *Advies*

Voor het noordelijke deel van het plangebied wordt er geen archeologisch vervolgonderzoek vooropgesteld. Er is een grote overlap tussen de nieuwbouw en de naar verwachting reeds verstoorde zones. Bovendien zijn de eventueel niet-verstoorde zones verspreid en fragmentarisch, waardoor de te verwachten kenniswinst als erg klein mag ingeschat worden.

Voor het zuidelijke deel van het plangebied, geklasseerd als parkzone, wordt wel een vervolgtraject uitgeschreven (zie Programma van Maatregelen). Er zijn geen aanwijzingen voor ingrijpende verstoringen in dit gebied en de geplande werkzaamheden die gepaard gaan met de aanleg van de BEO-velden hebben een aantoonbare, negatieve impact op de eventueel aanwezige archeologische sporen en restanten.

Het plangebied valt niet binnen een archeologisch zone en er zijn geen concrete aanwijzingen voor menselijke aanwezigheid uit specifieke periodes. De onmiddellijke omgeving is archeologisch echter slecht gedocumenteerd en door de dichte bebouwing en opdeling in kleine percelen biedt ook de toekomst weinig kansen om vlakdekkend archeologisch onderzoek uit te voeren. Het huidige plangebied betreft echter een groot aaneengesloten terrein ten zuiden van een middeleeuwse stadskern, waar bovendien wellicht geen of weinig verstoring van de ondergrond heeft plaatsgevonden. Landschappelijk bevindt het gebied zich op een westelijke uitloper van een getuigenheuvel, in de nabijheid van een waterloop en hoog/droog genoeg voor eventuele permanente menselijke aanwezigheid.

De meest geschikte volgende onderzoeksstap die antwoord kan bieden aan de in § 2.1 vooropgestelde onderzoeksvragen is een proefsleuvenonderzoek. Dit wordt verder beargumenteerd in het Programma van Maatregelen.

3 Conclusies vooronderzoek

3.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Wat is de archeologische verwachting voor het plangebied? Wat is de kans op het aantreffen van archeologische sites die niet tijdens het reeds uitgevoerde vooronderzoek zijn geïdentificeerd?

Er zijn weinig archeologische gegevens bekend voor dit stadsdeel onmiddellijk ten zuiden van de historische stadskern. De verstedelijking van deze zone vanaf de late 19^e eeuw ging niet gepaard met archeologische observaties. Er zijn dan ook geen directe aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen binnen het plangebied. Dit is ongetwijfeld deels te wijten aan het gebrek aan systematisch archeologisch onderzoek buiten de historische stadskern. Maar voor de middeleeuwen en nieuwe tijd zijn er ook sterke aanwijzingen voor de afwezigheid van permanente menselijke aanwezigheid in deze zone. Het plangebied valt hoogstwaarschijnlijk tussen twee bastions van de 17^e-eeuwse stadsomwalling in, waardoor er ook van die historische monumenten geen sporen te verwachten zijn.

Er kan echter geen uitsluitend gegeven worden betreffende oudere periodes. Op basis van de landschappelijke gegevens kan worden afgeleid dat het plangebied een eerder hoge trefkans biedt voor bewoning uit het verdere verleden. Het terrein is relatief vlak, bevindt zich dichtbij de Molenbeek en ligt boven de stroomvlakte op een uitloper van een diestiaan-getuigenheuvel. Het lokale bodemtype is niet gekarteerd, maar op basis van gelijkaardige topografische locaties in de omgeving kan worden afgeleid dat het wellicht droge of zwak gleyige leembodems betreft.

Tijdens het bureauonderzoek konden dus geen archeologische sites met zekerheid worden geïdentificeerd binnen het plangebied. Het bureauonderzoek dient echter aangevuld te worden met bijkomende onderzoeksstappen om de eventuele aan- of afwezigheid van een behoudenswaardige archeologische vindplaats binnen het plangebied te bevestigen (zie verder).

Indien nog waardevol archeologisch erfgoed aanwezig is, wat is de impact van de geplande werken daarop?

De geplande werkzaamheden kunnen opgesplitst worden in twee delen: het noordelijke deel, met de afbraak van bestaande bebouwing en de constructie van een nieuw passiefhuis, en het zuidelijke deel, met de BEO-velden. Wat betreft het noordelijke deel overlappen de geplande ingrepen grotendeels met wellicht reeds verstoorde contexten. De werkzaamheden die mogelijk in niet-geroerde grond plaatsvinden betreffen relatief kleine lappen grond die niet aaneengesloten zijn. De impact van deze werkzaamheden kan groot zijn ter hoogte van het onderkelderde gedeelte van de nieuwbouw, maar de mogelijke kenniswinst die bijkomend archeologisch onderzoek hier zou kunnen opleveren, wordt als gering geschat.

Voor de BEO-velden geldt dat de geplande ontgravingen vlakdekkend zijn en tot diep in de C-horizont zullen reiken. De negatieve impact op (een) eventueel aanwezig archeologisch niveau(s) is daardoor onherroepelijk. De meeste archeologische sporen en restanten zouden ofwel volledig (voornamelijk ter hoogte van het westelijke BEO-veld) of

minstens ten dele (het oostelijke BEO-veld) vernield worden door deze plannen. Door de relatief grote, aaneengesloten oppervlaktes van deze deelgebieden binnen een omgeving van voornamelijk kleine verkavelingen is het mogelijk dat betekenisvolle archeologische resultaten verzameld kunnen worden.

Is verder vooronderzoek vereist en welke volgende onderzoeksstappen zijn nodig?

Voor het noordelijke deel van het plangebied worden geen verdere onderzoeksstappen voorgesteld. Voor het zuidelijke deel wordt een vervolgtraject in de vorm van een proefsleuvenonderzoek opgelegd. Er is weinig kennis over de archeologische waarden in de onmiddellijke omgeving. Het huidige plangebied biedt door zijn omvang en naar verwachting relatief ongeroerde toestand een unieke kans om binnen dit deel van de rand van de historische stad archeologische en bodemkundige waarnemingen op een grotere schaal te verzamelen.

De meest logische volgende stap in het onderzoekstraject is het uitvoeren van een proefsleuvenonderzoek. In het bijzonder wanneer het gepaard gaat met de nodige aandacht voor de lokale bodemopbouw is dit de meest voor de hand liggende techniek die ons in staat moet stellen antwoord te bieden aan de onderzoeksvragen. Doordat delen van het park op dit ogenblik niet toegankelijk zijn voor archeologisch veldwerk, wordt er uitgegaan van een proefsleuvenonderzoek in uitgesteld traject.

3.2 Samenvatting

Het plangebied grenst onmiddellijk aan de zuidelijke rand van de historische stadskern (en archeologische zone) van Leuven. De noordelijke rand van het plangebied wordt inderdaad gevormd door de Ring, waar zich vroeger de laatmiddeleeuwse stadsomwalling bevond. In het noordelijke deel bevinden zich twee gebouwen uit de vroege 20^e eeuw. Het meest zuidelijke van deze gebouwen, het zogenaamde Guido Gezellehuis, zal worden afgebroken en vervangen worden door een passiehuus. Ook de omgeving wordt heraangelegd, waarbij onder meer de garageboxen zullen worden afgebroken, paden zullen worden heraangelegd en een aantal bomen zullen verdwijnen.

Het grotere, zuidelijke deel bestaat uit parkgebied. Hier zullen twee BEO-velden voor de geothermische verwarming van het nieuwe passiehuus worden aangelegd. De BEO-installatie bestaat uit tientallen boorgaten die op zich niet heel impactvol zijn voor de ondergrond. Deze boringen worden echter geplaatst vanaf een afgegraven vlak. Voor het westelijke deel zal tot op een diepte van 1,80 m vlakdekkend worden ontgraven; voor het oostelijke deel tot op een diepte van 1,00 m.

Op basis van het bureauonderzoek kan geen uitsluitsel worden gegeven omtrent de eventuele aan- of afwezigheid van behoudenswaardige archeologische vindplaatsen. De landschappelijke ligging is gunstig voor menselijke bewoning vanaf de prehistorie, met water in de onmiddellijke nabijheid, een vlak en hoger gelegen terrein en geschikte, relatief droge bodems. Door een gebrek aan systematisch archeologisch onderzoek in de buitenwijken van de historische stad zijn er weinig tot geen parallelle onderzoekslocaties bekend in de ruime omgeving. Door de niet te miskennen impact van de geplande werken en de schaalgrootte van het onderzoeksterrein, wordt er geopteerd voor bijkomend archeologisch onderzoek in het zuidelijke deel van het plangebied. Dit dient te gebeuren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek in uitgesteld traject.

4 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed (2017a) *Eclectische bebouwing Erasme Ruelensvest en Leo Dartelaan* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/302614> (geraadpleegd op 25 juni 2018).

Agentschap Onroerend Erfgoed (2017b) *Historische stadskern van Leuven* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140040> (geraadpleegd op 19 juni 2018).

Bogemans, F. (2008) *Legende overzichtskaart quartairgeologie Vlaanderen*, Brussel.

Blomme, A. & A. Vromans (2018) *Archeologienota Heverlee, Kardinaal Mercierlaan 46 (BAAC Vlaanderen Rapport 630)*, Gent.

Claesen, J., B. Van Genechten, G. Verbeelen, E. Dirix, A. Sys, E. Audenaert & K. Bouckaert (2017) *Archeologienota Heverlee – Abdij van 't Park Tiendeschuur (ARCHEBO Rapport HEAB 2017J61)*, Kortenaeken.

Claeys, J. (2017) *Archeologienota Leuven Harboortstraat (KU Leuven Archeologie Rapporten)*, Leuven.

De Smedt, P. (1980) Het fysisch milieu, *Arca Lovaniensis artes atque historiae reserans documenta* 7, 16-26.

Stad Leuven (2017) *Ruimtelijk structuurplan Leuven* (voorlopige versie).

Vander Ginst, V. & L. Dupont (2017) *Archeologienota: het archeologisch vooronderzoek aan de Parkbosstraat te Heverlee (Studiebureau Archeologie Rapporten)*, Tienen.

Van Ranst, E. & C. Sys (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Gent.

Yperman, W. (2017) *Archeologienota met beperkte samenstelling: het archeologisch bureauonderzoek aan de Kardinaal Mercierlaan en de Willem de Croylaan te Leuven (Studiebureau Archeologie Rapporten)*, Tienen.

Geraadpleegde websites

AGIV (Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen) viewer: gdiviewer.agiv.be

Cartesius (kaarten, plattegronden, schetsen en luchtbeelden): cartesius.be

Centrale Archeologische Inventaris: cai.onroerenderfgoed.be

Databank Ondergrond Vlaanderen: dov.vlaanderen.be

Geoportaal Vlaanderen: geo.onroerenderfgoed.be

Geopunt Vlaanderen: geopunt.be

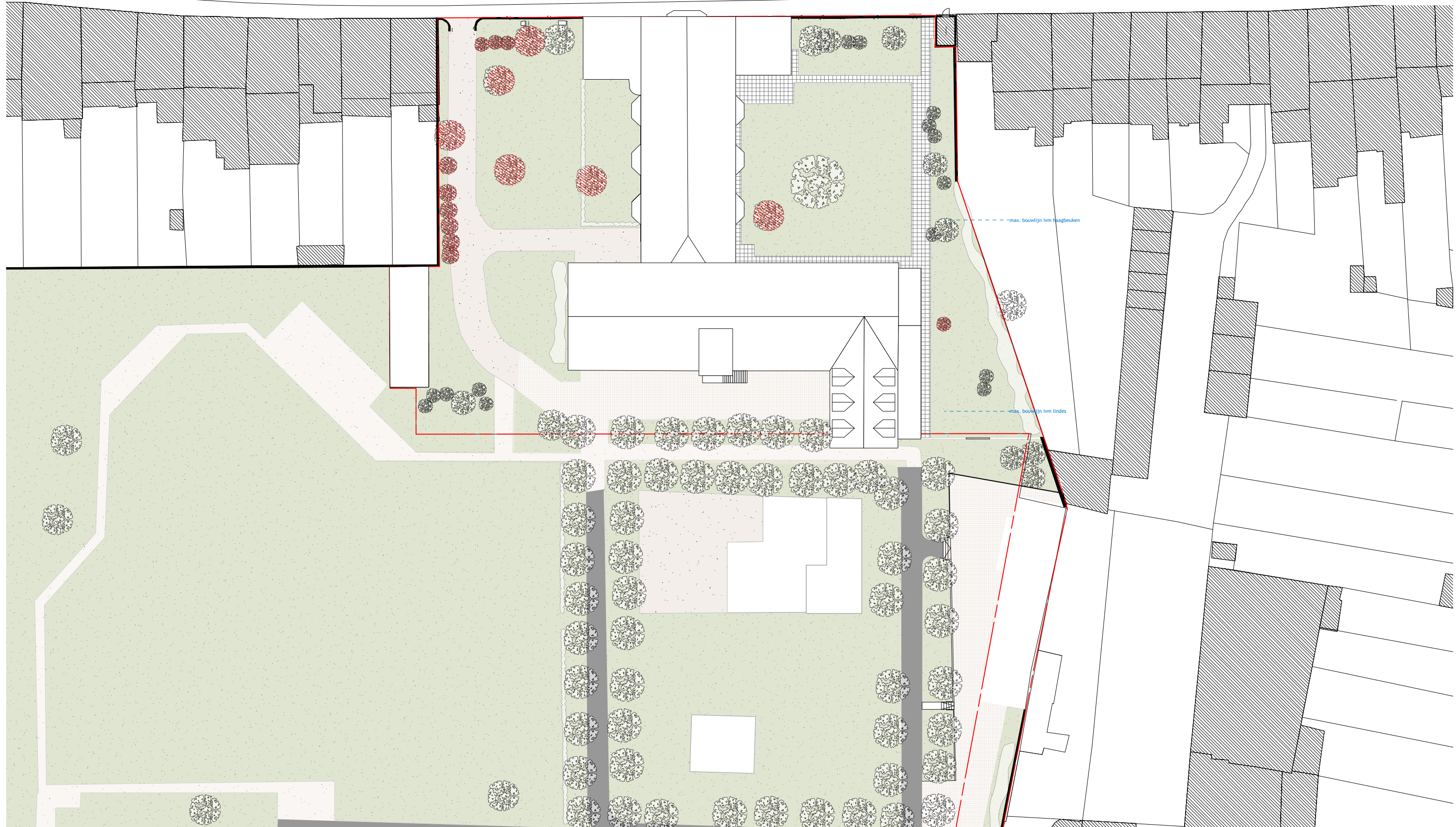
Inventaris Onroerend Erfgoed: onroerenderfgoed.be

Bijlage 1: werkplannen

Opmerking: de definitieve plannen voor de BEO-velden zijn nog niet beschikbaar; er wordt echter uitgegaan van een maximale verstoring van de te ontgraven zones, waarvan de ontgravingsdiepte en de maximale oppervlakte immers wel bekend is.

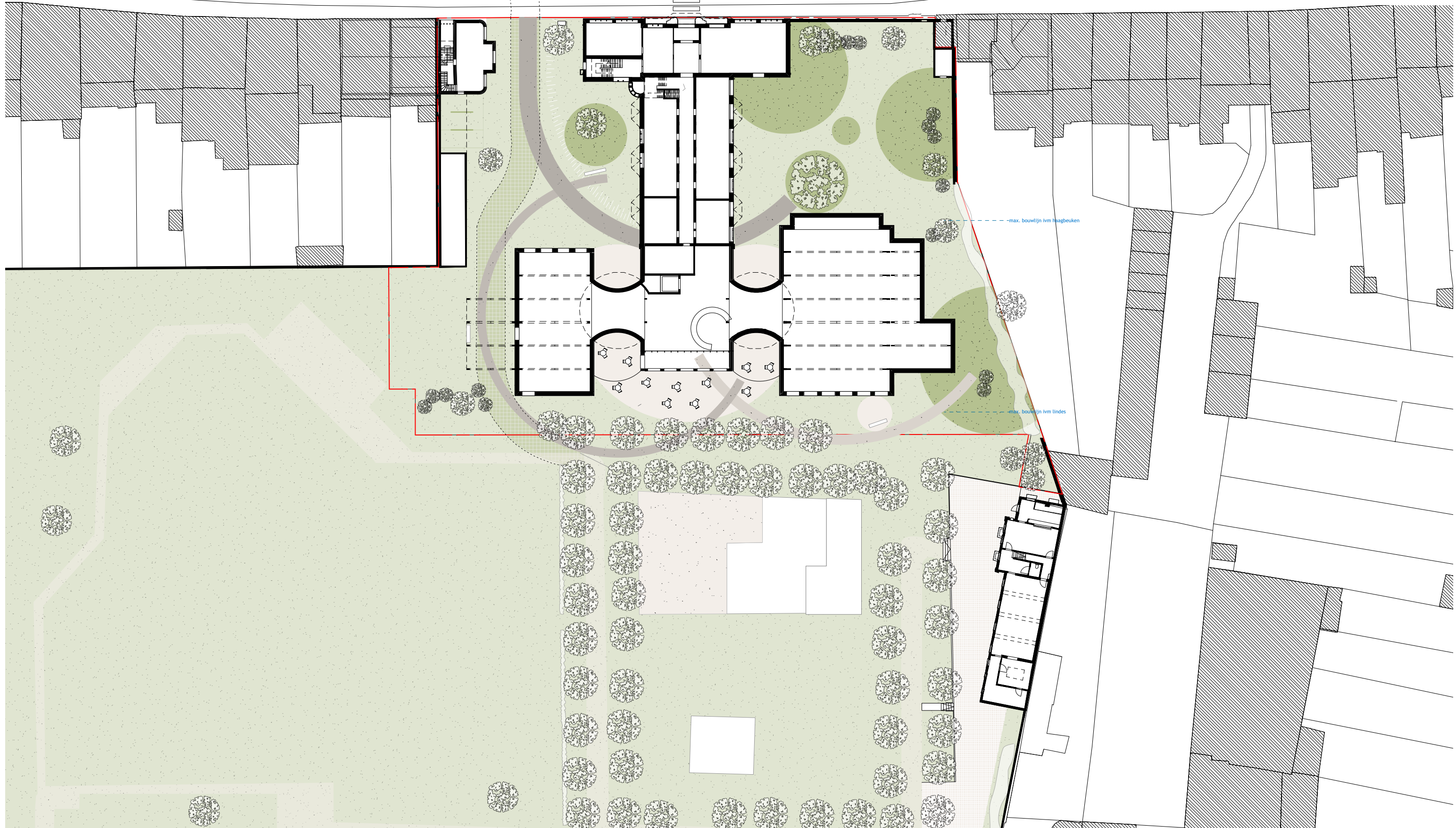
omgevingsplan bt

parksite leuven
1:500
22/01/18

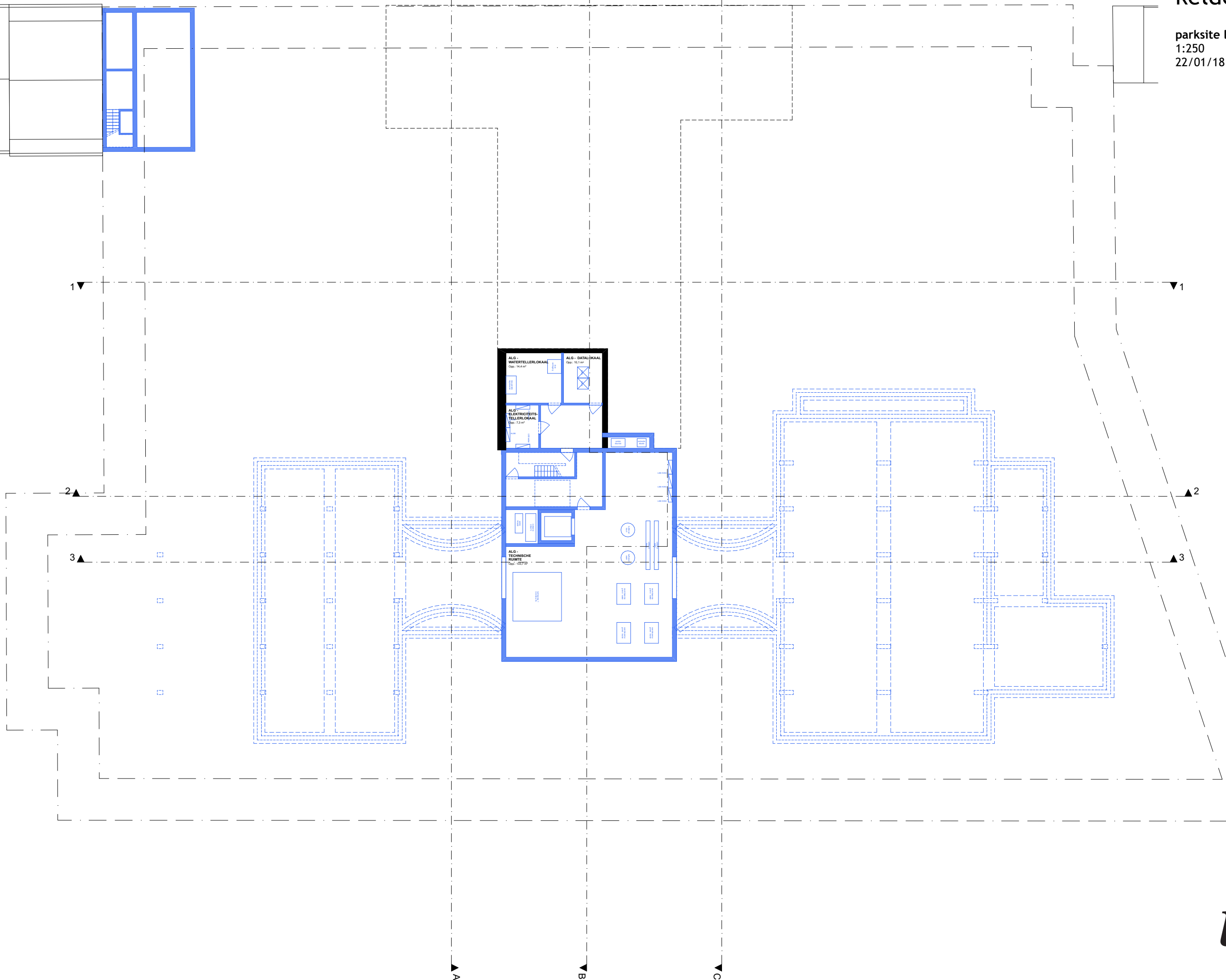
omgevingsplan nt

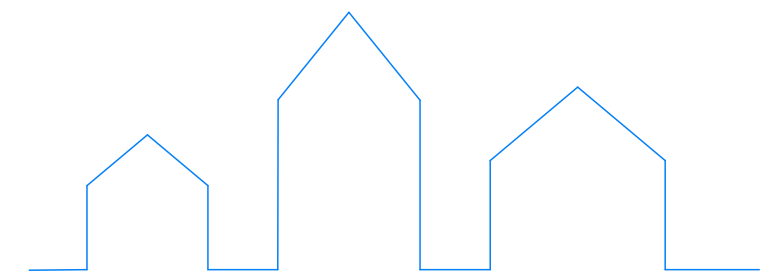
parksite leuven
1:500
22/01/18

kelder niveau -1

parksite leuven
1:250
22/01/18

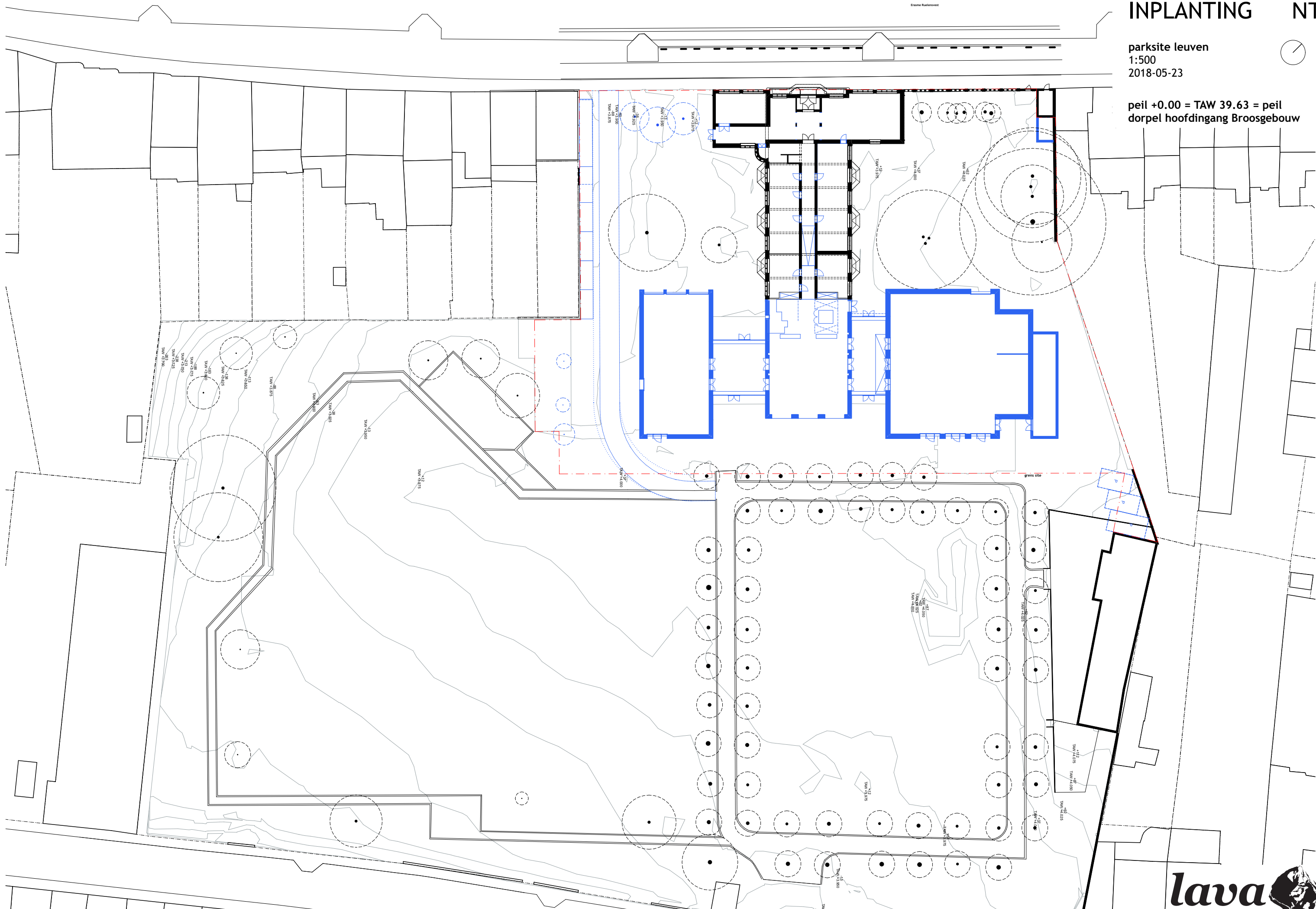

INPLANTING NT

parksite leuven
1:500
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

1

2

3

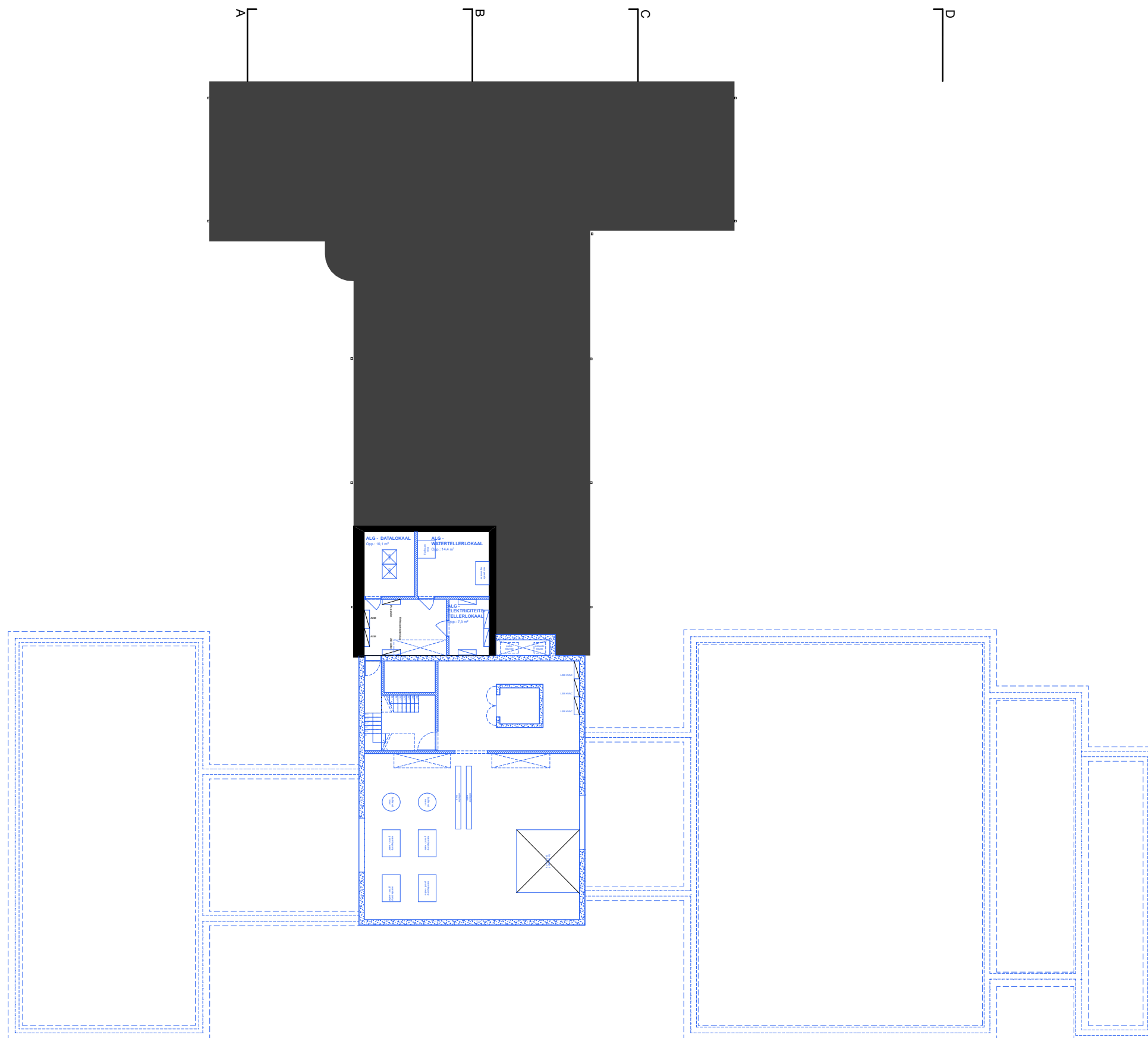
4

1

2

3

4

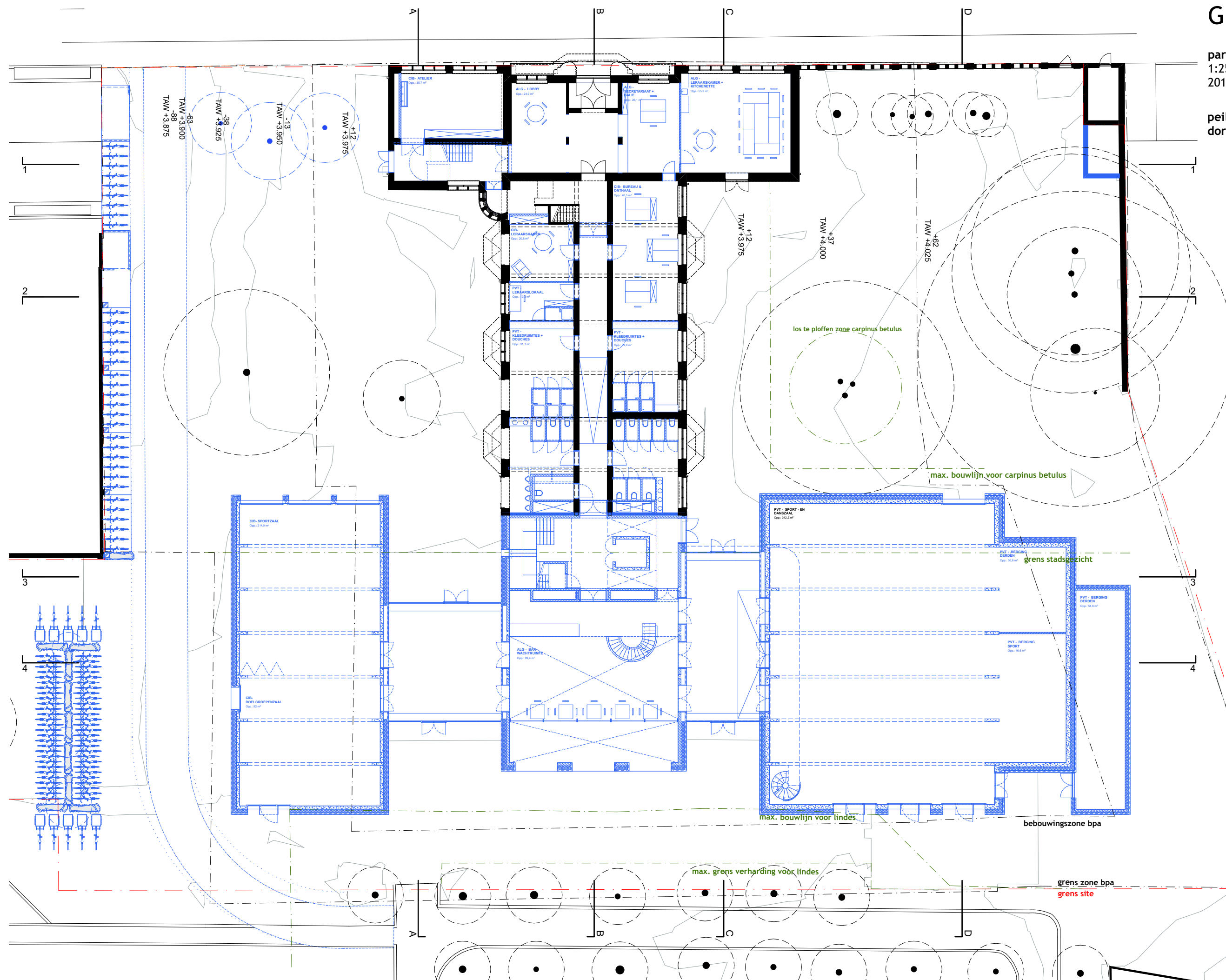
A

B

C

D

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

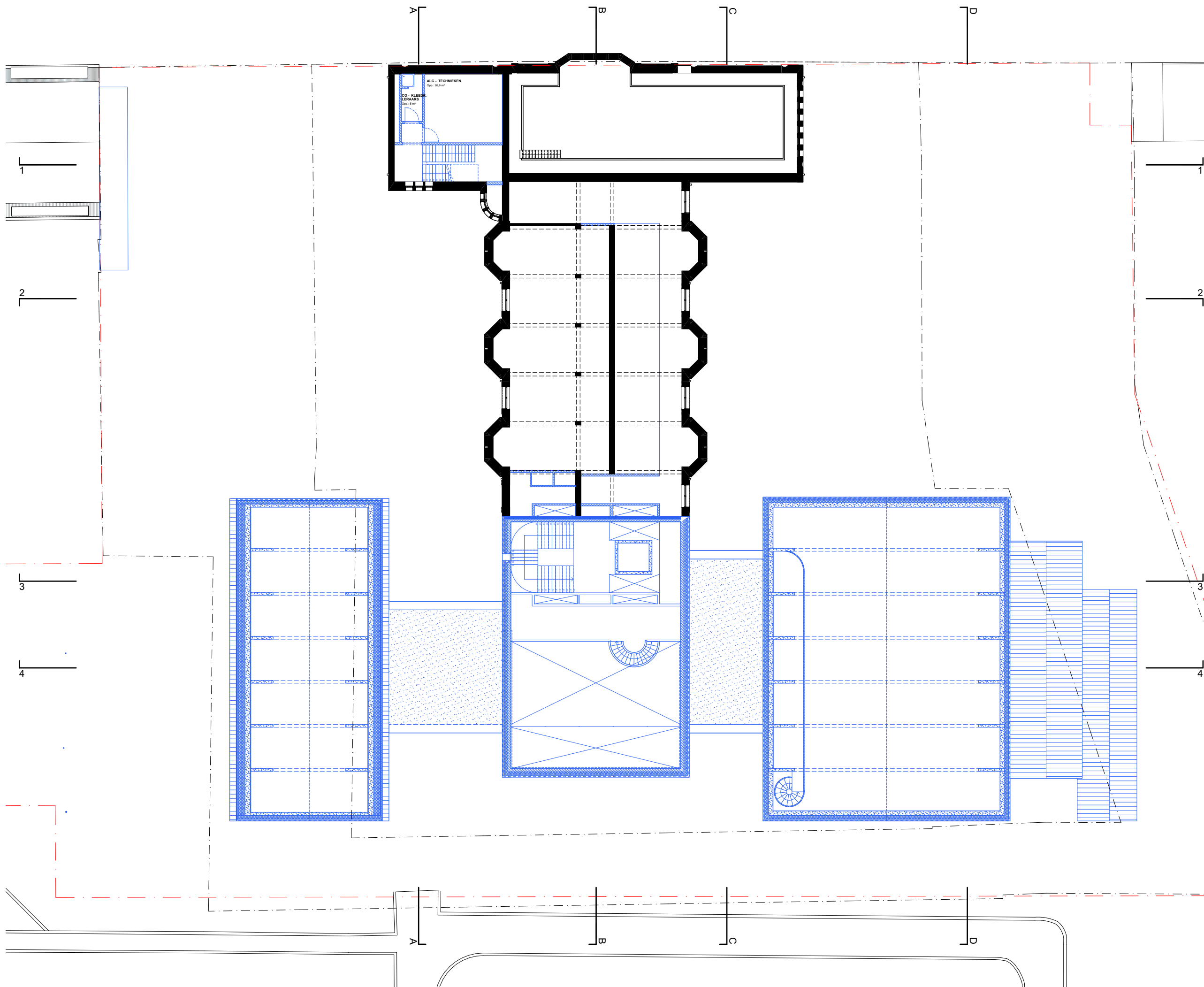

1E VERDIEPING BIS

parksite leuven
1:250
2018-05-23

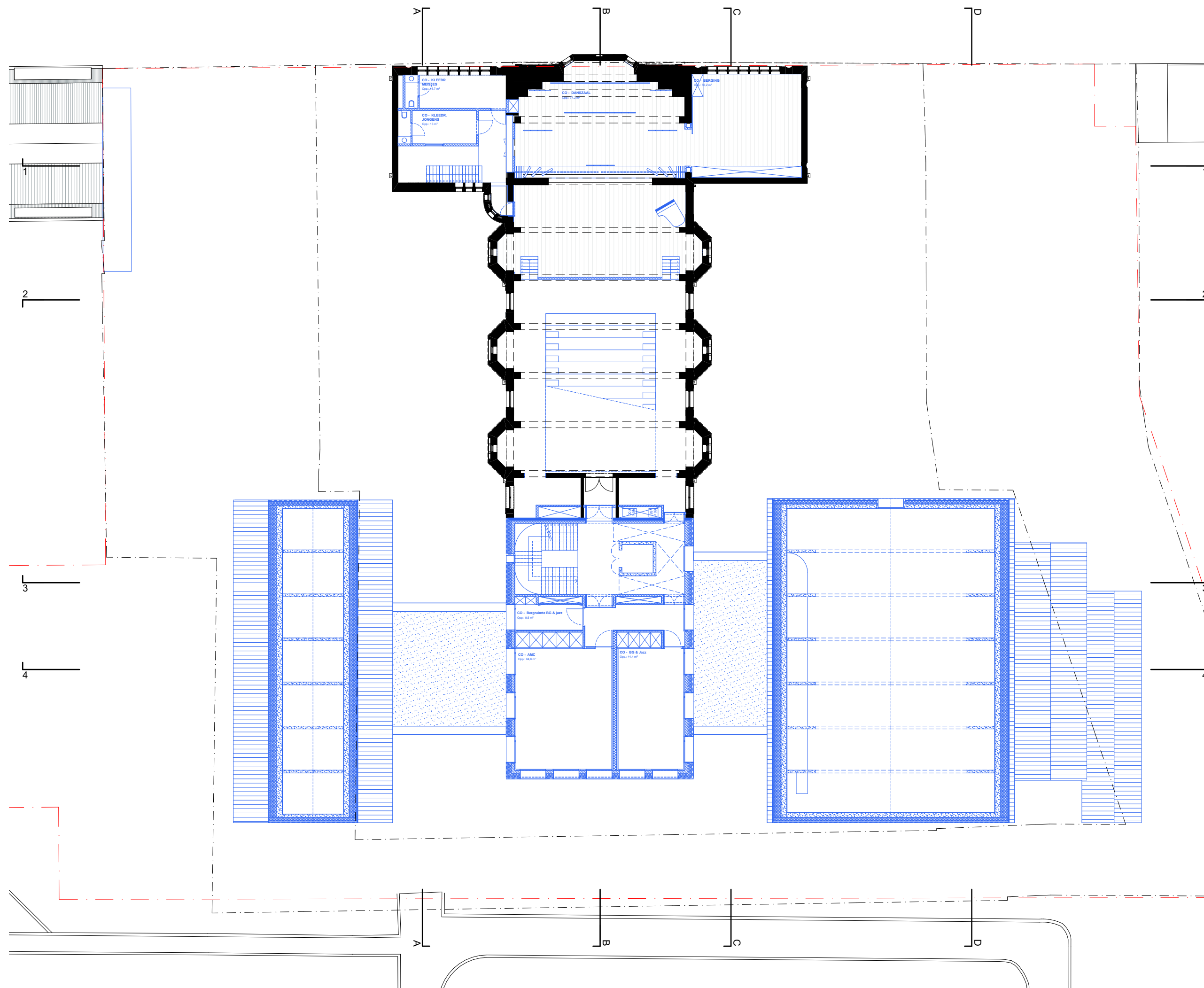

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

parksite leuven
1:250
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

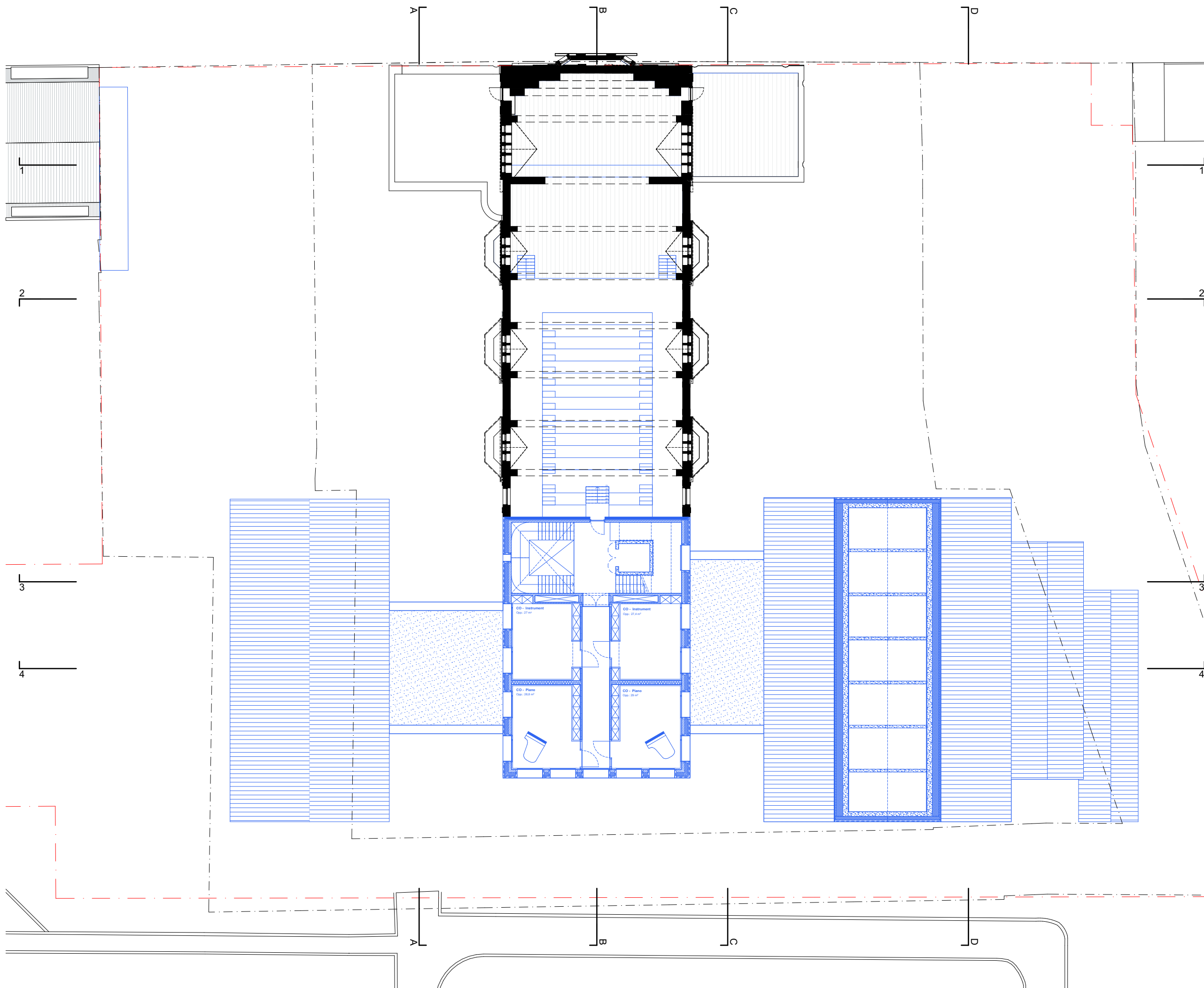

3E VERDIEPING NT

parksite leuven
1:250
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

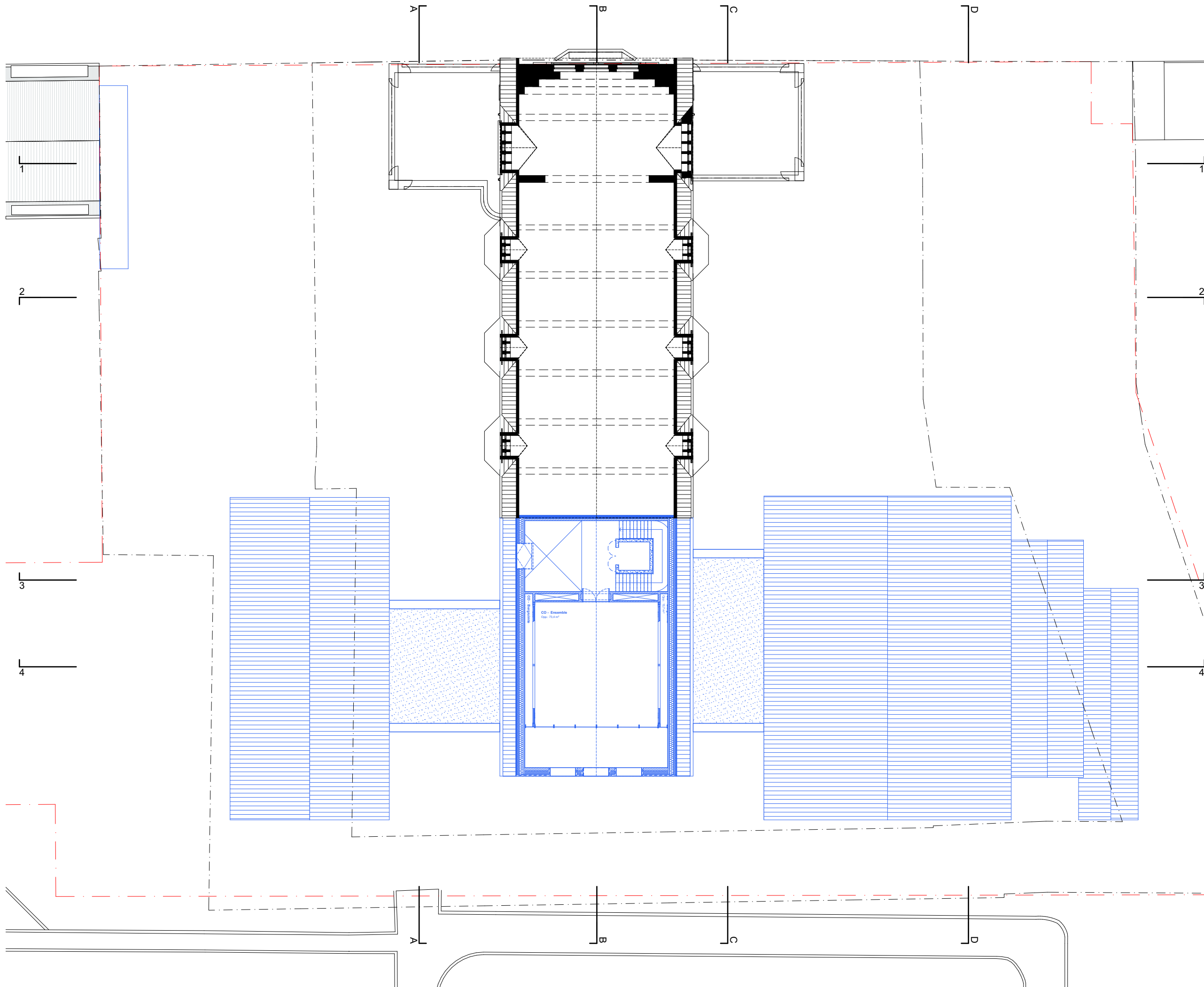

4E VERDIEPING NT

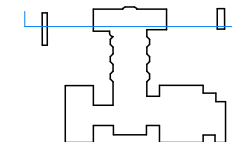
parksite leuven
1:250
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

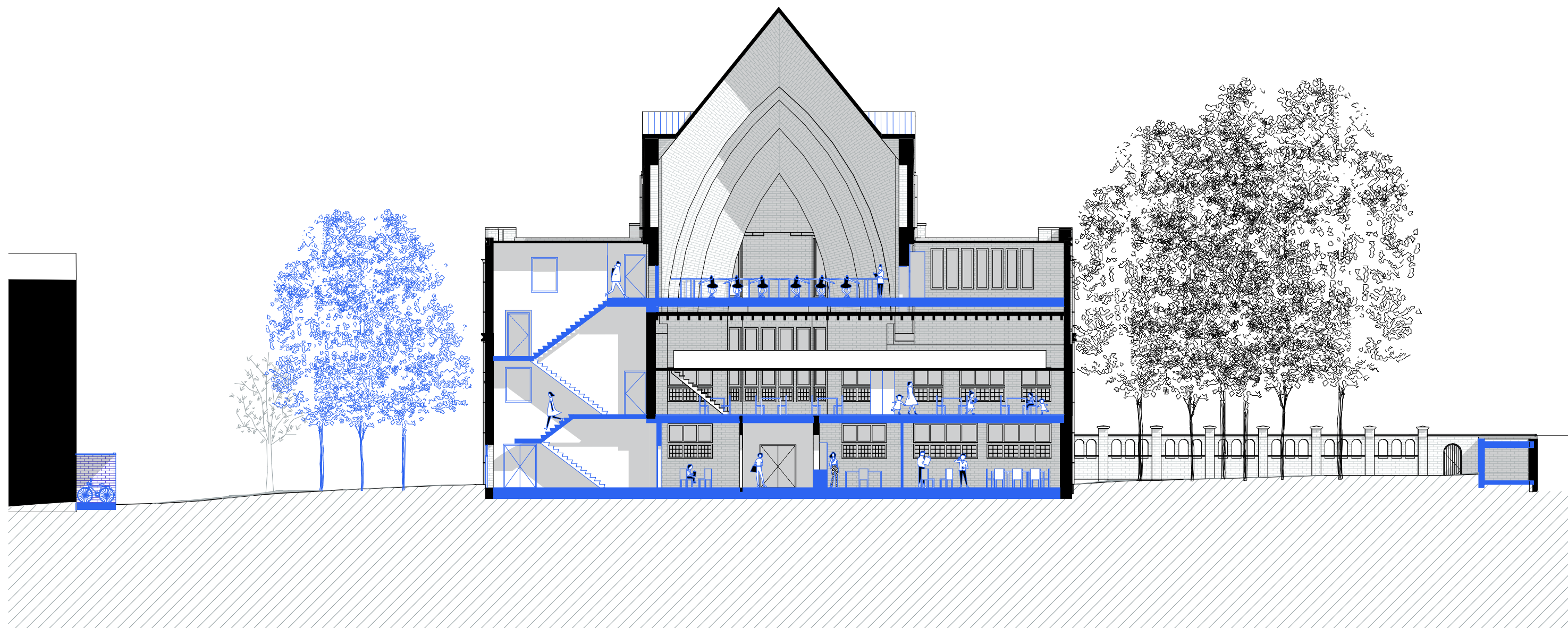

SNEDE 1

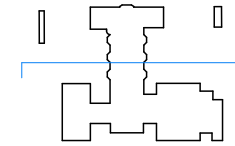

parksite leuven
1:200
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

SNEDE 2

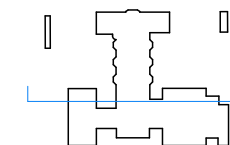

parksite leuven
1:200
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

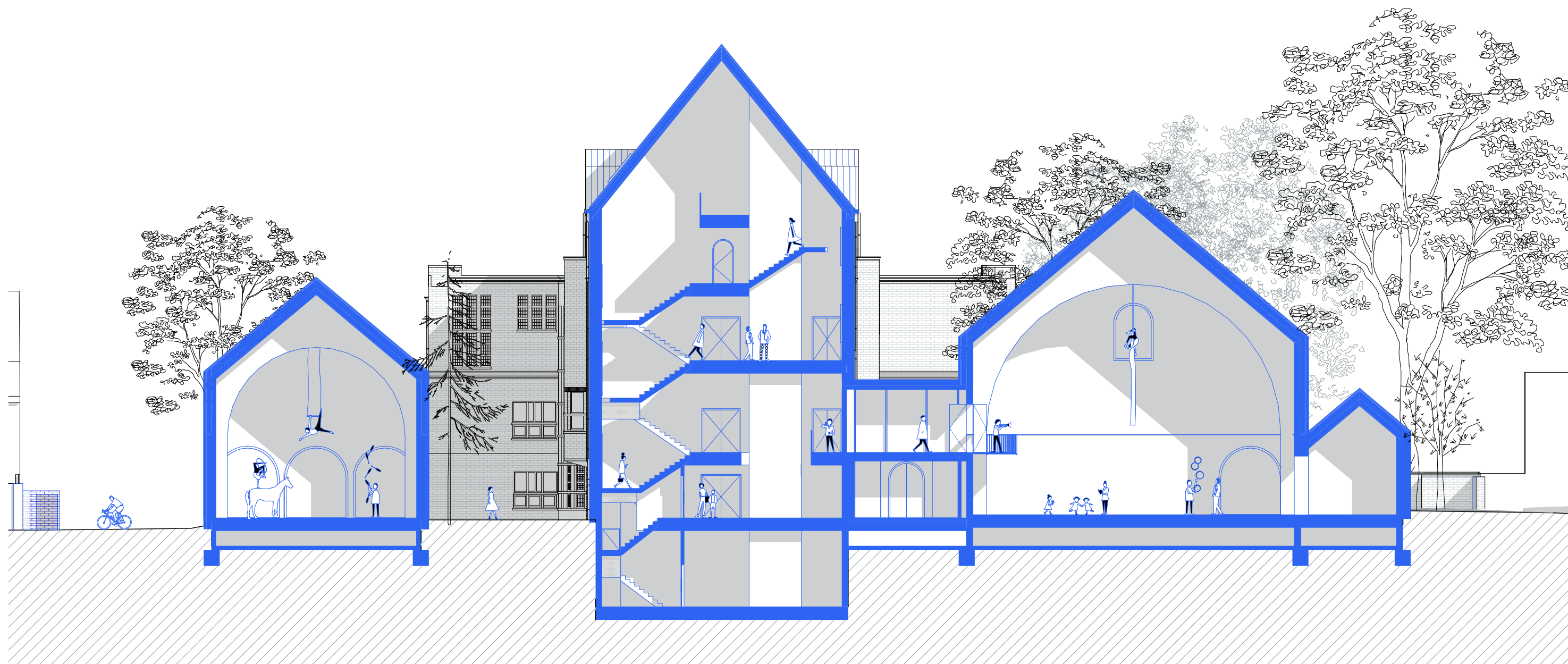

SNEDE 3

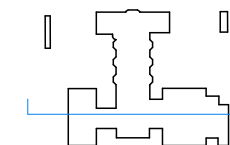

parksite leuven
1:200
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

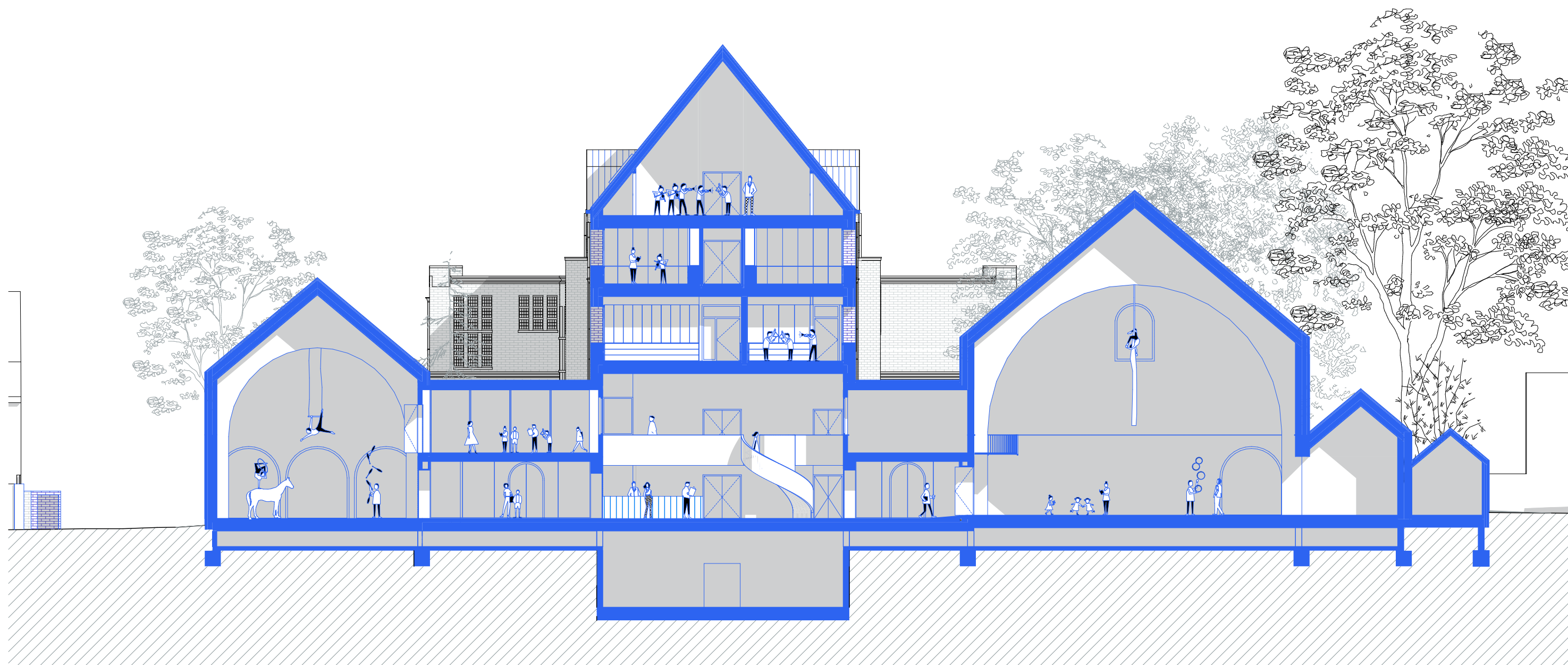

SNEDE 4

parksite leuven
1:200
2018-05-23

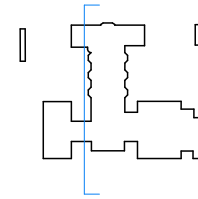
peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

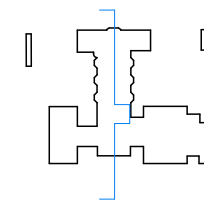

SNEDE A

parksite leuven
1:200
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

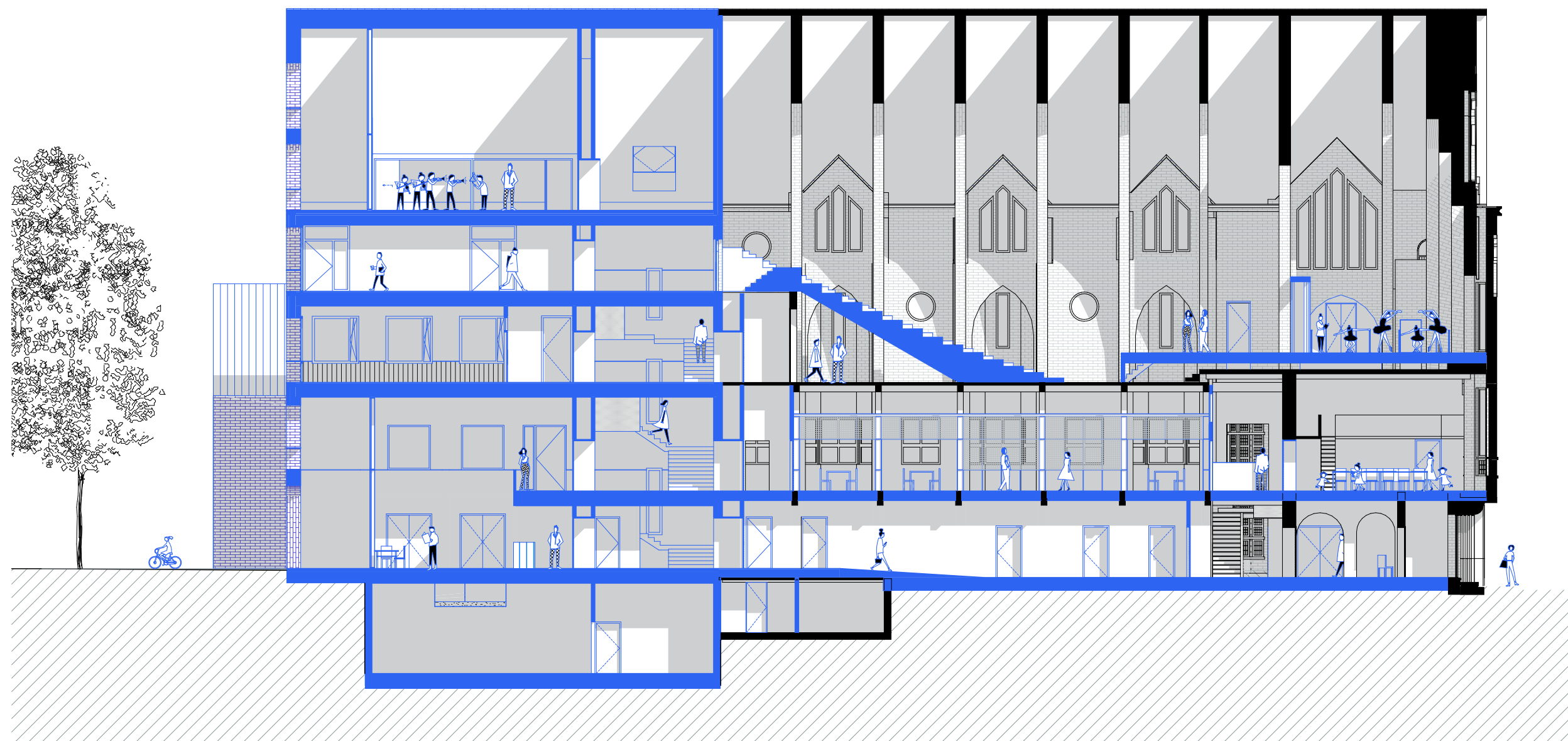

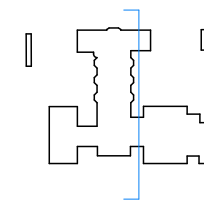

SNEDE B

parksite leuven
1:200
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

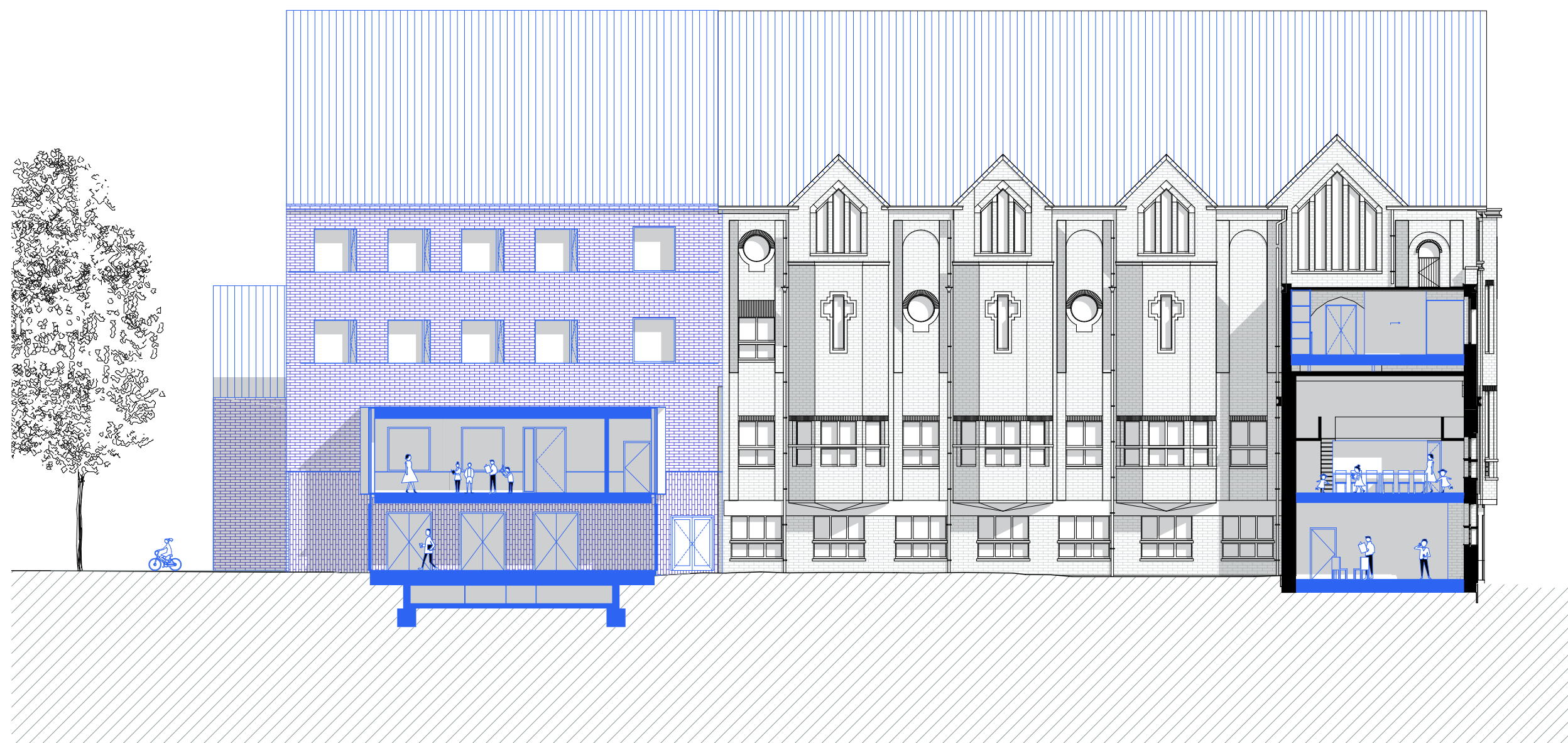

SNEDE C

parksite leuven
1:200
2018-05-23

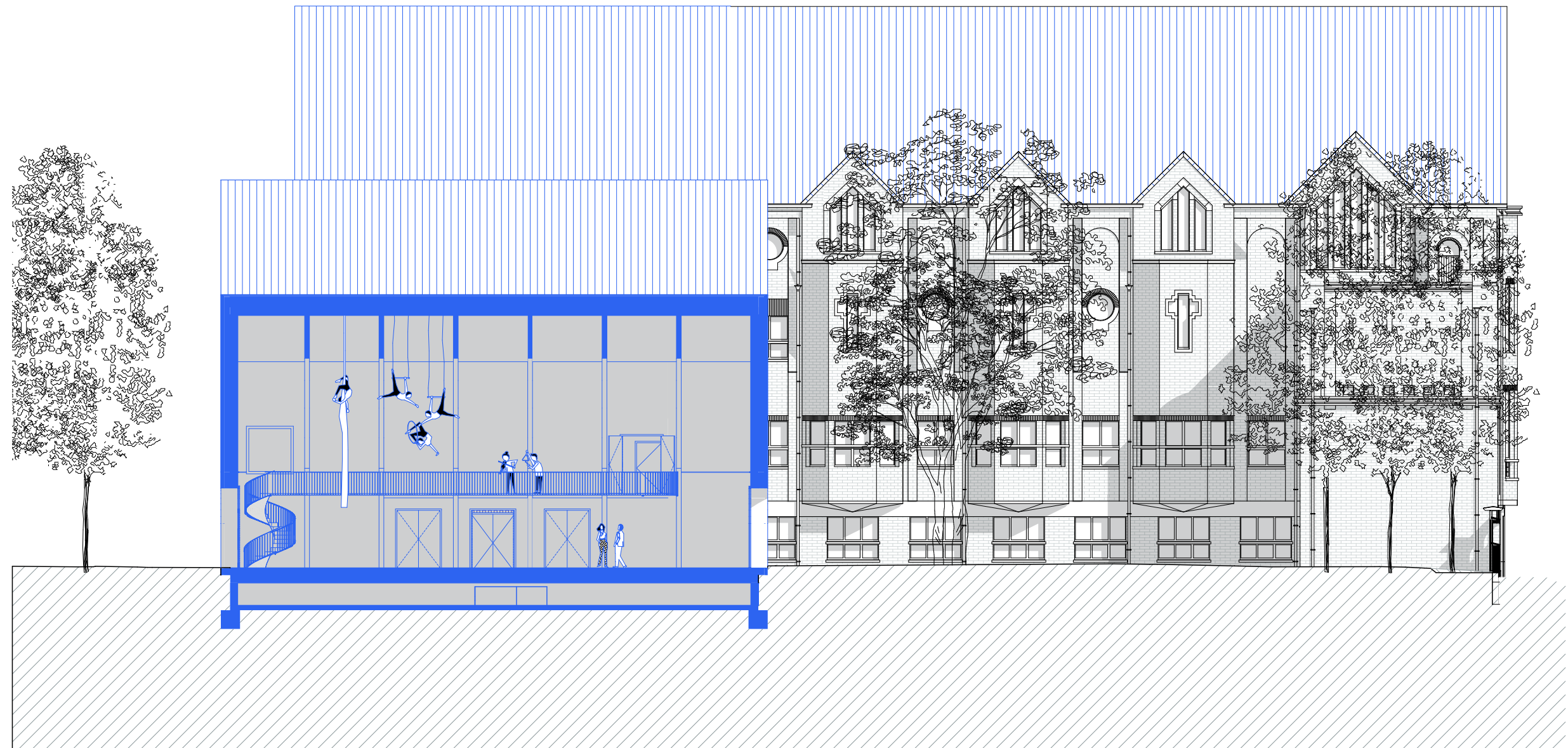
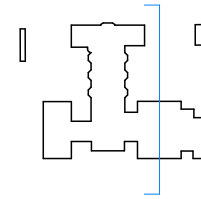
peil +0.00 = TAW 39.63
dorpel hoofdingang Broosgebouw

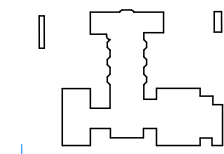
SNEDE D

parksite leuven
1:200
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

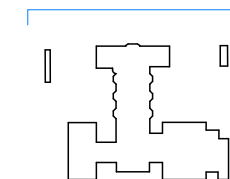
ACHTERGEVEL

parksite leuven
1:200
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

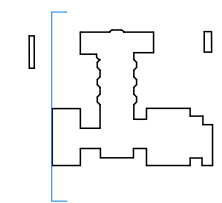
VOORGEVEL

parksite leuven
1:200
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

ZIJGEVEL RECHTS

parksite leuven
1:200
2018-05-23

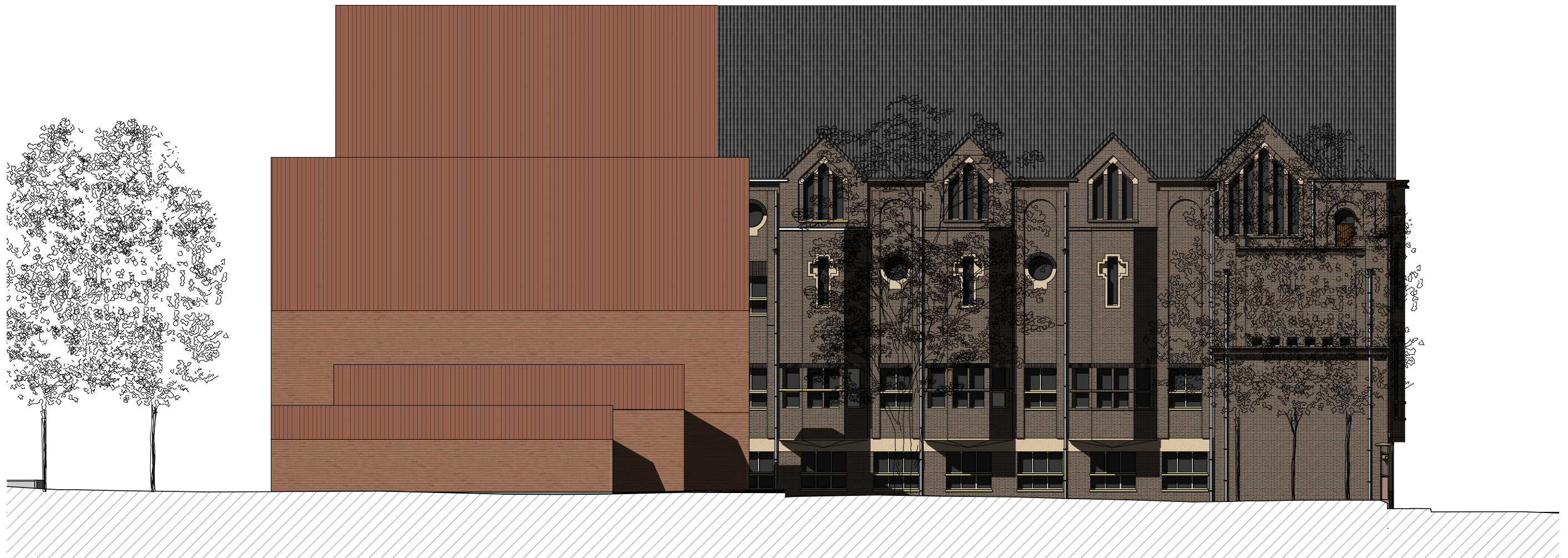
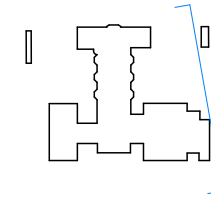
peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

ZIJGEVEL LINKS

parksite leuven
1:200
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

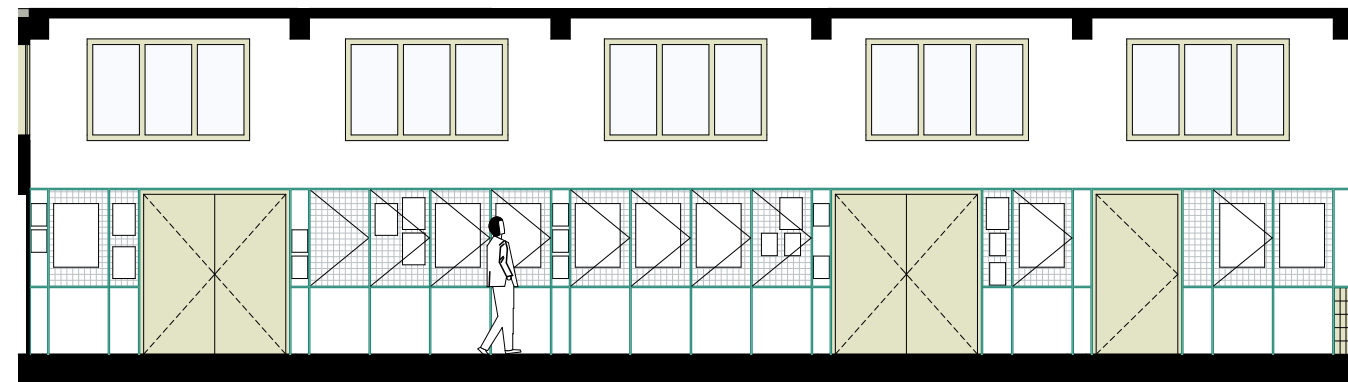
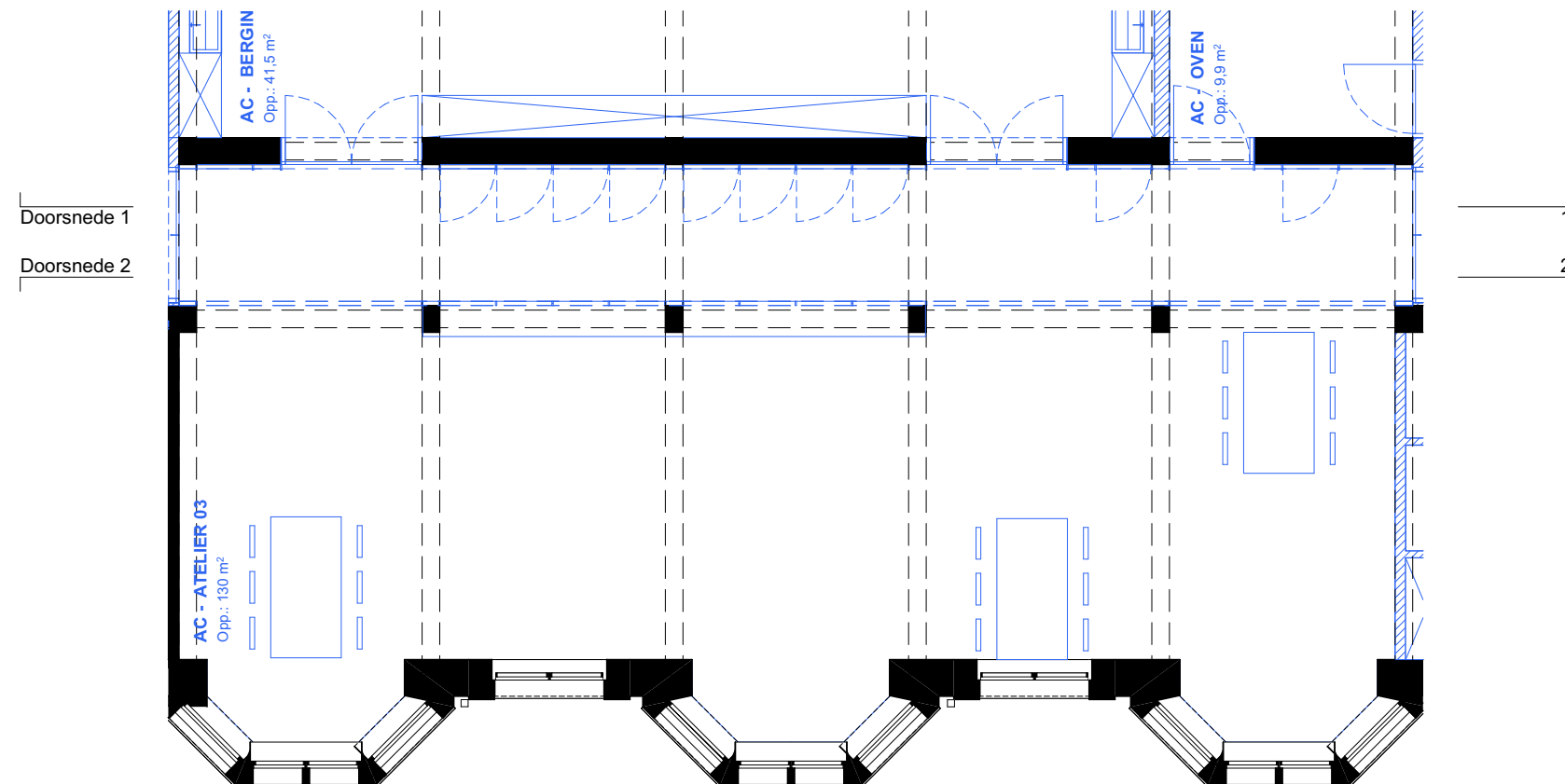

IA-03

parksite leuven
1:100
2018-05-23

peil +0.00 = TAW 39.63 = peil
dorpel hoofdingang Broosgebouw

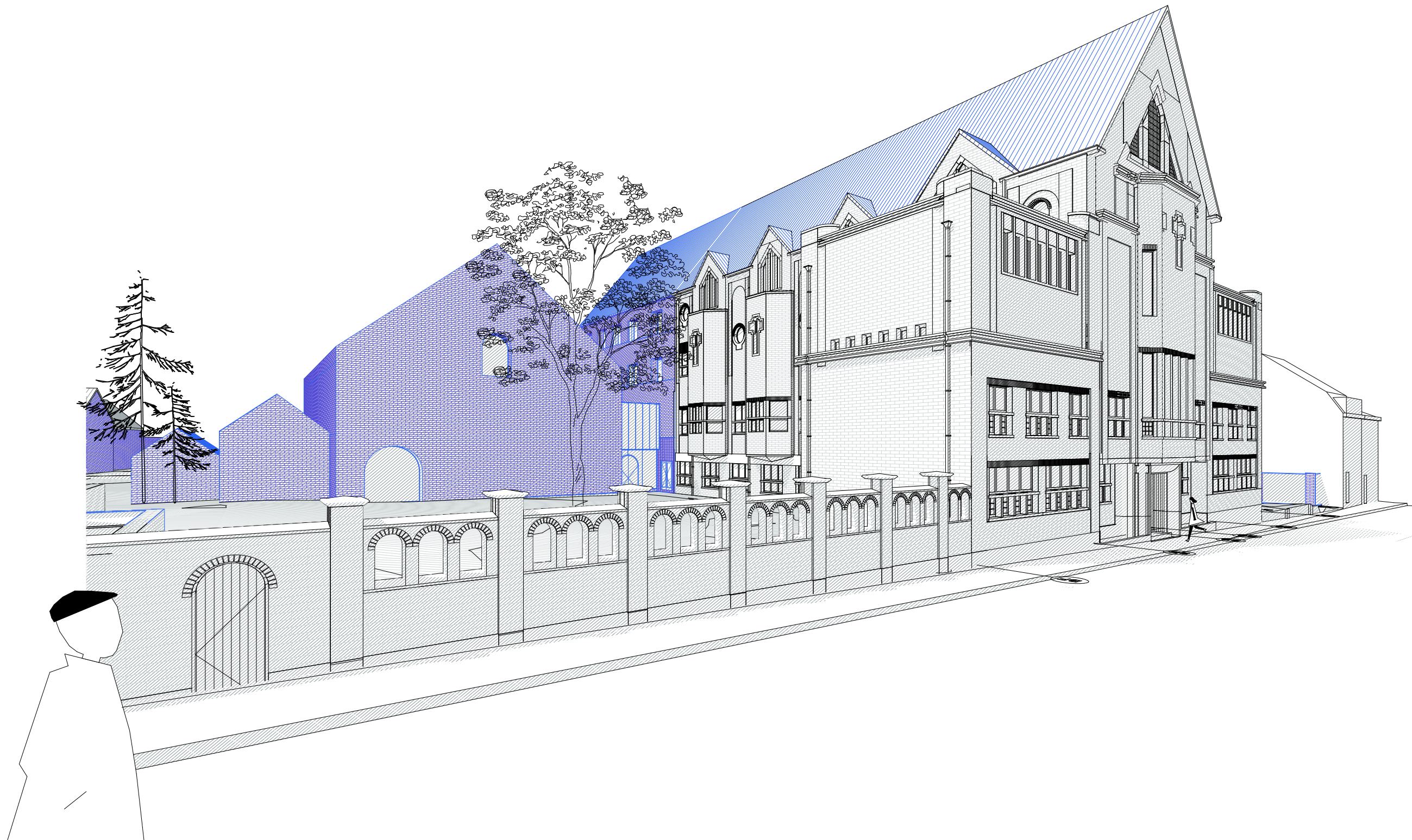

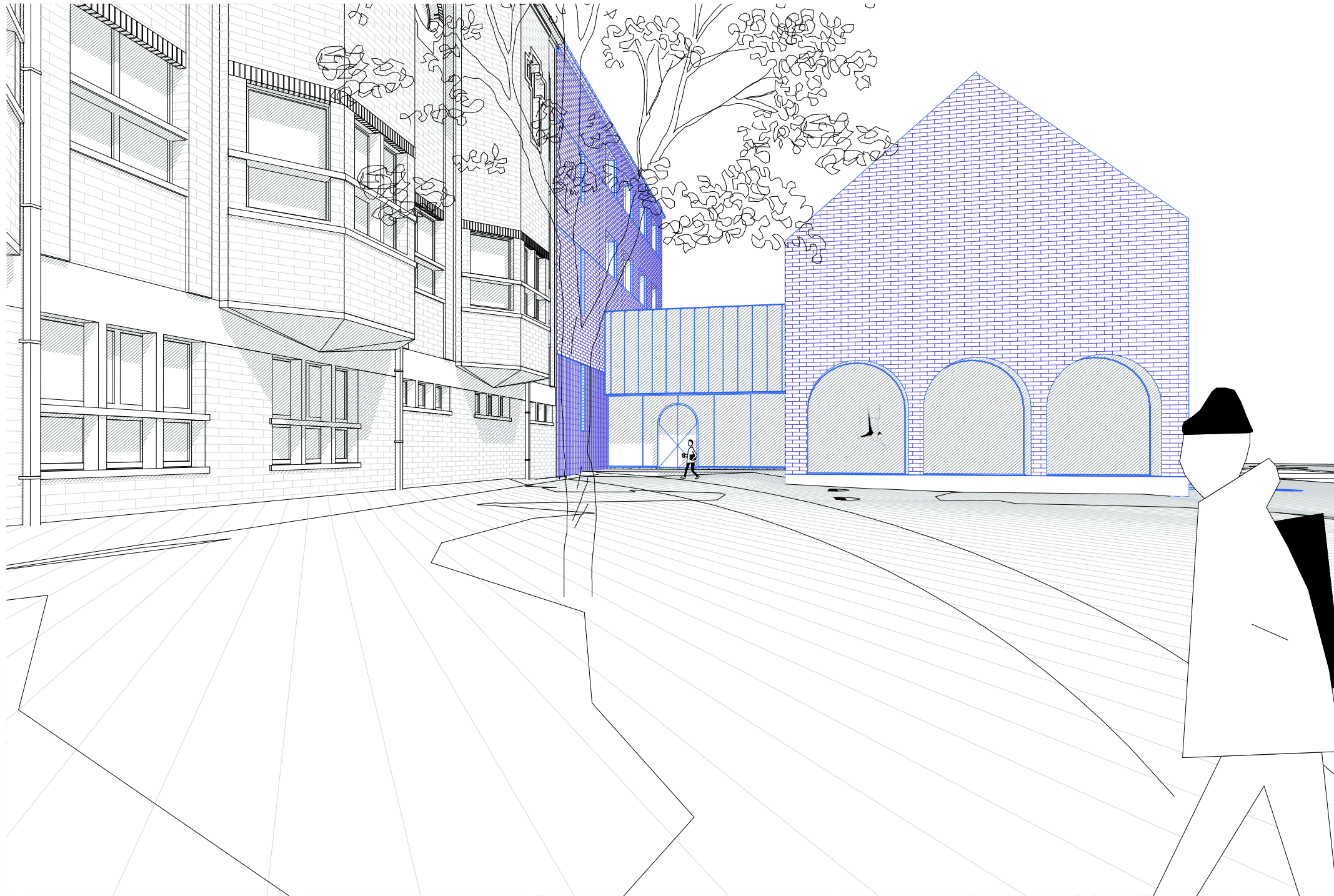
Doorsnede 1

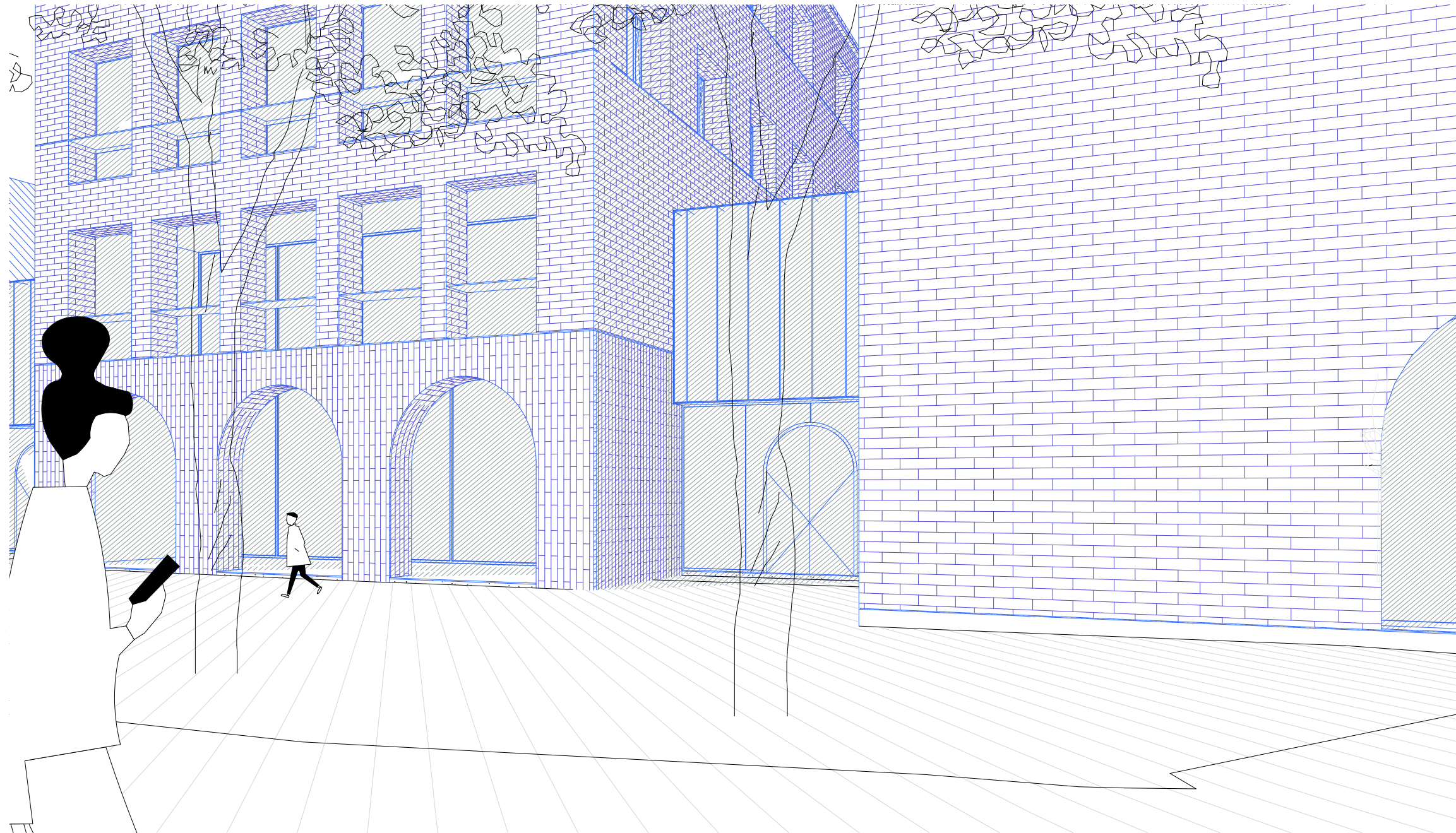
Doorsnede 2

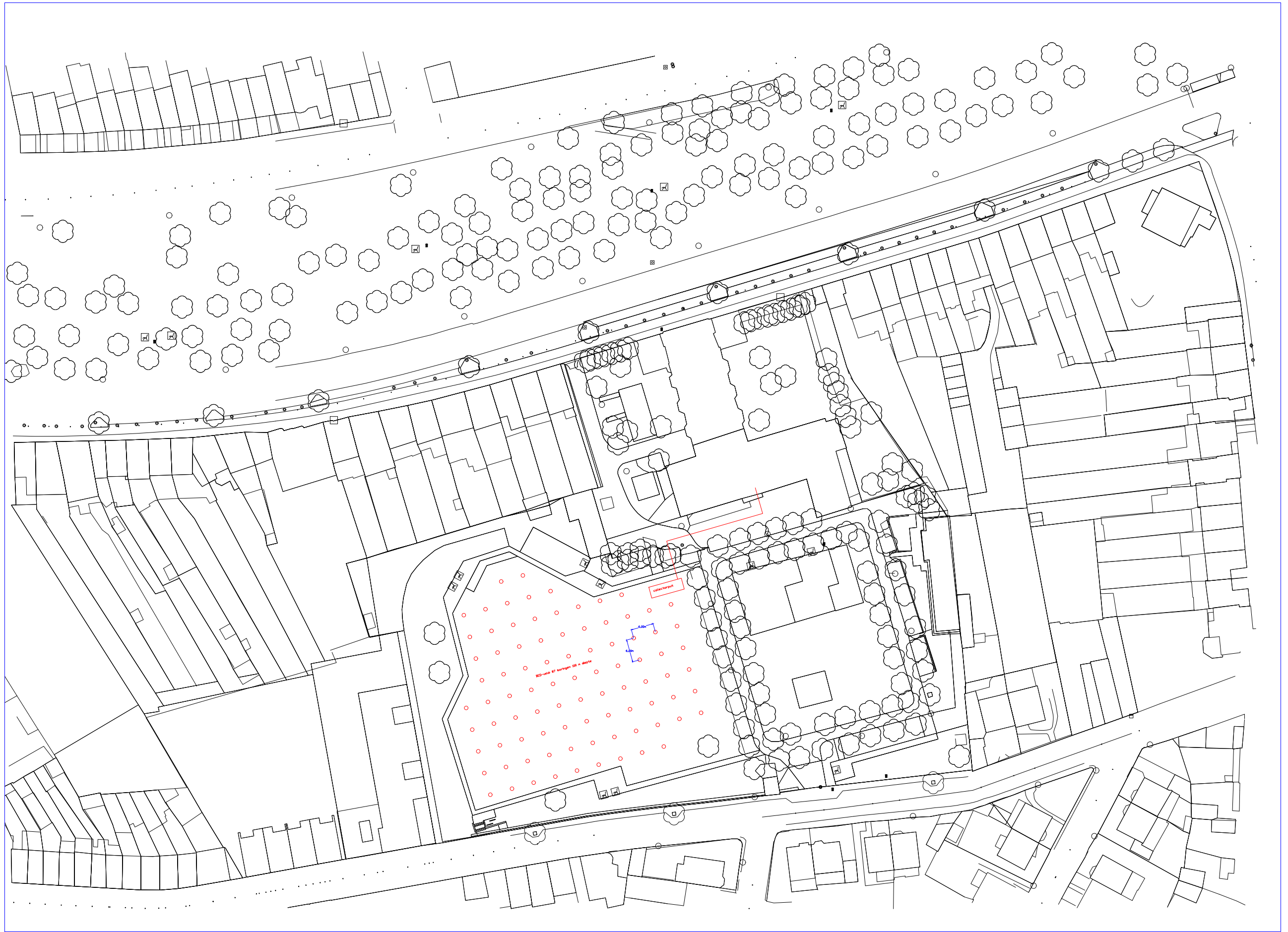

Bijlage 2: Plannenlijst

Verslag van Resultaten

Plan nr.	Fig. nr.	Type plan	Onderwerp plan	Aanmaak schaal	Aanmaak wijze	Actor	Datum
1	1	Topografische kaart	Locatie plangebied op topografische kaart	1:10.000	ArcGIS	JC	23/4/2018
2	2	Kadasterkaart	Locatie plangebied op het Groot Referentie Bestand (GRB)	1:10.000 en 1:1.000	ArcGIS	JC	23/4/2018
3	3	Gewestplan	Locatie plangebied op Gewestplan	1:10.000 en 1:2.500	ArcGIS	JC	23/4/2018 19/6/2018
4	4	Werkplannen	Werkplannen huidige toestand, geplot op GRB	1:1.000	nvt	LAVA	23/4/2018
5	5	Werkplannen	Werkplannen toekomstige situatie, geplot op GRB	1:1.000	nvt	LAVA	23/4/2018
6	7	Hoogtemodel	Locatie plangebied op digitaal hoogtemodel Vlaanderen (DHMV)	1:25.000	ArcGIS	JC	23/4/2018
7	8	Hoogtemodel	Detail hoogtemodel, met aanduiding hoogteprofielen	1:2.500	ArcGIS	JC	23/4/2018
8	9	Orthofoto	Locatie plangebied op orthografische foto, reeks winter 2017	1:10.000	ArcGIS	JC	23/4/2018
9	10	Orthofoto	Locatie plangebied op orthografische foto, reeks winter 2017	1:2.500			23/4/2018
10	11	Geologische kaart	Locatie plangebied op tertiairgeologische kaart	1:25.000	ArcGIS	JC	23/4/2018
11	12	Geologische kaart	Locatie plangebied op de quartairgeologische kaart	1:25.000	ArcGIS	JC	23/4/2018
12	13	Bodemkaart	Locatie plangebied op de bodemkaart van België	1:10.000	ArcGIS	JC	23/4/2018
13	14	Bodemkaart	Locatie plangebied op landbouwgebruikskaart	1:10.000	ArcGIS	JC	23/4/2018
14	15	Bodemkaart	Locatie plangebied op bodembekkkingskaart	1:10.000	ArcGIS	JC	23/4/2018
15	16	Hydrografische kaart	Locatie plangebied op de hydrografische atlas	1:10.000	ArcGIS	JC	23/4/2018
16	17	Onroerend Erfgoedkaart / hoogtemodel	Locatie plangebied in relatie tot de archeologische data (CAI), geplot op digitaal hoogtemodel	1:15.000	ArcGIS	JC	19/6/2018
17	18	Historische kaart	Locatie plangebied op kaart van Van Deventer (ca. 1550)	1:5.000	ArcGIS	JC	23/10/2018

Plan nr.	Fig. nr.	Type plan	Onderwerp plan	Aanmaak schaal	Aanmaak wijze	Actor	Datum
18	19	Historische kaart	Locatie plangebied op kaart van Braun & Hogenberg (ca. 1572)	1:5.000	ArcGIS	JC	21/6/2018
19	20	Historische kaart	Locatie plangebied op kaart van Pauli (1635)	1:5.000	ArcGIS	JC	21/6/2018
20	21	Historische kaart	Locatie plangebied op <i>Plan de Louvain</i> (ca. 1700)	1:5.000	ArcGIS	JC	21/6/2018
21	22	Historische kaart	Locatie plangebied op kaart van Villaret (1745-1748)	1:5.000	ArcGIS	JC	23/4/2018
22	23	Historische kaart	Locatie plangebied op kaart van Ferraris (1771-1778)	1:5.000	ArcGIS	JC	19/6/2018
23	24	Historische kadasterkaart	Locatie plangebied op Atlas der Buurtwegen (1843-1845)	1:2.500	ArcGIS	JC	21/6/2018
24	25	Historische kadasterkaart	Locatie plangebied op kadasterkaart van Popp (1842-1879)	1:2.500	ArcGIS	JC	23/4/2018
25	26	Historische topografische kaart	Locatie plangebied op kaart van Vandermaelen (1846-1854)	1:2.500	ArcGIS	JC	21/6/2018
26	27A	Historische kadasterkaart	Locatie plangebied op topografische kaart, reeks 1860-1873	1:4.000	ArcGIS	JC	21/6/2018
27	27B	Historische topografische kaart	Locatie plangebied op topografische kaart, reeks 1883-1939	1:4.000	ArcGIS	JC	21/6/2018
28	27C	Historische orthofoto	Locatie plangebied op orthografische foto, reeks 1947-1954	1:4.000	ArcGIS	JC	21/6/2018
29	27D	Historische topografische kaart	Locatie plangebied op topografische kaart, reeks 1950-1970	1:4.000	ArcGIS	JC	21/6/2018
30	27E	Historische orthofoto	Locatie plangebied op orthografische foto, reeks 1995	1:4.000	ArcGIS	JC	21/6/2018
31	27F	Historische topografische kaart	Locatie plangebied op topografische kaart, reeks 2018	1:4.000	ArcGIS	JC	21/6/2018
32	31	Werkplannen/kadasterkaart	Impact nieuwbouw	1:1000	ArcGIS	JC	7/10/2018
33	33	Werkplannen/kadasterkaart	Impact BEO-velden	1:1000	ArcGIS	JC	7/10/2018

Programma van Maatregelen

Plan nr.	Fig. nr.	Type plan	Onderwerp plan	Aanmaak schaal	Aanmaak wijze	Actor	Datum
1	1	Voorstel vervolgonderzoek	Inplanting proefsleuven t.o.v. kadasterkaart	1:1.000	ArcGIS	JC	7/10/2018
2	2	Voorstel vervolgonderzoek	Inplanting proefsleuven t.o.v. orthografische foto, winter 2017	1:1.000	ArcGIS	JC	7/10/2018

Bijlage 3. Lijst figuren

Figuur 1. Locatie van het plangebied op de topografische kaart van België (© NGI).	4
Figuur 2. Locatie van het plangebied op het Grootchalig Referentie Bestand (GRB © AGIV), op schaal 1:10.000 (boven) en 1:1.000 (onder).	5
Figuur 3. Locatie van het plangebied op het Gewestplan (© AGIV), op schaal 1:10.000 (boven) en 1:2.500 (onder).	7
Figuur 4. Werkplannen met de huidige toestand van het plangebied, geplot op het GRB. 8	
Figuur 5. Werkplannen met de toekomstige situatie, geplot op het GRB.	8
Figuur 6. Grondplan van het Missiehuis, met aan de noordzijde (onderaan de afbeelding) een serie kelders, onder andere voor de opslag van brandstoffen en voor de calorifère. 11	
Figuur 7. Het plangebied op het digitaal hoogtemodel Vlaanderen (© GDI-Vlaanderen), met aanvulling van de hydrografische atlas (© ALBON - DOV).	12
Figuur 8. Detail van het digitaal hoogtemodel Vlaanderen, met aanduiding van het hoogteprofiel.	12
Figuur 9. Locatie van het plangebied op een recente orthografische foto, winter 2017 (© NGI).	13
Figuur 10. Detail van de orthografische foto, winter 2017 (© NGI).	13
Figuur 11. Locatie van het plangebied op de tertiairgeologische kaart van België (© DOV), met aanduiding van de isohypsen (basis quartaire afzettingen – top tertiaire afzettingen).	14
Figuur 12. Locatie van het plangebied op de quartairgeologische kaart van België (© DOV).	14
Figuur 13. Locatie van het plangebied op de bodemkundige kaart van België (© DOV). 15	
Figuur 14. Locatie van het plangebied op de kaart met het landbouwgebruik per perceel (© WMS Landbouw & Visserij).	15
Figuur 15. Locatie van het plangebied op de Bodembedekkingskaart (© AGIV).	16
Figuur 16. Locatie van het plangebied op de Watertoets-Hellingenkaart (© WMS-VMM).	16
Figuur 17. Locatie van het plangebied in relatie tot de waarnemingen en gebeurtenissen opgenomen in de Centrale Archeologische Inventaris, de plangebieden waarvoor bekrachtigde archeologienota's beschikbaar zijn, de vastgestelde archeologische zones en de inventaris met gebieden waar geen archeologie te verwachten is (© Agentschap	

Onroerend Erfgoed). Geplot op de topografische kaart van België (© NGI) en het Digitaal Hoogtemodel (DHMVII © GDI-Vlaanderen).	20
Figuur 18. Locatie van het plangebied op de kaart van Jacob van Deventer, ca. 1550 (© KBR).	23
Figuur 19. Locatie van het plangebied op de kaart van Braun & Hogenberg, ca. 1572 (© KBR).	24
Figuur 20. Locatie van het plangebied op de kaart van Andries Pauli, waarop het Beleg van Leuven uit 1635 is afgebeeld (© Rijksmuseum Amsterdam).	25
Figuur 21. Locatie van het plangebied op de <i>Cartes des environs de plusieurs places [fortes] entre l'Escault et la Meuse. Plan de Louvain</i> (ca. 1700) (© Bibliothèque national de France: Collection de Louis XIV).	25
Figuur 22. Locatie van het plangebied op de kaart van Villaret (1745-1748) (© Informatie Vlaanderen – AGIV).	27
Figuur 23. Locatie van het plangebied op de kaart van de graaf de Ferraris (1771-1778) (© KBR - AGIV).	27
Figuur 24. Locatie van het plangebied op de Atlas der Buurtwegen (1843-1845) (© Vlaams Brabant – AGIV).	28
Figuur 25. Locatie van het plangebied op de kadasterkaart van Popp (1842-1879) (© AGIV)	28
Figuur 26. Locatie van het plangebied op de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854) (© KBR - AGIV).	29
Figuur 27. Locatie van het plangebied op opeenvolgende historische topokaarten/orthofoto's: topografische kaartseries 1860-1873 (A), 1883-1939 (B), 1950-1970 (D) en 2018 (F) en orthografische fotoseries 1947-1954 (C) en 1995 (E) (© NGI). 30	
Figuur 28. Grondplan van beide hoofdgebouwen, met het Broosgebouw uit 1937 links en het oorspronkelijke Missiehuis uit 1902 rechts.	31
Figuur 29. Het oorspronkelijke Missiehuis als losstaand gebouw. De taluds die leidden naar de hoofdingang werden in 1921 vervangen door een trappenvleugel, die op zijn beurt verdween met de aanbouw van het Brooshuis. De tuinmuur langs de Ruelensvest werd pas opgetrokken in 1922.	32
Figuur 30. Het Missiehuis is tegenwoordig verborgen achter het Broosgebouw uit 1937, dat deel uitmaakt van beschermd bouwkundig erfgoed en van een beschermd stadszicht (zie § 1.2).	32
Figuur 31. Kaart met de locatie van de nieuwbouw, in verhouding tot de naar verwachting verstoorde delen van het plangebied.	34
Figuur 32. Voorbeeld van de intensieve bodemingrepen die gepaard gaan met de aanleg van een BEO-veld (© AKZO NOBEL). In het geval van de Parksit zal er niet met sleuven	

gewerkt worden, maar wordt het volledige terrein vlakdekkend afgegraven tot op een
aanzienlijke diepte..... 35

Figuur 33. Inplanting van de BEO-velden. De exacte inplanting van individuele boringen
en collectorputten is op dit ogenblik nog niet bekend. De groen gearceerde zones geven
de verwachte omvang van de verstoringen weer. 35

EENHEID PREHISTORISCHE ARCHEOLOGIE
Celestijnenlaan 200E bus 2409
3001 HEVERLEE, België
tel. + 32 16 32 64 58
fax + 32 16 32 29 80
prehistorische.archeologie@ees.kuleuven.be
www.kuleuven.be